

Društvo za reviziju finansijskih iskaza sa ogranicenom odgovornoscu

« O M E G A »

81102 Podgorica, « Bulevar Pera Cetkovicica » br.86 , sprat prvi-br.74-75, p.fah br.98,
tel: ++382(0) 20/650-859, tel/fax: ++382(0) 20/651-285 mobtel: ++382(0)69/330-943
e-mail: omegarev@t-com.me

IR - 17/010-08

**IZVJESTAJ O IZVRSENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH ISKAZA KOMPANIJE**

**« MONTE PUT » d.o.o.
PODGORICA**

Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine i
Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha , Iskaz i tokovima
gotovine i Iskaz o promjenama na kapitalu
za period 01.01.2017 do 31.12.2017 godine

Podgorica,
30.04.2018 godine

Društvo za reviziju finansijskih iskaza sa ogranicenom odgovornoscu

« O M E G A »

*81102 Podgorica, « Bulevar Pera Cetkovic » br.86, sprat prvi-br.74-75, p.fah br.98,
tel: ++382(0) 20/650-859, tel/fax: ++382(0) 20/651-285 mobtel: ++382(0)69/330-943
e-mail: omegarev@t-com.me*

Shodno odredbama clana 9 i clana 24 stav peti, Zakona o reviziji (« Sl.list CG » br. 01/17), clana 12 stav drugi, tacka sesta i tacka sedma, Zakona o racunovodstvu (« Sl.list CG » broj 52/16), a u vezi s odredbama clana 6, Zakona o reviziji (« Sl.list CG » br. 01/17) i saglasno s odredbama clana 47 stav 1 i stav osmi « Zakona o privrednim drustvima » (« Sl.list RCG » br.6/02 i « Sl.list CG » br 17/07, br 80/08, br 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11) dajem sledecu

IZJAVU

1. U periodu do izdavanja Izvjestaja o izvrшеноj reviziji IR-17/010 - 08 nikada nisam bio, osnivač niti ulagač sredstava – vlasnik udjela kod naručioca revizije - « Monte put » d.o.o. Podgorica.
2. U periodu do izdavanja Izvjestaja o izvrшеноj reviziji IR-17/010 - 08 nikada nisam obavljao računovodstvene poslove niti bilo koje druge poslove konsaltinga za naručioca revizije - « Monte put » d.o.o. Podgorica.
3. U periodu do izdavanja Izvjestaja o izvrшеноj reviziji IR-17/010 – 08, nisam bio ni u kakvom rodbinskom odnosu sa bilo kim iz rukovodstva naručioca revizije - « Monte put » d.o.o. Podgorica.
4. U periodu do izdavanja Izvjestaja o izvrшеноj reviziji IR-17/010 – 08, ne postoje ni bilo koji drugi limitirajući faktori, definisani profesionalnim Kodeksom etike za angazovanje u reviziji finansijskih iskaza i izdavanje Izvjestaja o izvrшеноj reviziji finansijskih iskaza kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica.
5. U postupku revizije na osnovu provedenih procedura i izvedenih dokaza nisam utvrdio da Izvjestaj menadžmenta o poslovanju kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017 godinu, sadrži pogresne navode, odnosno informacije o materijalno finansijskoj pozicioniranosti te kompanije i rezultatima poslovanja za izvjestajnu 2017 godinu.
6. U postupku revizije sam na osnovu izvedenih dokaza, utvrdio podudarnost podataka i pokazatelja iz Izvjestaja menadžmenta te kompanije, o stanju sredstava, obaveza i kapitala na dan 31.12.2017 godine, podataka o ostvarenim prihodima i rashodima za period 01.01.2017 – 31.12.2017 godine i racio pokazatelja, s podacima iz finansijskih iskaza koji su bili predmet ove revizije.

Podgorica 30.04.2018.

Predsjednik Odbora direktora- revizor :
Sabovic Ibro dipl.oec.
Licenca Ministarstva finansija CG 010

« MONTE PUT » d.o.o.
PODGORICA

Br: _____

Podgorica 30.04.2018.

Predmet: potvrda izjava revizoru

Ugovorom o vršenju revizije finansijskih iskaza kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine, Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine, Iskaz o tokovima gotovine za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine i Iskaz o promjenama na kapitalu za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine, utvrđena je obaveza uprave kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica, da revizoru u pisanoj formi potvrdi date izjave koje je revizor zahtijevao u postupku revizije.

Shodno prednjem potvrđujemo izjave koje smo u postupku predmetne revizije dali na zahtjev revizora-Društva za reviziju finansijskih iskaza sa ograničenom odgovornošću « Omega » Podgorica :

- 1) Menadžment kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica prihvata odgovornost za finansijske iskaze sastavljene i objavljene za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine, odnosno na dan 31.12.2017 godine koji su bili predmet revizije.
- 2) Sve poslovne transakcije kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica iz izvjestajnog perioda su dokumentovane - za svaku poslovnu transakciju formirana je odgovarajuća dokumentacija, odnosno ne postoje poslovne transakcije za koje nije formirana odgovarajuća dokumentacija za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine.
- 3) Uprava kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica potvrđuje da je sva poslovna dokumentacija za izvjestajni period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine, registrovana u računovodstvu kompanije « Via paradiso » d.o.o. za proizvodnju, promet roba i usluga , export-import Podgorica.
- 4) Rukovodstvo i lica koja imaju značajnu ulogu u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, ili lica koja mogu imati materijalno značajan uticaj na računovodstvene izvjestaje « Monte put » d.o.o. Podgorica, nisu bila uključena u nezakonite radnje u pripremanju i objavljivanju finansijskih iskaza koji su bili predmet revizije.
- 5) Revizoru smo u postupku revizije stavili na raspolaganje sve poslovne evidencije i potkrepljujuću dokumentaciju i sve zapisnike inspeksijskih organa i organa upravljanja u vezi poslovnih aktivnosti kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za period 01.01.2017 - 31.12.2017 godine.
- 6) Uprava kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica potvrđuje da u računovodstvenim izvjestajima koji su bili predmet revizije nema materijalno značajnih pogresnih iskazivanja ili propusta.
- 7) Uprava kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica potvrđuje da u poslovnim aktivnosti nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima zakonodavnih i izvršnih organa koji bi, u slučaju njihovog nepostojanja, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske iskaze ove kompanije koji su bili predmet revizije.
- 8) Na dan bilansa stanja , kao i na dan izdavanja potvrde datih izjava revizoru kompanija « Monte put » d.o.o. Podgorica nema neriješenih sudskih sporova – sudskih sporova u toku pred sudskim organima u zemlji niti pred sudovima u inostranstvu, izvan liste koju smo priložili revizoru u postupku revizije.
- 9) Uprava kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica ne planira da napusti sadašnju osnovnu djelatnost.

d i r e k t o r :

I: Izvjestaj nezavisnog revizora

Finansijski iskazi

Izvršio sam reviziju priloženih finansijskih iskaza kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica – Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine, Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha za period 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine, Iskaz o tokovima gotovine u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine i Iskaz o promjenama na kapitalu u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine.

Odgovornost uprave

Uprava kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica je odgovorna za pripremu i fer prezentaciju finansijskih iskaza koji su bili predmet ove revizije u skladnosti sa Medjunarodnim standardima finansijskog izvjestavanja.

Odgovornost revizora

Odgovornost moja u ovom revizijskom angazovanju je da izrazim adekvatno misljenje o priloženim finansijskim iskazima zasnovano na reviziji koju sam izvršio. Reviziju sam izvršio u skladu sa Medjunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalazu da postupamo u skladu sa etickim zahtjevima i da reviziju planiram i izvršim na nacin koji omogucava da steknem razumno uvjerenje o tome, sadrze li finansijski iskazi koji su bili predmet revizije znacajne pogresne navode.

Revizija obuhvata ispitivanje u cilju pribavljanja revizijskih dokaza koji potkrepljuju iznose i objavljivanja u finansijskim iskazima. Prilikom procjene rizika, izdavanja izvjestaja sa neodgovarajucim misljenjem, u postupku revizije sam ispitivao i funkcionisanje internih kontrola relevantnih za pripremu i fer prezentaciju priloženih finansijskih iskaza. Revizija takodje obuhvata ocjenu primijenjenih racunovodstvenih politika i znacajnih procjena koje je koristila uprava kompanije, kao i ocjenu ukupne prezentacije finansijskih iskaza.

Osnova za misljenje

Smatram da revizija koju sam izvršio obezbedjuje pouzdanu bazu informacija, saznanja i ocjena o finansijskim iskazima koji su bili predmet revizije za dato misljenje.

Misljenje revizora

Po mojem misljenju :

- Finansijski iskazi koji su bili predmet revizije, prezentirani ovim Izvjestajem na stranicama 5 – 71 , daju istinit i objektivan prikaz finansijskog stanja kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica na dan 31.12.2017 godine i poslovnog uspjeha i novcanih tokova za period 01.01.2017 – 31.12.2017 godine, u skladu sa Medjunarodnim standardima finansijskog izvjestavanja.
- Izvjestaj menadzmenta o poslovanju kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica, za 2017 godinu, je usaglasen s finansijskim iskazima te kompanije za period poslovanja 01.01.2017 – 31.12.2017 godina i sacinjen je saglasno odredbama clana 24, stav peti, Zakona o reviziji (» Sl.list CG » broj 01/17) i clana 12, stav drugi , tacka sesta, Zakona o racunovodstvu (» Sl.list CG » broj 52/16).

Podgorica 30.04.2018.

Predsjednik Odbora direktora - revizor :

Sabovic Ibro dipl.oec.
Licenca Ministarstva finansija CG 010

II. Finansijski iskazi kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017 godinu

(Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine, Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha za period 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine, Iskaz o tokovima gotovine u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine i Iskaz o promjenama na kapitalu u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine)

Iskaz o finansijskoj poziciji / Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine

R.br.	P O Z I C I J E	Napo mena	Tekuca godina	Prethodna godina
	A K T I V A			
A	Neuplaceni upisani kapital	III/5.01	1.000	1.000
B	Stalna imovina			
I	Goodwil			
II	Nematerijalna ulaganja	III/5.02	12.844.767	14.218.056
III	Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva			
1	Nekretnine, postrojenja i oprema	III/5.03	4.922.483	4.370.304
2	Investicione nekretnine			
3	Biloska sredstva			
IV	Dugorocni finansijski plasmani			
1	Ucesce u kapitalu			
2	Ucesca u kapitalu koja se vrednuju metodom ucesca			
3	Ostali dugorocni finansijski plasmani	II/50.04	124.792	0
C	Odložena poreska sredstva	III/5.05	9.900	21.201
D	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno			
E	Obrtna sredstva			
I	Zalihe	III/5.06	53.316	189.034
II	Kratkorocna potrazivanja plasmani i gotovina			
1	Potrazivanja	III/5.07	44.609	195.768
2	Potrazivanja za vise placeni porez na dobit			
3	Kratkorocni finansijski plasmani	III/5.08	15.892	400.000
4	Gotovinski ekvivalenti i gotovina	III/5.9 8	2.278.421	2.324.070
5	Porez na dodatu vrijednost i AVR	III/5.10	4.564.676	5.340.781
F	<u>Ukupna aktiva</u>		24.859.946	27.060.214

/eur/

	P A S I V A			
A	Kapital			
I	Osnovni kapital	III/5.11	497.153	497.153
II	Neuplaceni upisani kapital			
III	Rezerve			
IV	Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava raspolozivih za prodaju			
V	Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspolozivih za prodaju			
VI	Nerasporedjena dobit	III/5.12	2.131.818	1.751.550
VII	Gubitak			
VIII	Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli			
B	Dugorocna rezervisanja i dugorocne obaveze			
I	Dugorocna rezervisanja	III/5.13	323.515	468.500
II	Dugorocne obaveze			
1	Dugorocni krediti	III/5.14	18.671.831	20.716.235
2	Ostale dugorocne obaveze	III/5.15	0	0
C	Odložene poreske obaveze			
D	Kratkorocna rezervisanja i kratkorocne obaveze			
I	Kratkorocne obaveze			
1	Kratkorocne finansijske obaveze	III/5.16	2.044.404	2.104.561
2	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno			
3	Obaveze iz poslovanja	III/5.17	71.522	44.480
4	Ostale kratkorocne obaveze i PVR	III/5.18	848.057	1.255.485
5	Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	III/5.19	51.275	50.335
6	Obaveze po osnovu poreza na dobit	III/5.20	220.371	171.915
II	Kratkorocna rezervisanja			
E	<u>Ukupna pasiva:</u>		24.859.946	27.060.214

Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha
za period 01.01.2017 - 31.12.2017.

/eur/

R.br.	POZICIJE	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina
I	POSLOVNI PRIHODI		8.338.578	7.454.841
1	Prihodi od prodaje	III/6.01	8.229.135	7.391.003
2	Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe			
3	Povecanje vrijednosti zaliha i ucinaka			
4	Smanjenje vrijednosti zaliha i ucinaka			
5	Ostali poslovni prihodi	III/6.02	109.443	63.838
II	POSLOVNI RASHODI		(5.295.063)	(4.867.111)
1	Nabavna vrijednost prodate robe	III/6.03	(5.752)	(8.564)
2	Troskovi materijala	III/6.04	(345.557)	(342.919)
3	Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	III/6.05	(2.462.008)	(2.203.018)
4	Troskovi amortizacije i rezervisanja	III/6.06	(1.535.073)	(1.635.627)
5	Ostali poslovni rashodi	III/6.07	(946.673)	(676.983)
A	POSLOVNI REZULTAT (I-II)		3.043.515	2.587.730
I	Finansijski prihodi	III/6.08	53.723	52.565
II	Finansijski rashodi	III/6.09	(779.903)	(850.784)
B	FINANSIJSKI REZULTAT		(726.180)	(798.219)
I	Ostali prihodi	III/6.10	52.312	124.439
II	Ostali rashodi	III/6.11	(6.247)	(7.783)
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		46.065	120.656
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	III/6.12	2.363.400	1.910.167
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO			
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA	III/6.12	2.363.400	1.910.167
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/			
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu finansijskih sredstava raspolozivih za prodaju			
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja			
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu ucesca u kapitalu pridruzenih drustava			
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada			
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedzinga tokova gotovine			
H	PORESKI RASHOD PERIODA	III/6.13	(231.582)	(158.617)
1	Tekuci porez na dobit		(220.371)	(171.915)
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda		(11.211)	(13.298)
I	NETO REZULTAT (F+G-H)	III/6.14	2.131.818	1.751.550
J	ZARADA PO AKCIJI			
1	Osnovna zarada po akciji			
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji			

Iskaz o tokovima gotovine
u periodu od 01.01.2017 - 31.12.2017 godine

/ eur /

R.br.	POZICIJE	Napomena	Tekuća godina	Prethodna godina
	A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
	I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)			
	1. Prodaja i primljeni avansi		9.885.193	8.779.137
	2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti		2.329	0
	3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja		13.649	75.955
	II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)			
	1. Isplate dobavljačima i dati avansi		(1.892.491)	(1.420.842)
	2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi		(2.462.008)	(2.203.018)
	3. Plaćene kamate		(2.582)	(850.784)
	4. Porez na dobitak		(173.204)	(102.953)
	5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda		(1.328.475)	(1.275.920)
	III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)		4.042.411	3.001.575
	B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
	I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)			
	1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)			
	2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava			
	3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)			2.565
	4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja			
	5. Primljene dividende		50.000	
	II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)			
	1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)			
	2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava			(63.513)
	3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)			
	III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)		50.000	(60.948)

C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)			
1. Uvećanje osnovnog kapitala			
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)			
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze		415.406	500.000
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)			
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela			
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)		(2.394.309)	(2.275.969)
3. Finansijski lizing			
4. Isplaćene dividende		(2.159.157)	0
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)		(4.138.060)	(1.775.969)
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)		(45.649)	1.164.958
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA		2.324.070	1.159.412
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE			
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE			
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)		2.278.421	2.324.070

Iskaz o promjenama na kapitalu
u periodu od 01.01.2017 – 31.12.2017 godine

/ eur /

Pozicija	OPIS	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	Ostali kapital (rn 309)	Neuplaćeni kapital (grupa 31)	Emisi ona premija (rn 320)	Rezerve (rn 321, 322)	Revalorizacije rezerve (grupa 33)	Neraspoređena dobit (grupa 34)	Gubitak (grupa 35)	Otkupljene sopstvene akcije i udjeli (rn 237)	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6 +7+8-9-10)
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Stanje na dan 01.01.2016 godine	496.153		1.000				974.877			1.472.030
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika										
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2016 godine (r.br. 1+2)	496.153		1.000				974.877			1.472.030
4.	Neto promjene u 2016 godini							776.673			776.673
5.	Stanje na dan 31.12.2016 godine (r.br. 3+4)	496.153		1.000				1.751.550			2.248.703
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika										
7.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2017 godine (r.br. 5+6)	496.153		1.000				1.751.550			2.248.703
8.	Neto promjene u 2017 godini							380.268			380.268
9.	Stanje na dan 31.12.2017 godine (r.br. 7+8)	496.153		1.000				2.131.818			2.628.971

III: Napomene uz finansijske iskaze kompanije « Monte put » Podgorica za 2017 godinu

(Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2017 godine, Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha za period 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine, Iskaz o tokovima gotovine u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine i Iskaz o promjenama na kapitalu u periodu 01.01.2017 godine do 31.12.2017 godine)

1. Opsti podaci

1.1. Organizacija i registracioni status

Narucilac ove revizije je kompanija « Monte put » d.o.o. Podgorica. U ovom izvjestaju (IR-17/010-08) u daljem tekstu, za ovu kompaniju ce se koristiti termin - narucilac revizije (u odgovarajucem padezu), izuzev slucajeva gde bude neophodan puni naziv kompanije.

Ova kompanija je osnovana 08.12.2005 godine, na osnovu Odluke o osnivanju objavljene u » Sluzbenom listu Republike Crne Gore » broj 76/05 od 16.12.2005 godine, a osnivač narucioca revizije je Vlada (Republike) Crne Gore. Ovom Odlukom su uređene oblasti od značaja za rad narucioca revizije - naziv , sjediste , pocetni kapital i sredstva za poslovanje , odgovornost za obaveze, djelatnosti, organi upravljanja i slicno. Osnovna Odluka je dopunjena izvršenim izmjenama koje su objavljene u » Sluzbenom listu Crne Gore » broj 68 od 13.10.2009 godine, a izmjenesu se odnosile na dopunu djelatnosti narucioca revizije u dijelu aktivnosti na izgradnji auto puta Bar – Boljare i osnivanje poslovne jedinice narucioca revizije kao posebnog organizacionog dijela, cije aktivnosti su utvrdjene u vezi s izgradnjom auto puta.

Na osnovu Odluke o osnivanju narucioca revizije usvojen je Statut kojim su uređene oblasti – naziv i sjediste narucioca revizije, odgovornosti za obaveze, djelatnosti , osnovni kapital i sredstva za poslovanje , upravljanje , odnosno strukutra i nadležnosti organa upravljanja, evidencija i formiranje dokumentacije, raspodjela dobiti i fromiranje rezervi, informisanje i odnosi sa javnoscu, poslovna tajna , interna akta , prestanak poslovanja , zastita zivotne sredine i postupak izmjene i dopuna statuta narucioca revizije.

Na osnovu Odluke o osnivanju i Statuta narucioca revizije konstatovao sam da narucilac revizije ima status jednoclanog drustva sa ogranicenom odgovornoscu , osnivač je Vlada Crne Gore , narucilac revizije je osnovan kapitalom koji je po porijeklu domaci, a po karakteru drzavni .

Usaglasavanjem osnovnih normativnih akata narucioca revizije sa Zakonom o privrednim drustvima u Crnoj Gori , kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici je po registracionom broju 5-0295114/001 od 09.05.2006 godine izvršen upis narucioca revizije u registar privrednih drustava.

Po registracionim brojevima 5-0295114/002 od 09.05.2007 godine, 5-0295114/003 od 09.05.2008 godine, 5-0295114/004 od 09.05.2009 godine i 5-0295114/005 od 09.05.2010 godine, narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao nastavak djelatnost za narednih 365 dana.

Po registracionom broju 5-0295114/006 od 28.07.2010 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao personalne promjene u sastavu organa upravljanja – imneovan je novi Odbor direktora.

Napominjem da je shodno odredbama Zakona o unapredjenju poslovnog ambijenta iz jula 2010 godine obaveza registracije nastavka djelatnosti privrednih subjekata kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici prestala od avgusta 2010 godine, odnosno narucilac revizije od tada nema vise obavezu registracije nastavka djelatnosti kod ovog Suda.

Korisnicima ovog Izvjestaja takodje skrecem paznju da je usled reorganizacije u drzavnoj upravi u Crnoj Gori Centralni registar koji vodi evidenciju o privrednim drustvima u Crnoj Gori od 2011 godine organizaciono izmjesten iz Privrednog suda i pripojen Poreske upravi Crne Gore. Ova promjena je operativno ozvanicena u aprilu 2012 godine.

Po registracionom broju 5-0295114/007 od 15.01.2014 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave Crne Gore u Podgorici registrovao personalne promjene - promjena izvrsnog direktora.

Po registracionom broju 5-0295114/008 od 25.09.2014 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave Crne Gore u Podgorici registrovao promjene u organizacionoj strukturi – registrovana je Poslovna jedinica za upravljanje projektom izgradnej auto puta Bar – Boljare. Formiranje poslovne jedinice u sastavu narucioca revizije objavljeno je u » Sluzbenom listu Crne Gore » broj 68 od 13.10.2009 godine.

Po registracionom broju 5-0295114/009 od 02.02.2016 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao personalne promjene u sastavu organa upravljanja – promijenjen je jedan clan Odbora direktora.

Po registracionom broju 5-0295114/010 od 09.03.2017 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave Crne Gore u Podgorici registrovao personalne promjene - promjena izvrsnog direktora.

Po registracionom broju 5-0295114/011 od 12.06.2017 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao personalne promjene u sastavu organa upravljanja – promijenjen je jedan clan Odbora direktora.

Po registracionom broju 5-0295114/012 od 08.02.2018 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao promjenu sjedista uprave, odnosno stalnog mjesta obavljanja djelatnosti.

Po registracionom broju 5-0295114/013 od 06.03.2018 godine narucilac revizije je kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici registrovao personalne promjene u sastavu organa upravljanja – promijenjen je jedan clan Odbora direktora.

Do izdavanja ovog Izvjestaja prethodna registraciona promjena je bila poslednja registrovana kod registracionog organa, a status narucioca revizije u momentu izdavanja ovog izvjestaja je » registrovan ».

Predsjednik Odbora direktora kod narucioca revizije bira se na sjednici organa upravljanja – Odboru direktora većinom glasova članova.

Narucilac revizije je u predvidjenoj proceduri 11.12.2017 godine usvojio novi Statut, kojim su uređene sledeće oblasti – opšte odredbe, naziv, sjediste i pecat drustva, odgovornost za obaveze, djelatnosti drustva, osnovni kapital i sredstva za poslovanje, upravljanje drustvom, evidencija i dokumentacija, rezerve i raspodjela dobiti, informisanje i odnosi s javnoscu, poslovna tajna, akti drustva, prestanak drustva, zastita zivotne sredine, izmjene i dopune statuta i završne odredbe.

Analizirajući sadržaj Statuta narucioca revizije zaključio sam da postoje razlozi da upravi narucioca revizije preporučim da se Statutom urede i pitanja o finansijskom izvjestavanju, utvrđivanju poslovnog rezultata, unutrašnjoj i eksternoj reviziji i pitanja u vezi s sindikalnim organizovanjem zaposlenih. Misljenja sam takodej da se Statutom trebaju urediti i pitanja u vezi organizovanjem revizijskog odbora koji je novi organ kod privrednih drustava inaugurisan Zakonom o racunovodstvu iz izvjestajne (2017) godine.

Prethodno pomenuta pitanja se, po mojem mislejnju, u Statutu ne moraju detaljno elaborirati, to je moguće urediti pravilnicima , ali pravilnici se moraju bazirati, pored opšte regulative i na Statut kao najveći interni akt narucioca revizije.

Maticni broj narucioca revizije je 02462494 , shodno Obavjestenju o razvrstavanju Zavoda za statistiku (Monstat) broj 07-12/5-0295114 od 10.05.2006 godine.

Narucilac revizije je upisan u evidenciju poreskih obveznika kod Poreske uprave Crne Gore sa PIB-om 02462494 po Rjesenju o registraciji Poreske uprave Crne Gore – Podrucne jedinice Podgorica broj 30-01-06798-1 od 19.05.2006 godine.

U evidenciju poreskih obveznika za porez na dodatu vrijednost narucilac revizije je upisan kod Poreske uprave Crne Gore po registracionom broju 30/31-05092-7 po Rjesenju o registraciji za PDV broj 30/31-05092-7 od 24.05.2006 godine, sa sticanjem svojstva poreskog obveznika za pdv pocev od 24.05.2006 godine.

Za obavljanje platnog prometa u zemlji u izvjestajnom periodu narucilac revizije je registrovao ziro racune kod:

- NLB Banka ad Podgorica , ziro racun broj 530-19247-84,
- NLB Banka ad Podgorica , ziro racun broj 530-24132-76,
- NLB Banka ad Podgorica , ziro racun broj 530-23120-08,
- Crnogorska komercijaln banka ad Podgorica, ziro racun broj 510-11963-41,
- Hipotekarna banka ad Podgorica , ziro racun broj 520-19492-90,
- Lovcen banka ad Podgorica, ziro racun broj 565-1628-53,
- Societe generale banke Montenegro ad Podgorica, ziro racun broj 550-7648-31,
- Prva banka Crne Gore ad Podgorica, ziro racun broj 535-5830-49,
- Prva banka Crne Gore ad Podgorica, ziro racun broj 535005030000015881,
- Atlas banka ad Podgorica , ziro racun broj 505-6695-65.

Za obavljanje platnog prometa sa inostranstvom narucilac revizije ima registrovane racune kod:

- NLB Banka ad Podgorica , partija broj 00-503-0005050.3,
- Crnogorska komercijaln banka ad Podgorica, partija broj 2325014,
- Hipotekarna banka ad Podgorica , partija broj 420-0101-520042396354,
- Societe generale banke Montenegro ad Podgorica, partija broj 00-522-000056.0.

Pored ovih racuna registrovanih kod banaka u zemlji za promet u zemlji i sa inostranstvom, narucilac revizije ima registrovan i racun za biznis card, kod NLB Banke ad Podgorica, koji racun ima status poslovnog racuna narucioca revizije.

U organizacionom aspektu narucilac revizije je organizovan kao drustvo sa ogranicenom odgovornoscu s jednom poslovnom jedinicom u organizacionoj strukturi u Podgorici i cetiri sektora – Tehnicki sektor, Sektor za upravljanje i održavanje tunela » Sozina » i » Ras » i prilaznih saobraćajnica, Sektor za finansije i racunovodstvo i Sektor za opste i pravne poslove.

Narucilac revizije nema organizovanu internu reviziju kao zasebnu funkciju u organizacionoj strukturi, a saglasno odredbama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektor, uz saglasnost Ministarstva finansija, poslove interne revizije za potrebe narucioca revizije u izvjestajnoj godini je obavljalo lice zaposleno kod » Montenegroairlinesa » d.o.o. Podgorica na poslovima interne revizije.

Organi upravljanja po odredbama Statuta su Osnivac, Odbor direktora i Izvršni direktor narucioca revizije. Osnivac ima prava i ovlasćenja skupštine, a narucioca revizije u poslovnomo i pravnom prometu sa trecim licima zastupa Izvršni direktor koji je organ poslovođenja narucicem revizije.

Odbor direktora se sastoji od tri clana, imenuje ih osnivac – Vlada Crne Gore, sa mandatom od cetiri godine uz mogucnost ponovnog izbora, a clanovi Odbora biraju Predsjednika Odbora direktora narucioca revizije.

Statutom su uređjena prava, nadležnosti i odgovornosti organa upravljanja naruciocem revizije.

Adresa narucioca revizije u momentu izdavanja ovog Izvjestaja je » Monte put « d.o.o. Podgorica, » Ulica Avda Medjedovica « br 130.

1.2. Djelatnost

Djelatnost narucioca revizije je određena po sifri broj 5221 – Usluge u kopnenom saobraćaju.

Pored glavne – pretezne djelatnosti narucilac revizije može obavljati i druge poslove u skladnosti sa registrovanim delatnostima po Statutu narucioca revizije:

- 6820 – Iznajmljivanje nekretnina i upravljanje njima, naplata naknada za zakup putnog pojasa i postavljanje natpisa u putnom pojasu.
- 7112 – Inženjerske djelatnosti i tehnicko savjetovanje – strucni gradjevinski nadzor, projektantski nadzor, izrada projektne dokumentacije, priprema tenderske dokumentacije i drugi poslovi tehnicke pripreme, inženjering, konsalting i menadment.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je osnovna poslovna aktivnost je bila usmjerena na obezbjedjivanju uslova za realizaciju planiranih aktivnosti n aizgradnji auto puta Bar – Boljare, koje aktivnosti se uglavnom operativno realizuju preko poslovne jedinice u sastavu narucioca revizije.

Prihode za alimentiranje poslovnih obaveza narucilac je u izvjestajnoj godini ostvario po osnovu naplate prolaza kroz tunel » Sozina » - kao osnovni izvor prihoda. U izvjestajnom periodu narucilac revizije je ostvario prihode i po drugim osnovama - po osnovu prodaje robe u relativno simbolicnom iznosu, po osnovu izdavanaj u zakup reklamnih panoa za postavljanje bilborda i baznih stanica za prenos signala mobilnih operatera, po osnovu naplate steta od osiguravajucih drustava, po osnovu refundacije troskova zaposlenih iz osnova zdravstvenog, porodiljskog i ostalih oblika socijalnog osiguranja, po osnovu kamata na orocena sredstva, po osnovu neiskoriscenih dugorocnih rezervisanja, dobici od prodaje stalnih sredstava, po osnovu dividendi i ostali prihodi.

1.3. Vlasnistvo i struktura kapitala

Na osnovu odredbi Statuta, sredstva za rad narucioca revizije je obezbijedio osnivac – Valda Crne Gore:

- Novcani ulog u iznosu 1.000 eur,
- Nenovcani kapital u iznosu 496.153 eur.

Revizijom sam utvrdio da osnivac novcani iznos upisanog kapitala nije uplatio u sredstva narucioca revizije, te sa tih razloga preporucujem upravi narucioca revizije da ovo pitanje razrijesi - ili da osnivac izvrši uplatu upisanog neuplacenog novcanog kapitala u iznosu 1.000 eur, ili da se ovaj iznos otpise na teret osnovnog kapitala.

Umanjenje osnovnog kapitala u ovom slucaju se ne vrsi emisijom sopstvenih uloga i njihovim ponistajem, jer za to nisu ni ispunjeni uslovi, s obzirom da uplata tih sredstava nije ni realizovana.

Ukoliko se uprava narucioca revizije odluci za umanjeње osnovnog kapitala po ovom osnovu potrebno je donijeti odgovarajucu odluku organa upravljanja, pripremiti izmjene statuta, pribaviti saglasnost Valde Crne Gore za te promjene i registracionom organu dostaviti na registraciju izmijenjeni statut.

U racunovodstvenim evidencija ova transakcija se realizuje jednostavnim izknjizavanjem (odobrenjem) pozicije – Neuplaceni upisani kapital u aktivi i zaduzenjem Osnovnog kapitala u pasivi u iznosu 1.000 eur.

Prethodno opisana transakcija nema karakter uspjeha i sa tih razloga ne ide preko bilansa uspjeha, vec se sve transakcije registruju preko bilansa stanja.

Bez obzira sto regulativom nije odredjen rok do kada osnivač treba uplatiti upisani kapital kod osnivanja entiteta, misljenja sam da to ne treba shvatiti kao pravo bez ogranicenja roka.

Nenovcani osnivački kapital – odnosno udjeli osnivača iznose 496.153 eur i u potpunosti su uneseni kao sredstva narucioca revizije.

Vlasništvo nad udjelima kod narucioca revizije, u momentu izdavanja ovog Izvjestaja, se u potpunosti (u obimu 100%) odnosi na Vladu Crne Gore.

Kapital narucioca revizije se može povećati novim ulozima u novcu ili nenovcanim oblicima koji se pri tom procjenjuju od strane profesionalnih eksperata za tu oblast. Povećanje kapitala je moguće i distribucijom distributivnog dijela kapitala – iz nerasporedjene dobiti, za sto je potrebna odluka osnivača. Nerasporedjena dobit pripada osnivačima koji odlucuju o namjeni i koriscenju nerasporedjene dobiti, a akumulirana nerasporedjena dobit se po pokricu eventualnih gubitaka može isplatiti osnivačima u predvidjenoj proceduri po odbitku obaveza za poreze na prihode od kapitala – dividende.

1.4. Radna snaga

Narucilac revizije je u pojedinim periodima izvjestajne godine zaposljavao razlicit broj radnika – od 118 do 133, a po obracunskim izvjestajnim periodima : januar = 119 radnika, februar = 118 radnika, mart = 125 radnika, april = 125 radnika, maj = 126 radnika, jun = 127 radnika, jul = 132 radnika, avgust = 133 radnika, septembar = 133 radnika, oktobar = 132 radnika, novembar 131 radnika i decembar = 132 radnika.

Broj zaposlenih kod narucioca revizije na kraju izvjestajne godine je 132 radnika, od kog broja je sa statusom zaposlenja na neodredjeno radno vrijeme 116 radnika i 16 zaposlenih je angzovanao u statusu radnika na odredjeno vrijeme.

U postupku revizije nisam detaljnije ispitivao eventualnu mogucnost postojanja prekobrojnosti u zaposlavanju, ali s obzirom da nije mali broj zaposlenih na odredjeno vrijeme, namece se logican zakljucak da se narucilac revizije ne suocava s problem tehnokonomskih viskova u zaposlavanju.

Na osnovu iskustvenih procjena, koje se ne mogu uzeti kao pouzdan zakljucak, vec kao indikovano zapazanje, misljenja sma da bi uprava narucioca revizije trebala jos jednom preispitati sistematizaciju radnih mjesta i potreban broj izvršilaca po svakom radnom mjestu – potrebna profesionalna kvalifikacija i potreban broj izvršilaca.

Prednju preporuku baziram na sopstvenoj procjeni, da narucilac revizije ipak ima problem viska zaposlenih u odnosu na potrebe za radnom snagom, jer sam misljenja da narucilac revizije postojece poslovne potrebe može realizovati sa manjim brojem zaposlenih uz podrazumijevano standardno profesionalno, s zdravstvenog aspekta prihvatljivo, angazovanje na izvrsavanju obaveza na radnim mjestima.

2. Sastavljanje i prezentacija finansijskih iskaza i izvjestaja

Obaveze sastavljanja finansijskih iskaza za izvjestajnu godinu predviđene su Zakona o racunovodstvu (« Sl.list CG » broj 52/16 – 09.08.2016 godine), a clanom dva Zakona je uređena struktura finansijskih iskaza i finansijskih izvjestaja , u skladu sa Medjunarodnim racunovodstvenim standardima , odnosno Medjunarodnim standardima finansijskog izvjestavanja.

Finansijski iskazi:

- Iskaz o finansijskoj poziciji / bilans stanja,
- Iskaz o ukupnom rezultatu / bilans uspjeha,
- Iskaz o novčanim tokovima,
- Iskaz o promjenama na kapitalu;
- Napomene uz finansijske iskaze.

Finansijski izvjestaji:

- Skup finansijskih iskaza
- Drugi prateci izvjestaji - izvjestaj menadzmenta, komentari uprave, misljenja i druge isprave.

Privredna drustva i druga pravna lica finansijske iskaze sastavljaju sagalsno racunovodstveniom evidencijama usaglasene s odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadrzini racuna u kontnom okviru za privredna drustva i druga pravna lica (Sl.list CG » broj 05/11 – 21.01.2011 godine).

Finansijski iskazi koji su bili predmet ove revizije – sastavljeni su na bazi recunovodstvenih evidencija narucioca revizije za period 01.01.2017 godine – 31.12.2017 godine.

Narucilac revizije je u izvjestajnoj godini organizovao poslovne evidencije - glavna knjiga, evidencija poslovnih partnera i ostale pomocne evidencije. Sve organizovane evidencije narucioca revizije se realizuju u elektronskoj formi, koriscenjem visokosofticirane elektronske oprme. Instalirani racunovodstveni informacioni sistem je uradjen od strane domaceg proizvođjaca informacionih softvera Abacus iz Herceg Novog.

Finansijski iskazi se pripremaju uz pretpostavku nacela stalnosti poslovanja, odnosno pretpostavka da ce narucilac revizije nastaviti sa poslovanjem na neograniceno vrijeme. Pri sastavljanju finansijskih iskaza uvazava se princip doslednosti, odnosno dijelovi finansijskih iskaza, odnosno finansijski iskazi u cjelini se pripremaju na konzistentan (stalan) nacin. Primjena racunovodstvenih politika, racunovodstvenih principa, klasifikacija racunovodstvenih pozicija u bilansu stanja i bilansu uspjeha ima karakter stalnosti iz perioda u period. Promjene su moguće jedino ako je to zahtijevano promjenama u okviru koji uređuje finansijsko izvjestavanje ili se promjenama postize bolja prezentacija finansijske pozicije, odnosno rezultata poslovanja narucioca revizije.

Finansijski iskazi vjerodostojno prikazuju sve transakcije i ostale događaje za koje se ocekuje da ih treba prikazati.Vrednovanje bilansnih pozicija se vrši sa opravdanim oprezom, pri prosudjivanju neizvesnosti – imovina i prihodi ne treba da budu precijenjeni , a obaveze i rashodi da ne budu potcijenjeni.

Prihodi i rashodi se alociraju na vremenske perioda kojima pripadaju. Svako zakljucivanje poslovnih knjiga se vrši po principu da se finansijskim iskazima za izvjestajni period obuhvate pripadajuci prihodi i rashodi.

Efekt poslovnih i ostalih transakcija se evidentiraju onda kada nastaju bez obzira na novcane transakcije placanja. Saglasno ovom, finansijski iskazi pružaju informacije ne samo o proslim vec i o buducim događajima – nenaplacena potrazivanja i neizmirene obaveze.

Poslovne transakcije i ostali događaji knjigovodstveno se obuhvataju i prezentiraju u skladu sa njihovom sustinom , a ne samo u skladu sa pravnom formom.Informacije prezentirane u finansijskim iskazima treba da budu kompletne u granicama materijalnosti i ne smiju se izostaviti informacije koje na bilo koji nacin mogu osporiti pouzdanost u tacnost infromacija iz finansijskih iskaza.

Softver koji je izvršilac racunovodstvenih usluga koristio u izvjestajnoj godini, nakon realizovanih revizijskih procedura utvrdio sam puzdanost istog za namjene finansijskog izvjestavanja, odnosno utvrdio sam nakon izvršenih provjera pouzdanost racunovodstvenih izvjestaja koji su bili osnova za izradu finansijskih iskaza a koji su bili predmet ove revizije.

Postupcima sustinskog ispitivanja utvrdio sam da su u racunovodstvenoj evidenciji registrovane sve poslovne transakcije iz izvjestajnog perioda, a usaglasenost izvršenih i registrovanih poslovnih transakcija uprava narucioca revizije je potvrdila u pisanoj formi – izjava menadzmenta narucioca revizije koja je prilozena uz ovaj Izvjestaj.

Provjerom registracije odabranih poslovnih transakcija a na osnovu dobijenih rezultata izvršenih ispitivanja , utvrdio sam da korisceni racunovodstveni softver ima zadovoljavajuce karakteristike za primjenu u obradi podataka u racunovodstvenoj sluzbi i izvjestavanje o sredstvima , obavezama i kapitalu , odnosno o rashodima i prihodima iz izvjestajne godine.

Korisceni racunovodstveni softver ne omogucava brisanje vec unesenih podataka bez registracije izvršenih transakcija u racunovodstvenim evidencijama , odnosno u racunovodstvenim izvjestajima, te se sa tog aspekta obradjeni podaci u racunovodstvu mogu smatrati pouzdanom osnovom za sastavljanje i prezentaciju racunovodstvenih izvjestaja.

Na osnovu prednjih konstatacija izvodim zakljucak o zadovoljavajucoj validnosti evidencija koje su sluzile kao baza za sastavljanje racunovodstvenih izvjestaja za izvjestajni period.

Racunovodstvene evidencije koje su cinile bazu za sastavljanje predmetnih finansijskih iskaza organizovane i realizovane u implementaciji zahtjeva iz okvira za sastavljanje i obelodanjivanje finansijskih iskaza i informacija sadrzanih u njima, vazeceg za period na koji se odnose predmetni racunovodstveni izvjestaji. Ovaj okvir cine Medjunarodni racunovodstveni standardi , odnosno Međunarodni standardi finansijskog izvjestavanja i zakonski propisi kojima se regulise obavljanje djelatnosti iz ove oblasti. Napominjem da je primjena svih MRS i MSFI u sastavljanju racunovodstvenih evidencija, procjenjivanje bilansnih pozicija, obelodanjivanje informacija sadržanih u finansijskim iskazima i prezentacija finansijskih iskaza obavezna u Crnoj Gori u izvjestajnom periodu.

Na osnovu zakljucaka do kojih sam dosao u postupku ove revizije utvrdio sam da nije bilo promjena u racunovodstvenim politikama kod narucioca revizije u izvjestajnom u odnosu na uporedni period. Pored ovih konstatacija na osnovu izjave uprave narucioca revizije promjene osnovnih racunovodstvenih politika nisu predvidjene ni za naredne periode.

Izvjestajna jedinica (valuta za prezentaciju) u finansijskim iskazima koji su bili predmet ove revizije je EUR, podaci iz predmetnih finansijskih iskaza su prezentirani u punom iznosu bez decimala.

3. Interne kontrole i racunovodstveni sistem

Pod terminom racunovodstveni sistem se podrazumijevaju evidencije o obradi poslovnih transakcija kao sredstva, odnosno izvora informacija o finansijskim, materijalnim i poslovnim pokazateljima narucioca revizije na odredjeni termin, odnosno za odredjeni period. Sistemi evidencije obezbedjuju identifikaciju, sakupljanje, izracunavanje, klasifikaciju, evidenciju i objavljivanje transakcija i poslovnih događaja.

Sistem internih kontrola podrazumijeva inkorporiranje kontrolnih postupaka u poslovnim transakcijama (priprema, realizacija, evidencija i objavljivanje) u cilju sprečavanja krađe ili gresaka, odnosno zastite sredstava i postovanja usvojenih politika.

Sistem internih kontrola je pozeljno uspostaviti po principu da je svaka poslovna transakcija pripremljena od strane jednog lica realizovana od drugog i provjerena od strane treceg lica. Sustina je da u svakoj transakciji ucestvuje najmanje tri lica. Napominjem da je jedan od zahtjeva za kvalitetno izvršenje kontrolnih funkcija neophodno da pripremu registracije poslovnih transakcija i registraciju transakcija treba odvojiti od kontrole pripreme i registracije tih transakcija. Ne moze se smatrati dobrom implementacijom unutrasnjih kontrola spajanjem nespojivih funkcija u jednom licu (pripremu i realizaciju vrsi jedna osoba). Interne kontrole treba uspostaviti na zadovoljavajuci nacin, postujuci osnovni princip razdvajanja funkcija i nadležnosti u svim fazama poslovnog procesa – planirenje, nabavka, realizacije, izvjestavanje.

Interne kontrole opisane prethodno, u praksi su se potvrdile najefikasnije u ostvarivanju kontrolne funkcije u realizaciji poslovnih procesa kod svakog entiteta, te sa tih razloga uvijek preporucujem taj nacin organizovanja poslovnih procesa, bez obzira na bilo kakve normative odredbe, jer isti ne moze biti u suproti sa bilo kojim normativnim rjesenjima u organizaciji internih kontrola.

Zakon o sistemu unutrasnjih kontrola entiteta iz javnog sektora namece potrebu organizovanja unutrasnjih kontrola kao posebnih organizacionih dijelova, odnosno profesionalizacijom tih aktivnosti. Entiteti iz javnog sektora mogu organizovati internu kontrolu, odnosno internu reviziju ili uz saglasnost Ministarstva finansija, zakljuciti ugovor s organom iz drzavne uprave, odnosno s drugim entitetom iz javnog sektora koji ima organizovanu internu reviziju i ako su interni revizori u mogucnosti da profesionalne usluge pruzaju z adruge obveznike iz javnog sektora.

Narucilac revizije je prednje opisane potrebe realizovao po modelu angazovanja internog revizora drugog entiteta iz javnog sektora uz saglasnost Ministarstva finansija.

Po mojem misljenju interna revizija je profesionalno i kvalitetno realizovala obaveze iz svoje, odnosno ugovorene nadležnosti i o tome sacinila odgovarajuci izvjestaj.

Saglasno odredbama zakonske regulative od izvjestajne (2017) godine srednji i veliki entiteti imaju obavezu formiranja revizorskog odbora. Normativne odredbe u vezi formiranja revizorskih odbora su operativno trebale biti implementirane do kraja septembra 2017 godine, kod svih entiteta koji ispunjavaju uslova za njihovo formiranje. U izvjestajnoj godini narucilac revizije formirao revizijski odbor od tri clana.

Narucilac revizije je u izvjestajnom periodu u organizacionoj strukturi imao vlastitu racunovodstvenu sluzbu sa potrebnim brojem zaposlenih i sa odgovarajucim profesionalnim i strucnim osposobljenostima.

Racunovodstvena sluzba narucioca revizije je kadrovski osposobljena na zadovoljavajuci nivo za kvalitetno izvršenje obaveza u toj sluzbi. Po mojim zapazanjima, zaposleni u toj sluzbi prate promjene u ovoj oblasti i sa tih razloga organizacija racunovodstvene funkcije ne predstavlja limitirajuci faktor sa aspekta servisiranja menadzmenta pravovaljanim informacijama radi projekcije poslovnih ciljeva baziranih na visokom nivou pouzdanosti informacija o poslovnim rezultatima. Racunovodstvena sluzba narucioca revizije koristi prednosti informacione tehnologije u ovoj oblasti, a racunovodstvena evidencija se vrsi u informatickoj savremenoj tehnologiji.

Revizijom sam utvrdio da je narucilac revizije od ove godine organizovao elektronsko arhiviranje dokumentacije – skeniranjem.

Cijenim potrebnim upravi narucioca revizije skrenuti paznju na potrebu organizovanja cuvanja svih elektronskih evidencija, skenirane dokumentacije i ostale dokumentacije i podataka u elektronskoj formi na nezavisnoj lokaciji van upravne zgrade. U realizaciji ovih aktivnosti misljenja sam da je potrebno urediti internu normativnu regulativu, lokaciju na kojoj se cuva elektronska arhiva potrebno je proglasiti poslovnom tajnom, ovlastiti lice koje se brinuti o lokaciji, azurirati arhivirani materijal i realizovati sve ostale potrebne aktivnosti u vezi s sigurnim i bezbjednim arhiviranjem dokumentacije i evidencija. Posebno skrecem paznju na potrebu elektronskog arhiviranja tehnicke dokumentacije – sve faze projektovanja u vezi s izgradnjom auto puta Bar – Boljare.

Interne kontrole , ranije sam napomenuo treba da obezbijede zastitu resursa od kradje, ostecenja i nenamjenske upotrebe. Ova obaveza kod narucioca revizije podrazumijeva i odgovarajuce upravljanje poslovnim rizicima u eventualnom poremećaju redovnog odvijanja poslovnih aktivnosti i pri ovoj organizaciji i posebno nakon stavljanja u funkciju auto puta Bar – Boljare. Ovde mislim na svu potrebnu dokumentaciju, organizaciju , zaduzenja lica, tehnicku podrsku i ostale potrebne procedure, a to pored ostalogo moze znaciti i formiranje kontrolnih , odnosno komandnih sistema na vise od jedne lokacije.

Prethodno pomenute kontrole se uglavnom odnose na poslovne operative procedure u upravljanju mogucim rizicima, s ciljem da se omoguci bezbjednost i sigurnost putnika koji koriste sadfasnje infrastrukture komunikacije, tako i one koje ce za relativno kratko vrijeme biti privedene namjeni.

U postupku revizije sam utvrdio da je narucilac revizije implementirao sistem finansijskog upravljanja i kontrole – FMC, na koji nacin se uspostavljaju na kvalitativnom nivou kontrole upravljanja finansijskim rizicima. Narucilac revizije bi , po mojem misljenju trebao otpoceti aktivnosti u sertifikaciji kvaliteta usluga , sto ce mozda u vremenu upravljanja auto putem biti i zahtijevana potreba, odnosno obaveza , koja se moze ispostaviti od strane nadnacionalnih organizacija za sigurnost i bezbejdnost u drumskom saobraćaju na sirokome regionalnom , odnosno kontinentalnom prostoru.

4. Znacajne racunovodstvene politike

Racunovodstvene politike narucioca revizije predstavljaju specificne principe ,pravila i praksu u pripremanju i prezentaciji finansijskih iskaza.

Racunovodstvene politike usvojene su u nivou ocekivane moguće implementacije, sto znaci da ce se u pojedinim periodima izvjestavanja racunovodstvene politike primjenjivati ispod mogućeg nivoa implementacije, odnosno neće biti potrebe za primjenom ukupnih usvojenih racunovodstvenih politika.

Usvojenim racunovodstvenim politikama su regulisana pitanja u vezi izvjestavanja svih mogućih ocekivanih poslovnih transakcija , kako bi se eliminisali normativni limiti u takvim situacijama.

Racunovodstvene politike narucioca revizije su uskladjene sa MRS/MSFI sa ciljem da informacije iz finansijskih iskaza budu pouzdane i relevantne za donosenje poslovnih odluka i predstavljanje fer rezultata i finansijsku pozicioniranost narucioca revizije i odrazavaju ekonomsku sustinu dogadjaja i transakcija.

Racunovodstvene politike narucioca revizije se primjenjuju u pripremanju i objavljivanju finansijskih iskaza konzistentno, tako da omogucavaju uporedivost informacija koje pružaju finansijski iskazi.

Primijenjene racunovodstvene politike omogucavaju i uporedivost poslovnih *pokazatelja* narucioca revizije sa ostalim preduzecima iz grane , odnosno sa svim ostalim privrednim subjektima u okruženju.

Prezentacija o racunovodstvenim politikama je primjerena sadržaju bilansnih sema za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza koje je objavila profesionalna organizacija za oblast racunovodstva i revizije.

U ovom izvjestaju dao sam prezentaciju samo onih racunovodstvenih politika koje uređuju realizovane poslovne transakcije u izvjestajnom periodu.

4.01. Nematerijalna imovina

Nematerijalnom imovinom koja se procjenjuje i priznaje na ovoj bilanoj poziciji podrazumijeva se nenovcana imovina koja se može jasno identifikovati , troškovi pribavljanja se mogu pouzdano utvrditi, entitet ce u postupku koriscenja imati ekonomske koristi, nema fizicku supstancu , nastala je po osnovu ugovornog ili zakonskog pravnog osnova, otpisuje se u periodu dužem od jedne godine, postojanje je nezavisno od entiteta u cijem je vlasnistvu, jasno se može razlikovati od goodwilla. Nematerijalnu imovinu cine uglavnom patenti , licence , zastitni znakovi , zigovi , informacioni sistemi i slicno.

Nematerijalna imovina se inicijalno procjenjuje u poslovnim evidencijama narucioca revizije po nabavnoj vrijednosti koju cine nabavna cijena uvecana za sve pripisive troskove i rashode u vezi sa nabavkom ovih resursa- porezi , doprinosi , troskovi instaliranja i slicne izdatke neophodne da se ovi resursi dovedu do stanja operativne upotrebe. Ukoliko se nabavka resursa koji se klasifikuju kao nematerijalna sredstva vrsi iz kredita u nabavnu cijenu se ne ukljucuje troskovi koriscenja kredita , jer to nije saglasno sa smjernicama MRS 23 – Troskovi pozajmljivnja.

Nakon inicijalnog mjerenja resursa klasifikovanih kao nematerijalna imovina narucilac revizije može odluciti da ova sredstva procjenjuje po osnovnom postupku , ili po alternativnom postupku. Osnovni postupak podrazumijeva procjenu sredstava nematerijalne imovine po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju , a alternativni postupak podrazumijeva procjenu nematerijalne imovine po trzisnoj (fer) vrijednosti umanjenoj za naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti shodno inplementaciji smjernica MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

Utvrđeno umanjenje – gubici po osnovu utvrđenog umanjenja vrijednosti se prizaje na teret revalorizacionih rezervi do iznosa revalorizacionih rezervi za to nematerijalno sredstvo , a iznos preko raspolozivog iznosa revalorizacionih rezervi, odnosno u slucaju da revalorizacione rezerve za to sredstvo ne postoje, u bilansu uspjeha perioda u kojem su gubici utvrđeni.

Amortizacija nematerijalnih sredstava se vrsi za resurse sa ogranicenim vijekom eksploatacije, kakav karakter uglavnom imaju sva nematerijalna sredstva u Crnoj Gori.

Amortizacionu osnovu cini nabavna vrijednost sredstva za slucaj primjene osnovnog postupka , odnosno utvrđena fer vrijednost sredstva u slucaju kada se ova sredstva procjenjuju po alternativnom postupku.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi analiticki ukupnu vrijednost nematerijalne imovine na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu , konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja, iznos otpisane vrijednosti, primijenjene metode amortizacije , revalorizaciju sredstava koja strukturiraju ovu bilansnu poziciju.

Iznos na ovoj poziciji se procjenjuje i prezentira u bilansu stanja po istorijskom trosku , odnosno nabavna vrijednost / cijena koštavanja umanjena za akumuliranu amortizaciju.

Povećanja na ovoj poziciji se evidentiraju po osnovu nabavke nove nematerijalne imovine, a smanjenja znace povlacenje iz upotrebe ili otpis imovine koja se procjenjuje na ovoj poziciji.

4.02. Nekretnine , postrojenja , oprema i bioloska sredstva

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna zemljišta, gradjevinski objekti (podrazumijeva i djelove objekata), postrojenja i oprema i ostala stalna sredstva (alat i inventar sa kalkulativnim otpisom, knjige, ...).

NPO se priznaju u poslovnim evidencijama narucioca revizije u momentu pribavljanja bez obzira na nacin nabavke – nabavka od dobavljacka (razmjennom , kupovinom, ...), donacijom ili kao pomoc i slicno. Resurse klasifikovane kao NPO inicijalno treba priznati u poslovnim evidencijama narucioca revizije u iznosu troskova nastalih u vezi sa pribavljanjem tih resursa – nabavna vrijednost.

Kada se sredstvo dovede u stanje funkcionalne ispravnosti u tom momentu nabavna vrijednost tih resursa je utvrđena i ista predstavlja amortizacionu osnovu i od tada postoji obaveza obracunavanja amortizacije.

Ukoliko se resursi koji se klasifikuju kao NPO pribavljaju putem razmjene za nemonetarna sredstva onda se vrijednost nabavljenog sredstva utvrđuje u visini trzisne (fer) vrijednosti nabavljenog sredstva.

U slucajevima kada se fer vrijednost navavljenog sredstva ne moze pouzdano utvrditi onda se nabavljeno sredstvo priznaje u iznosu fer vrijednosti sredstva datog u razmjenju, a ako ne postoji ni mogucnost utvrdjivanja trzisne vrijednosti sredstva datog u razmjenju tada se vrijednost nabavljenog sredstva priznaje u iznosu knjigovodstvene vrijednosti sredstva datog u razmjenju.

Za inicijalnu (prvu) procjenu resursa klasifikovanog kao NPO nema alternative – sredstva se priznaju u visini nastalih troskova nabavke.

Nakon inicijalnog priznavanja sredstava koja se klasifikuju kao NPO se mogu priznavati, odnosno procjenjivati u poslovnim evidencijama narucioca revizije po

- osnovnom postupku (metod nabavne vrijednosti), ili
- po alternativnom postupku (metod revalorizacije).

Metod nabavne vrijednosti sustinski znaci da se sredstva klasifikovana kao NPO u poslovnim evidencijama nakon pocetnog priznavanja i dalje procjenjuju po istorijskom trosku (nabavna vrijednost) uz umanjjenje za akumuliranu amortizaciju i umanjjenje vrijednosti po osnovu imparitetnih gubitaka shodno smjericama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti.

Metod revalorizacije podrazumijeva da se sredstva klasifikovana kao NPO nakon pocetnog priznavanja u poslovnim evidencijama priznaju po trzisnoj (fer) vrijednosti – monetarni iznos za koji se neko sredstvo moze razmijentiti medju nezavisnih , za transakcije voljnih strana.

Kada se sredstvo klasifikovano kao NPO izknjizava iz poslovnih evidencija raspolozive revalorizacije rezerve tog sredstva se svode na nulu, a za taj iznos se povecava nerasporedjena dobit kompanije.

Godisnja razlika obracunate amortizacije kada se za amortizacionu osnovu koristi revalorizovana vrijednost i amortizacije koja bi bila obracunata da je amortizacija obracunata na amortizacionoj osnovi koju cini nabavna vrijednost se prenosi sa racuna (analiticki) revalorizacionih rezervi u korist nerasporedjene dobiti kompanije.

Troskovi ulaganja u sredstva NPO nakon pocetnog priznavanja se u bilansu stanja priznaju kao i inicijalno priznavanje sredstava sa ove pozicije, odnosno povecavaju vrijednost sredstava, a istovremeno se izknjizava knjigovodstveni iznos dijela sredstva koji se zamjenjuje. Sitniji izdaci odrzavanja sredstava NPO se ne procjenjuju na ovoj bilansnoj poziciji vec u bilansu uspjeha kao troskovi.

Sredstva koja cine ovu bilansnu poziciju otpisuju se periodicno u korisnom vijeku trajanja sredstava. Obracun amortizacije vrsi se za sva sredstva koja se obuhvataju na ovoj bilansnoj poziciji bez obzira da li su u funkciji ili van funkcije. Amortizacija sredstava koja podlijezu toj obavezi vrsi se od momenta kada je sredstvo dovedno u stanje funkcionalne upotrebe, bez obzira da li je pocela njegova upotreba i vrsi se sve dok knjigovodstvena vrijednost tog sredstva ne bude nula, odnosno doke knjigovodstveni vrijednost tog sredstva ne bude jednaka rezidualnoj vrijednosti tog sredstva.

Amortizacione stope za sredstva koja podlijezu obavezi periodicnih godisnjih otpisivanja, se utvrđuju u zavisnosti od procijenjenog preostalog vijeka eksploatacije, a za novonabavljena sredstva u zavisnosti od ukupnog vijeka eksploatacije sa ciljem da se u oba slucaja zadovolji princip da se u periodu eksploatacije amortizaciona osnovica prenese na ucinke u celosti.

Povecanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih nabavki sredstava NPO koja se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji i po osnovu reklasifikacije sredstava, odnosno racunovodstvenog povracaja sredstava koja su prethodno shodno smjericama MSFI 5- Stalna imovina namijenjena prodaji nisu mogla prodati u roku koji je utvrđjen tim MSFI.

Smanjenja na ovoj bilansnoj poziciji registruju se po osnovu otpisa, rashodovanja ili prodaje sredstava , umanjnje po osnovu smjernica MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i po osnovu reklasifikacije saglasno smjernicama MSFI 5 - Stalna imovina namijenjena prodaji, odnosno racunovodstvenog prenosa na racunovodstvene pozicije na kojima se registruju podaci o sredstvima namijenjenih prodaji na osnovu kojih se strukturira poziciju u bilansu stanja – Stalna sredstva namijenjena prodaji i poslovanje koje je obustavljeno.

Uprava narucioca revizije prati odnos knjigovodstvenih vrijednosti sredstava NPO i njihove trzisne vrijednosti, te ukoliko se u tom postupku utvrde indikatori da je doslo do umanjenja vrijednosti nekog sredstva , tada se utvrđuje nadoknadivi iznos vrijednosti tog sredstva saglasno smjernicama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi sredstva klasifikovana kao NPO na pocetku izvjestajnog perioda, promjene u izvjestajnom periodu i stanje na kraju izvjestajnog perioda. Uprava narucioca revizije u napomenama treba da objavi i nacin nabavke sredstava kupovinom , nabavkom iz kredita, nabavkom u finansijskom lizingu sa uslovima koriscenja kredita , odnosno finansijskog lizinga

Dodatno objasnjenje: U racunovodstvenoj evidenciji podaci o nepokretnostima , postrojenjima i opremi se prezentiraju na posebnim racunima za cijenu koštanja odnosno istorijski trosak a odvojeno za akumuliranu amortizaciju, dok se u bilansu stanja procjena i prezentacija vrsi preko jednog agregiranog podatka (neto iznos , odnosno evidenciona cijena koštanja umanjena za akumuliranu amortizaciju).

4.03. Ostali dugorocni finansijski plasmani

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna - Ucesce u kapitalu drugih pravnih lica, Dugorocni krediti, Ostali dugorocni plasmani.

Ovu bilansnu poziciju cine racuni na kojima se koji registruju potrazivanja date kredite kredite sa rokom povracaja duzim od 12 mjeseci, potrazivanja za date mjenice za mjenice, potrazivanja za finansijske lizinge , potrazivanja po osnovu dugorocnih hartija od vrijednosti, ucesca u kapitalu drugih kompanija,.....

Na vrednovanje i priznavanje ove bilansne pozicije u bilansu stanja primjenjuju se smjernice MRS 39 – Finansijski instrumenti : priznavanje i odmjeravanje.

Finansijski instrument predstavlja ugovor koji prouzrokuje finansijsko sredstvo kod jedne i finansijsku obavezu kod druge ugovorne strane.

Finansijski instrumenti se vrednuju pri sticanju (inicijalno, odnosno pocetno vrednovanje) i naknadno vrednovanje nakon pocetnog vrednovanja.

Pri pocetnom vrednovanju finansijska sredstva (ili finansijske obaveze) entitet treba da odmjerava po njihovoj fer – trzisnoj vrijednosti .

Finansijska sredstva se nakon pocetnog vrednovanja klasifikuju u cetiri kategorije:

- finansijska sredstva ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- investicije koje se drze do dospeca,
- krediti (zajmovi) i potrazivanja,
- finansijska sredstva raspoloziva za prodaju.

Finansijska sredstva ili finansijske obaveze vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se tretiraju prihodima i rashodima sve nastale promjene u odnosu na pocetno vrednovanje. Ova finansijska sredstva su namijenjena prodaji , odnosno trgovanju i ova sredstva se trebaju vrednovati po fer vrijednosti (u bilansu uspjeha). Investicije (HOV) koje se ne kotiraju na aktivnom trzistu kapitala i cija fer vrijednost se ne moze pouzdano utvrditi ne treba da se vrednuju kroz bilans uspjeha po fer vrijednosti. U kategoriju investicija koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha se moze izvršiti reklasifikacija iz drugih kategorija (HOV koje se drze do dospeca i HOV raspolozive za prodaju se mogu reklasifikovati u HOV koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha) i ne moze se izvršiti reklasifikacija investicija klasifikovanih kao investicije koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u druge kategorije investicija (u ovu kategoriju jednom klasifikovane HOV se ne mogu reklasifikovati kao HOV koje se drze do dospeca ili kao HOV raspolozive za prodaju).

Investicije koje se drze do dospeca su nederivatna finansijska sredstva koja imaju fiksnu ili pouzdano utvrdivu vrijednost isplate na dan dospeca. Entitet ne moze da klasifikuje neko sredstvo kao sredstvo koje se drzi do dospeca, ako je entitet u posljednje dvije godine reklasifikovao , ili prodao finansijskih sredstava (tri mjeseca) prije dospeca, izuzev ako taj iznos prodaja investicija prije roka dospeca nije bezznacajan.

Kredit (zajmovi) su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim iznosom isplata i koja nisu kotirana na aktivnom organizovanom trzistu kapitala.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna sredstva koja nisu klasifikovana ni u jednu od prethodnih tri kategorije, dakle ako entitet ne donese nikakvu odluku o klasifikaciji nekog finansijskog sredstva onda se to finansijsko sredstvo smatra sredstvom raspoloživim za prodaju.

Finansijska sredstva se prestaju priznavati u finansijskim evidencijama i finansijskim iskazima kompanije od momenta kada ugovorna prava na isteknu, kada su realizovana, odnosno kada se finansijska sredstva prenesu na drugi subjekt, a samim tim prestaju i sva prava po osnovu posedovanja odnosno vlasništva nad finansijskim sredstvima.

Finansijska sredstva se nakon početnog priznavanja vrednuju po njihovoj fer vrijednosti, osim za finansijskih sredstava sa fiksnim rokom dospeća kao što su – krediti i potraživanja koja se čuvaju z arazmjenu, investicije koje se čuvaju do dospeća, finansijska sredstva koja nemaju kotiranu cijenu na aktivnom tržištu i čija fer vrijednost se ne može pouzdano izmjeriti. Ova finansijska sredstva se nakon početnog priznavanja vrednuju po osnovu amortizacionog troška koriscenjem metoda efektivne kamatne stope.

Utvrđene razlike koje se utvrde u vrednovanju nakon početnog priznavanja za finansijska sredstva koja se vrednuju kroz bilans uspjeha se priznaju kao prihodi i rashodi u bilansu uspjeha. Za ostala finansijska sredstva utvrđene razlike između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti se priznaju kao prihod ili rashod perioda u kojem se ove razlike utvrde.

Prednje previlo (priznavanje utvrđenih razlika preko bilansa uspjeha) ne odnosi se na finansijska sredstva raspoloživa za prodaju – dugoročna finansijska ulaganja, kod kojih se utvrđene razlike između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti priznaju u bilansu stanja na pozicijama kapitala – Nerealizovani dobitci, ili gubici po osnovu HOV raspoloživih za prodaju.

Za finansijska sredstva se vrši test umanjenja utvrđivanjem i upoređivanjem fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava na dan bilansa stanja, odnosno ovaj test treba da se realizuje pre samog sastavljanja finansijskih iskaza. Razlozi za vršenje testa umanjenja mogu biti višestruki-znacajan finansijske teskoće emitenta, prekid u izmiranju ugovorenih obaveza (ne plaća se otpalita duga), visoka vjerovatnoća uvođenja stečajnog postupka kod emitenta, nestanak sa aktivnog finansijskog tržišta finansijskih sredstava tog emitenta i slično.

Nadoknadiva vrijednost finansijskih sredstava se utvrđuje diskontovanjem očekivanih novčanih primitaka, odnosno novčanih tokova, a umanjenje se vrši kada je nedoknadiva vrijednost manja od knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji registruju se po osnovu novih finansijskih plasmana sa rokom naplate dužim od jedne godine, a smanjenja znače naplatu ili otpis ovih potraživanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i prezentira u bilansu stanja po fer vrijednosti investicija, a finansijski plasmani čija je naplata neizvjesna se otpisuju na teret rashoda perioda.

U napomenama uz finansijske iskaze Uprava kompanije treba da objavi strukturu i iznose datih kredita, mjenica, investicija u druge entitete sa strukturom investicija, informacije o dugoročnim finansijskim plasmanima na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.04. Odložena poreska sredstva

Ova bilansna pozicija obuhvata račune za odložene poreze kao razlike oporezivanja privremenih oporezivih razlika u računovodstvenom i poreskom obracunu. U aktivni prezentirana ova pozicija ima karakter sredstva što znači više plaćenih poreza sada u odnosu na računovodstveni regulatorni okvir. Ova razlika (više plaćenih poreza) se može kompenzirati u narednim periodima kada će iznos plaćenih poreza biti manji od tada utvrđenih na osnovu računovodstvenog regulatornog okvira.

Pored stalnih razlika na odstupanja oporezive dobiti u odnosu na računovodstvenu dobit utiču i privremene oporezive razlike koje nastaju kada se isti iznosi prihoda i rashoda priznaju pri utvrđivanju računovodstvene dobiti, kao i pri utvrđivanju oporezive dobiti, ali je vremenska distribucija priznavanja tih prihoda i rashoda različitica u računovodstvenim obracunima i obracunu za potrebe poreske administracije.

Privremene razlike mogu imati karakter

- privremenih oporezivih razlika i
- odbitnih privremenih razlika.

Privremene oporezive razlike rezultiraju odloženim poreskim obavezama, koje se utvrđuju matematički primjenom propisane stope za oporezivanje dobiti na iznos privremenih oporezivih razlika. Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobit koji će biti plaćeni u narednom periodu, a nastaju kao posljedica uključivanja troškova u računovodstvenu dobit u jednom periodu, a u oporezivu dobit u drugom izvjestajnom periodu.

Privremene oporezive razlike se matematički utvrđuju kao razlika knjigovodstvene vrijednosti sredstava i poreske osnovice tog sredstva pri obracunu poreske amortizacije.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu povećanja osnova u kojima se utvrđuju odložena poreska sredstva i kada postoji osnovana procjena da će se u narednom periodu utvrditi oporeziva dobit u iznosu dovoljnom da se poreske obaveze pokriju odloženim poreskim sredstvima.

Smanjenja registrovana na ovoj poziciji znače povećanje poreskih obaveza nastalih iz oporezivanja privremenih oporezivih razlika po kom osnovu je prethodno utvrđivan odloženi porez – sredstvo, ili procjena da se u narednom periodu neće ostvariti oporeziva dobit dovoljna da se odložene poreske obaveze u narednom periodu pokriju iz odloženih poreskih sredstava.

U napomenama uz finansijske iskaze Uprava kompanije treba da objavi sve relevantne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i prezentira u bilansu stanja u nominalnom iznosu utvrđenom primjenom propisane stope poreza na dobit na osnovicu za obracun odloženih poreskih sredstava.

4.05. Zalihe

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa racuna - zalihe materijala, rezervnih dijelova, alata i inventara (sa jednokratnim otpisom), nedovrsene proizvodnje, poluproizvoda, gotovih proizvoda namijenjenih prodaji, robe za dalju prodaju i zemljišta, građevinskih objekata, dijelova građevinskih objekata i oprema nabavljene, ili namijenjene prodaji.

Zalihe se u poslovnim evidencijama pri nabavci, odnosno proizvodnji obrtnih zaliha priznaju po nabavnoj, odnosno po cijeni koštanja.

Nabavnu cijenu zaliha čine fakturna cijena umanjena za sve rabate i popuste, transportni troškovi, manipulativni troškovi dovođenja zaliha na određenu lokaciju, carine i druge uvozne dazbine, nepovrativi porezi i takse i u pojedinim slučajevima troškovi pozajmljivanja koji se mogu kapitalizovati (izgradnja građevinskih objekata) saglasno smjernicama MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja i drugi direktno pripisivi troškovi (spedicija, osiguranje u prevozu, ...).

Cijenu koštanja zaliha (nedovrsena proizvodnja i gotovi proizvodi) čine nabavna vrijednost zaliha utrošenih u postupku proizvodnje, troškovi konverzije (proizvodnje) i drugi troškovi neophodni za dovođenje zaliha na određenu lokaciju (skladiste, magacin, ...).

Zalihe koje se u poslovnim evidencijama i finansijskim iskazima priznaju shodno smjernicama MRS 2 - Zalihe procjenjuju se po nabavnoj, odnosno po cijeni koštanja.

Ako se utvrde razlozi (indikatori) da je došlo do umanjenja vrijednosti materijalnih zaliha tako da je efekat umanjenja vrijednosti efektuirao rezultatom da tržišna vrijednost zaliha je manja od nabavne, odnosno cijene koštanja u tom slučaju zalihe treba procijeniti po metodi neto ostvarive vrijednosti koja podrazumijeva tržišnu ostvarivu cijenu umanjenu za troškove prodaje i eventualno ostale troškove (skladistenje i slično).

Trosenje zaliha se u poslovnim evidencijama vrši u iznosu priznatih zaliha – metodom prva ulazna = prva izlazna cijena zaliha - «Fifo» metoda, ili po principu prosjecne (ponderisane) cijene, kada se prilikom svake promjene (trosenja) zaliha utvrđuje prosjecna vrijednost preostalih obrtnih materijalnih zaliha.

Trosenje zaliha se ne procjenjuje po metodi «Lifo» - prva izlazna = posljednja ulazna. Implementirana metoda trosenja zaliha ovog preduzeća je «Fifo» - prva ulazna = prva izlazna.

Povećanja na ovoj poziciji znače nabavke zaliha, a smanjenja registruju trosenje, otpis ili manjak zaliha.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava kompanije treba da objavi strukturu i ostale relevantne informacije o zalihama na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.06. Potrazivanja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe – Potrazivanja od kupaca – matična i zavisna pravna lica, Potrazivanja od kupaca – ostala zavisna pravna lica, Potrazivanja od kupaca u zemlji, Potrazivanja od kupaca u inostranstvu, Potrazivanja od izvoznika, Potrazivanja po osnovu uvoza za tuđi račun, Potrazivanja iz konsignacione i komisijone prodaje, Ostala potrazivanja iz specifičnih poslova, Ispravka potrazivanja iz specifičnih odnosa, Potrazivanja za kamatu i dividende, Potrazivanja od zaposlenih, Potrazivanja od državnih organa i organizacija, Potrazivanja po osnovu preplaceni ostalih poreza, Ostala potrazivanja i Ispravka vrijednosti drugih potrazivanja.

Povećanja na ovoj poziciji registruju nove prodaje, odnosno izvršene usluge, davanja zaposlenima i slično, što se efektuira kao povećanje potraživanja po prednjim osnovama. Smanjenja na ovoj poziciji znače naplatu ili otpis potraživanja od dužnika.

Potraživanja od kupaca se u bilansu stanja procjenjuju u nominalnom iznosu umanjena za rezerviranja rizika po osnovu nenaplativosti potraživanja, odnosno potraživanja se ispravljaju otpisivanjem za iznose neizvesnosti naplate potraživanja od kupaca, odnosno umanjena po osnovu povraćaja robe i proizvoda zbog reklamacije kada isporuke odstupaju ugovorenim odnosno standardizovanim kvalitetnim osobenostima predmeta isporuka.

Ako su potraživanja iskazana u stranoj valuti u tom slučaju vrsi se preračun potraživanja sa iznosa iskazanih u stranoj valuti na iznose iskazane u eur primjenom tečaja obracunske valute i izvjestajne (funkcionalne) valute na dan transakcije koji odnos objavljuje Centralna banka Crne Gore. Preračun transakcija obracunatih u stranoj valuti na iznose u eur vrsi se saglasno smjernicama MRS 21 – Efekti promjena deviznih kurseva.

Na dan bilansiranja uprava narucioca revizije vrsi procjenu naplate potraživanja i ukoliko se procijeni da potraživanja nije moguće naplatiti u iznosima iz računovodstvene evidencije vrsi se obračun obezvređenja potraživanja za svako pojedinačno potraživanje i za grupu specifičnih potraživanja na bazi portfelja.

Svodjenje registrovanih potraživanja na iznos naplativih potraživanja vrsi se direktnim, ili indirektnim umanjnjem registrovanih potraživanja. Direktnim umanjnjem potraživanja vrsi se umanjnje potraživanja za iznos spornih, odnosno sumljivih potraživanja na teret rashoda perioda, a indirektno preko ispravke vrijednosti potraživanja u kojem slučaju se iznos spornih i sumljivih potraživanja ne priznaje kroz bilans uspjeha, sve dok se ne dobije konačna (sudska ili slična) odluka o nemogućnosti naplate tih potraživanja.

Potraživanja čija naplata nije izvjesna usled insolventnosti dužnika ili drugih limitirajućih okolnosti koje potraživanja karakterisu spornim i sumljivim, kao i potraživanja za čiju naplatu ne postoji mogućnost prinudne naplate - potraživanja za koja je nastupio rok zastarelosti, se otpisuju na teret rashoda perioda.

U slučajevima kada se jednom otpisana potraživanja naplate u narednom periodu te naplate potraživanja se priznaju u bilansu uspjeha kao prihodi.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu ove bilansne pozicije sa ostalim relevantnim informacijama o potraživanjima na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.07. Kratkoročni finansijski plasmani

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna - Kratkoročni krediti i plasmani – matična i zavisna preduzeća, Kratkoročni krediti i plasmani – ostala povezana preduzeća, Kratkoročni krediti u zemlji, Kratkoročni krediti u inostranstvu, Tekuci dio dugorocnih kredita, Hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu, Ostali kratkorocni finansijski plasmani i Ispravka vrijednosti kratkorocnih finansijskih plasmana.

Ovu bilansnu poziciju čine računi koji registruju potraživanja preduzeća po osnovu finansijskih transakcija čiji je rok dospijeca do dvanaest mjeseci u odnosu na dan nastanka potraživanja, kao i dio dugorocnih potraživanja koje za naplatu dospijevaju u roku od dvanaest mjeseci u odnosu na bilans stanja. Strukturu ove bilansne pozicije sustinski čine potraživanja preduzeća za date kratkorocne kredite, za kratkorocne zajmove, za obveznice, akcije namijenjene prodaji, blagajničke zapise, komercijalne i državne zapise, ostale hartije od vrijednosti čiji je rok naplate, odnosno mogući rok naplate do dvanaest mjeseci u odnosu na dan izdavanja, odnosno u odnosu na dan bilansa stanja.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih finansijskih plasmana sa rokom naplate kraćim od jedne godine, a smanjenja znače naplatu ili otpis ovih potraživanja.

Pocetno priznavanje, vrednovanje nakon pocetnog priznavanja i prestanak priznavanja kratkorocnih finansijskih plasmana u poslovnim evidencijama entiteta je regulisano smjernicama MRS 39 – Finansijski instrumenti : priznavanje i odmjeravanje, a koja elaboracija je data u ovim piltikama u naslovu - Ostali dugorocni finansijski plasmani.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava kompanije treba strukturalno da objavi informacije o kratkorocnim finansijskim plasmanima na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Za potraživanja koja su izražena u stranoj valuti (eur se tretira kao domaća, odnosno izvjestajna valuta), preračunavaju se iznose u eur po srednjem bankarskom kursu valute u kojoj su ugovoreni plasmani obavezno najmanje jednom godišnje na dan 31.12. izvjestajne godine.

4.08. Gotovina i gotovinski elementi

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe - Hartije od vrijednosti – gotovinski ekvivalenti, Tekuci poslovni racuni, Izdvojena novcana sredstva i akreditivi , Blagajna, Devizni racun, Devizni akreditivi, Devizna blagajna i Ostala novcna sredstva.

Sredstva u gotovini drze se u blagajni , koriste se za placanje racuna manjih pojedinacnih iznosa, putnih troškova , eventualno licnih primanja i slicno.

Povecanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu prijema gotovine , a smanjenja znace trosenje , odnosno manjak gotovine.

Novcana sredstva se procenjuju u bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti , odnosno stanja na ziro racunu i u blagajni uvecana za sredstva na racunima poslovnih banaka uz primjenu preracuna valuta koje nisu izrazene u izvestajnoj valuti , primjenom medjuvalutnog odnosa predmetne valute i izvestajne valute.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi sadrzaj i ostale bitne informacije o gotovini na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.09. Porez na dodatu vrijednost i aktivna vremensak razgranicenja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Porez na dodatu vrijednost, Unaprijed placeni troškovi, Potrazivanja za nefakturasane usluge i robu , Razgraniceni troškovi po osnovu obaveza.

Na ovoj bilansnoj poziciji priznaju se sredstva entiteta po osnovu vise placenih obaveza za porez na dodatu vrijednost iz izvjestajnog perioda , odnosno poreski kredit po osnovu poreza na dodatu vrijednost na dan bilansiranja, aktivna vremenska razgranicenja, odnosno razgraniceni prihodi i rashodi, obracunati i nenaplaceni prihodi .

Povecanja na ovoj poziciji evidentiraju placanja poreza na dodatu vrijednost u fazi prijema usluga i nabavke robe, placanje troškova koji se odnose na buduce periode (npr.placanje zakupnine za narednih dvanaest mjeseci), obracunate a nenaplatene prihode i slicno.

Smanjenja registrovana na ovoj poziciji evidentiraju se po osnovu koriscenja prava na umanjenje obaveza obaveza za porez na dodatu vrijednost iz poreskog kredita (ulaznog pdv-a), placanje obaveza iz vremenskih razgranicenja , naplata obracunatih nenaplatene prihoda i slicno.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi sadrzaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Ova bilansna pozicija se procenjuje i priznaje u bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti .

4.10. Osnovni kapital

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Akcijski kapital, Udjeli drustava sa ogranicenom odgovornoscu, Ulozi, Drzavni kapital i Ostali osnovni kapital.

Ova bilansna pozicija obuhvata racune na kojima se registruju podaci o osnovnom kapitalu, odnosno na ovoj poziciji su priznata sredstva koja su osnivaci entiteta ulozili u sredstva za rad , odnosno izvrsavanje poslovne funkcije svakog entiteta.

Podaci u knjigovodstvenoj evidenciji narucioca revizije trebaju se podudarati sa podacima iz pravnog akta narucioca revizije koji je dostavljen Centralnom registru Poreske uprave, kao i ostalih evidencija nadleznih organa i institucija.

Registracija na ovoj poziciji vrsi se na osnovu odluka uprave narucioca revizije i odluka osnivaca o dodatnom obezbedjenju sredstava za rad narucioca revizije (dokapitalizacija), nakon sto ova dodatna ulaganja odobre nadlezni drzavni organi.

Povecanja na ovoj poziciji znace nove udjele vec postojećih ili novih osnivaca (ulagaca) - povecanje uloga osnivaca, a smanjenja se odnose na isplatu udjela.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi - ukupan iznos udjela i broj ulagaca (osnivaca) na pocetku perioda , promjene u izvjestajnom periodu i konacno stanje kapitala na kraju izvjestajnog perioda .

Upisani kapital se procenjuje i priznaje u bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti .

4.11. Nerasporedjeni dobitak

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se racuni na kojima se evidentiraju podaci o kumulativnom poslovnom rezultatu, odnosno o kumulativnom nerasporedjenom dobitku na dan bilansiranja, a koji iznos se sastoji od kumulativnog iznosa poslovnog rezultata iz ranijih perioda i poslovnog rezultata iz izvjestajne godine.

Akumulirani nerasporedjeni dobitak predstavlja matematički visak pozitivnih poslovnih rezultata nad negativnim poslovnim rezultatima sa istorijskog aspekta – ukupan period prije datuma bilansa stanja.

Poslovni rezultat iz bilansa stanja prezeniran na ovoj bilansnoj poziciji predstavlja segment ukupnog kapitala kompanije i ima pozitivan karakter na ukupan kapital – povećava kapital kompanije (osnovni kapital, zakonske rezerve, statutarne rezerve, ostale rezerve i revalorizacione rezerve).

Povećanja na ovim pozicijama znace dobitak visak prihoda nad rashodima iz izvjestajnog perioda, a smanjenja na ovoj poziciji kumulativnog poslovnog rezultata znace pokrice gubitka ili raspored nerasporedjenog dobitka za namjene za koje je moguće rasporediti nerasporedjeni dobitak – isplata dividendi, formiranje rezervi i slicno, a smanjenje na poziciji gubitka znaci pokriva gubitaka iz ranijih ili tekućeg perioda. viska rashoda nad prihodima iz izvjestajnog perioda po kom osnovu se smanjuju kumulativni poslovni rezultat. Smanjenje kumulativnog poslovnog rezultata na ovoj poziciji u bilansu stanja je moguće sve dok stanje na ovoj bilansnoj poziciji ne bude nula, a nakon toga dalje smanjenje nije moguće na ovoj bilansnoj poziciji vec se taj podatak iskazuje na bilansnoj poziciji Gubitak / Visak rashoda nad prihodima.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi sve bitne bitne informacije o nerasporedjenim dobitcima, kumulativnom visku prihoda nad rashodima na pocetku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Nerasporedjeni dobitak Visak prihoda nad rashodima na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja se procjenjuje i priznaje po nominalnoj vrijednosti.

4.12. Dugorocna rezervisanja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna Rezervisanja u garantnom roku, Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite, Rezervisanja za troškove restrukturiranja, Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih i Ostala dugorocna rezervisanja.

Rezervisanja predstavljaju neizvjesne obaveze sa neizvjesnim rokom dospeća, odnosno rezervisanja predstavljaju moguće obaveze, odnosno troškove koji je moguće da nastanu u narednom periodu poslovne aktivnosti entiteta.

Dugorocna rezervisanja predstavljaju rezervisanja za buduće moguće odnosno izvjesne troškove koji imaju mogućnost odnosno izvjesnost nastanka u roku dužem od dvanaest mjeseci od dana bilansa stanja. Rezervisanja se utvrđuju na osnovu sadašnjih događaja, ako su obaveze, odnosno troškovi nužni ili izvjesno mogući da nastanu kao rezultat obaveza iz prošlih događaja.

Ovo je pozicija u bilansu stanja sa najnepouzdanijom procjenom i od objektivnosti, odnosno stručno valjane procjene rezervisanja zavisi validnost procjene troškova, odnosno poslovnog rezultata u narednom periodu poslovanja. Ako se rezervisanjima precijene troškovi (za naredni period), poslovni rezultat je podcijenjen i obratno, ako su rezervisanjem potcijenjeni troškovi koji se priznaju u izvjestajnom periodu, a odnose se na buduće periode poslovni rezultat izvjestajnog perioda ce biti precijenjen.

Rezervisanja se trebaju vezati za nastanak prihoda za čije ostvarenje su bili nužni određeni troškovi – prodaja nekog proizvoda sa garancijom stvara prihod u momentu prodaje, ali u garantnom roku mogu nastupiti troškovi zamjene usled ispunjenja uslova iz datih garancija.

Potreba rezervisanja utvrđena je kroz veci broj MRS, a jedan konkretnije utvrđuje kada postoji potreba odnosno obaveza da se izvrši rezervisanje MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

Rezervisanja obaveza za buduće periode, odnosno troškova u izvjestajnom periodu se trebaju priznati ako su takve obaveze utvrđene zakonom ili poslovnom politikom entiteta, ako postoji praksa, odnosno iskustvo da su ti troškovi nastajali u ranijem periodu i iznos obaveze u momentu utvrđivanja rezervisanja nije poznat – treba se procijeniti.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znace povećanje obaveza, odnosno mogućih gubitaka, odnosno rashoda u budućem periodu na osnovu prošlih događaja, a smanjenje znaci ili prestanak razloga za dalje rezervisanje po osnovu kojeg je rezervisanje izvršeno, odnosno prenos na prihode, ili izvršenje, odnosno nastanak troska (odliva resursa) po osnovu izvršenih rezervisanja.

Rezervisanja se vrše nekada po osnovu zakonskih propisa, na osnovu iskustva, ... za očekivane rizike, odnosno za buduće troškove, kao investiciono održavanje, zamjena i opravka prodatih sredstava u garantnom roku, plate i osiguranje radnika, očekivani gubitak nekog spora i slicno.

U slučajevima kada ne postoji zakonska obaveza utvrđivanja rezervisanja, ne postoji ni obaveza po osnovu internih poslovnih politika, ne postoji ni poslovna praksa entiteta da vrsi takve isplate u narednom periodu, kada je vjerovatnije da te obaveze neće nastupiti nego li da će nastupiti, ili ako su tako utvrđene obaveze beznačajne, odnosno zanemarljive, tada se rezervisanja ne utvrđuju a ove okolnosti se obelodajuju u napomenama uz finansijske iskaze kao moguće, odnosno potencijalne obaveze ili potencijalna sredstva.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije objavljuje strukturu i iznos izvršenih rezervisanja, povećanja i smanjenja po tom osnovu u toku izvjestajnog perioda odnosno konačno stanje izvršenih rezervisanja na dan bilansa stanja i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

4.13. Dugorocni krediti

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe – Dugorocni krediti u zemlji, Dugorocni krediti u inostranstvu.

Obaveze za dugorocne kredite imaju karakter finansijskih obaveza koje nastaju na bazi obligacionih odnosa između korisnika kredita i kreditora (davaoca kredita).

Na poziciji obaveze za dugorocne kredite u bilansu stanja obuhvataju se – procjenjuju i priznaju obaveze po osnovu iskoriscenih kredita kompanije čiji je rok dospijeca za prve otplate glavnice duži od dvanaest mjeseci u odnosu na momenat odobravanja kredita, odnosno u odnosu na dan bilansa stanja.

Inicijalno se obaveze na ovoj bilansnoj poziciji priznaju u iznosu nominalno iskoriscenog kredita uz korekcije za dio kredita koji za otplatu dospijeva u roku od dvanaest mjeseci u odnosu na dan bilansiranja – tekuci dio dugorocnih kredita. Ako je kredit iskoriscen u stranoj valuti (ne u eur) preračun kredita iskoriscnog u drugoj valuti vrsi se u iznos iskazan u eur uz preračun strane valute primjenom vazecceg tecaja eur i strane valute koji kurs objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znace povećanje obaveza, odnosno novih zaduzenja po osnovu novih iskoriscenih kredita čiji je rok duži od dvanaest mjeseci u odnosu na dan odobravanja kredita.

Smanjenja na ovoj bilansnoj poziciji se registruju po osnovu otplate osnovnog duga, odnosno iskoriscenog kredita sa periodom otplate dužim od dvanaest mjeseci. Smanjenje na ovoj bilansnoj poziciji, odnosno na računovodstvenim pozicijama koje strukturiraju ovu bilansnu poziciju, se može odnositi i u slučajevima kada kreditor vrsi otpis ili djelimican otpis osnovnog duga i u slučajevima kada entitet kao korisnik dugorocnih kredita ne vrsi otplatu glavnice dugorocnog duga, za iznos dospjelih otplate glavnice, koje više nemaju dugorocni već tekuci karakter. U ovim slučajevima iskorisceni dugorocni krediti se umanjuju, a povećavaju kratkorocne finansijske obaveze po osnovu dospjelih, a neotplacenih kredita, odnosno dugorocnih obaveza u iznosu koji dospijeva u roku do dvanaest mjeseci u odnosu na bilans stanja.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i iznos dugorocnih kredita, uslove pod kojima su iskorisceni dugorocni krediti – period otplate, grace rok, kamatna stopa, obezbedjenje povracaja iskoriscenih kredita i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

4.14. Ostale dugorocne obaveze

Obaveze koje strukturiraju ovu bilansnu poziciju imaju karakter finansijskih obaveza koje nastaju na bazi obligacionih odnosa između entiteta primaoca finansijskih instrumenata / sredstava po kom osnovu su formirane obaveze koje će uzrokovati odliv gotovine ili razmjenu za neki od finansijskih instrumenata u narednim izvjestajnim periodima.

Klasifikacija, način početnog i naknadnog priznavanja finansijskih obaveza (uopšte) uređen je smjernicama MRS 39 – Finansijski instrumenti – priznavanje i odmjeravanje, MRS 32 – Finansijski instrumenti – prezentacija i MSFI 7 – Finansijski instrumenti – obelodanjivanje.

Na ovoj poziciji u bilansu stanja obuhvataju se – procjenjuju i priznaju obaveze po osnovama iz naziva racuna koji strukturiraju ovu bilansnu poziciju iskoriscenih od strane ove kompanije, a čiji je rok dospijeca za prve otplate glavnice duži od dvanaest mjeseci u odnosu na momenat odobravanja kredita, odnosno u odnosu na dan bilansa stanja.

Inicijalno se obaveze na ovoj bilansnoj poziciji priznaju u iznosu nominalno primljenih finansijskih instrumenata uz korekcije za dio tih obaveza koji za otplatu dospijeva u roku od dvanaest mjeseci u odnosu na dan bilansiranja – tekuci dio dugorocnih obaveza. Ako finansijski instrumenti primljeni u stranoj valuti (ne u eur) preračun obaveza izrazenih u stranoj valuti vrsi se u iznos iskazan u eur uz preračun strane valute primjenom vazecceg tecaja eur i strane valute koji kurs objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znače povećanje obaveza, odnosno novih zaduženja po osnovu obaveza kao u strukturi računa koji čine ovu bilansnu poziciju čiji je rok duži od dvanaest mjeseci u odnosu na dan utvrđivanja obaveza.

Smanjenja na ovoj bilansnoj poziciji se registruju po osnovu otplate osnovnog duga sa periodom otplate dužim od dvanaest mjeseci. Smanjenje na ovoj bilansnoj poziciji, odnosno na računovodstvenim pozicijama koje strukturiraju ovu bilansnu poziciju, se može odnositi i u slučajevima kada povjerilac kompanije vrši otpis ili djelimičan otpis osnovnog duga i u slučajevima kada entitet kao obveznik dugoročnih obaveza ne vrši otplatu glavnice dugoročnog duga, za iznos dospjelih otplata osnovnog duga, koje više nemaju dugoročni već tekuci karakter. U ovim slučajevima dugoročne obaveze se umanjuju, a povećavaju kratkoročne finansijske obaveze po osnovu dospjelih, a neotplaćenih obaveza, odnosno dugoročnih obaveza u iznosu koji dostiže u roku do dvanaest mjeseci u odnosu na bilans stanja.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava kompanije treba da objavi strukturu i iznos dugoročnih obaveza sa ove bilansne pozicije, uslove pod kojima se trebaju otplatiti dugoročne obaveze sa ove bilansne pozicije – period otplate, gracie rok, kamatna stopa, obezbjeđenje povraćaja obaveza i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

4.15. Kratkoročne finansijske obaveze

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica, Kratkoročni krediti od ostalih povezanih pravnih lica, Kratkoročni krediti u zemlji, Kratkoročni krediti u inostranstvu, Dio dugoročnih kredita koji dostiževaju za otplatu do jedne godine, Dio ostalih dugoročnih obaveza koje dostiževaju za otplatu do jedne godine, Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrijednosti, Obaveze po osnovu stalnih sredstava obustavljenog poslovanja namijenjenog prodaji, Ostale kratkoročne finansijske obaveze.

Procjena na ovoj bilansnoj poziciji se vrši po nominalnoj vrijednosti, odnosno na ugovoreni način – preračun osnovnog duga izraženog u stranoj valuti na iznos u izvjestajnoj, odnosno obracunskoj valuti, koji obracun se uglavnom vrši po srednjem kursu koji objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znače povećanje obaveza koje dostiževaju za plaćanje u roku od godinu dana od bilansa stanja, a smanjenje predstavlja otplatu dospjelih kratkoročnih i dugoročnih kredita, ili eventualno osnovani otpis ovih obaveza.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava naručioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o obavezama po osnovu iskoriscenih kratkoročnih kredita, dugoročnih kredita, izdatih hartija od vrijednosti i ostalih finansijskih obaveza čija isplata dostiže u roku do dvanaest mjeseci od bilansa stanja. Uprava kompanije u napomenama uz finansijske iskaze treba da objavi i stanje na početku izvjestajnog perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja kao i sve druge informacije za potpuno razumijevanje ove bilansne pozicije u bilansu stanja.

4.16. Obaveze iz poslovanja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – Obaveze za primljene avanse, depozite i kaucije, Obaveze prema dobavljačima – matična i zavisna pravna lica, Obaveze prema dobavljačima – ostala povezana pravna lica, Obaveze prema dobavljačima u zemlji, Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu, Ostale obaveze iz poslovanja, Obaveze prema uvozniku, Obaveze po osnovu izvoza za tuđi račun, Ostale obaveze iz specifičnih poslova.

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentiraju se računi na kojima se registruje evidencija o obavezama ove kompanije iz poslovnih odnosa sa rokom dospeća do 12 mjeseci u odnosu na datum bilansa stanja. Ove obaveze strukturiraju obaveze prema dobavljačima po osnovu primljenih roba i usluga, po osnovu primljenih avansa, obaveze prema uvozniku, obaveze po osnovu izvoza za tuđi račun i ostale obaveze iz poslovanja čiji rok dostiže za plaćanje je do 12 mjeseci. Na ovoj poziciji se registruju i obaveze po osnovu izdatih čekova, mjenica, komercijalnih zapisa,...

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih obaveza po prednjim osnovama sa rokom dospelosti do jedne godine, a smanjenja znače isplatu ili otpis ovih obaveza.

Kratkoročne obaveze iz poslovanja se procenjuju i priznaju u bilansu stanja u nominalnom iznosu. Otpis obaveza u korist vanrednih prihoda se vrši nakon isteka roka zastarelosti po strukturi obaveza ukoliko se sa sigurnošću utvrdi da je rok zastarelosti nastupio.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale relevantne informacije o kratkorocnim obavezama iz poslovanja na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.17. Ostale kratkorodne obaveze i pasivna vremenska razgranicenja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Obaveze za neto zarade i naknade zarada, Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog, Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog, Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada na teret poslodavca, Obaveze za neto naknade zarada koje se refundiraju, Obaveze za poreze i doprinose na naknade zarada na teret zaposlenog koje se refundiraju, Obaveze za poreze i doprinose na naknade zarada na teret poslodavca koje se refundiraju, Obaveze po osnovu kamata i troskovi finansiranja, Obaveze za dividende , Obaveze za ucesce u dobitku, Obaveze prema zaposlenima, Obaveze prema clanovima upravnih i nadzornih odbora, Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima, Ostale obaveze, Unaprijed obracunati troskovi zakupa, Obracunati prihodi buduceg perioda, Razgraniceni zavisni troskovi nabavke, Odloženi prihodi i primljene donacije, Razgraniceni prihodi po osnovu potrazivanja, Razgranicene obaveze za pdv, Ostala pasivna vremenska razgranicenja.

Ovu bilansnu poziciju cine racuni o obavezama koje dospijevaju za placanje u roku kracem od 12 mjeseci u odnosu na dan nastanka ugovorene ili zakonske obaveze, odnosno u odnosu na dan bilansa stanja, a nisu obuhvacene na drugim bilansnim pozicijama na kojima se prezentiraju obaveze ciji rok dospeca ima kratkorocni karakter.

Povecanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih obaveza po osnovama koje se obuhvataju na grupama racuna na ovoj bilansnoj poziciji sa rokom dospelosti do jedne godine, a smanjenja znace isplatu ili otpis ovih obaveza.

Kratkorodne obaveze iz poslovanja se procenjuju i priznaju u bilansu stanja u nominalnom iznosu. Otpis obaveza u korist vanrednih prihoda se vrsi nakon isteka roka zastarelosti po strukturi obaveza ukoliko se sa sigurnoscu utvrdi da je rok zastarelosti nastupio.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale relevantne informacije o kratkorocnim obavezama koje se prezentiraju na ovoj poziciji u bilansu stanja na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.18. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Obaveze za porez na dodatu vrijednost, Obaveze za ostale poreze , doprinose i druge dazbine, (osim racuna obaveze za porez iz rezultata).

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se racuni na kojima se evidentiraju obaveze entiteta po osnovu poreza na dodatu vrijednost, obaveze za akcize, obaveze za carine i druge uvozne dazbine, obaveze za koncesije na koriscenje prirodnih resursa, obaveze za doprinose na licna primanja na teret entiteta, obaveze za porez na promet nepokretnosti, razne takse , kao i sve ostale obaveze entiteta koje imaju fiskalni karakter bez obzira da li se placaju jedinicama lokalne uprave ili drzavnim organima i institucijama.

Stopa poreza na dodatu vrijednost iznosi 17% i 7% za oporezivi promet , promet se oporezuje i stopom “ nula “ , a promet određenih proizvoda (vrlo mali broj) je oslobođen placanja poreza na dodatu vrijednost. Porez placen dobavljacima pri nabavci roba ili prijemu usluga entiteti mogu koristiti za placanje obaveza za pdv , izuzev za placeni pretporez na promet roba i usluga ciji promet je oslobođen placanja poreza na dodatu vrijednost.

Povecanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih obaveza po osnovu poreskih dazbina sa strukturom kao prethodno, a smanjenja znace isplatu ili otpis ovih obaveza.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o obavezama za porez na dodatu vrijednost i druge poreske dazbine koje se priznaju na ovoj poziciji u bilansu stanja na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.19. Obaveze po osnovu poreza na dobit

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna -Obaveze za porez na dobit pravnih lica i – Druge obaveze za porez iz rezultata.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se racuni na kojima se evidentiraju obaveze narucioca revizije po osnovu poreza na dobit, odnosno kumulativno neizmirene obaveze za porez na dobit entiteta ciji poslovni rezultat podlijeze toj obavezi.

Stopa poreza na dobit pravnih lica u Crnoj Gori je linearna i iznosi 9% na oporezivi iznos dobiti. Porez na dobit se utvrđuje na posebnom obrascu, odnosno poreskom bilansu, a cilj tog obracuna je da se utvrdi iznos poreske obaveze na poslovni rezultat. Osnovica za obracun poreza na dobit pravnih lica iz poreske prijave nije iznos dobiti (prije poreza) iz bilansa uspjeha. Iznos poreza iz rezultata iz bilansa uspjeha nije isti kao i iznos poreza iz poreske prijave, jer iznos poreza iz rezultata u bilansu uspjeha sadrži podatke o tekućoj obavezi za porez iz poslovnog rezultata i odložene poreze, a u poreskoj prijavi iskazuje se samo iznos tekućeg poreza. Obaveza za placanje poreza na dobit pravnih lica utvrđuje se u poreskoj prijavi bez obzira na iznos koji je priznat na odgovarajućoj poziciji u bilansu uspjeha.

Shodno kriterijima koji su utvrđeni Zakonom o porezu na dobit pravnih lica, osnovica za obracun poreza na dobit može se u narednom periodu do pet godina umanjiti iskazanim gubitkom tekućeg perioda, odnosno dobit tekućeg perioda može se umanjiti (poreskim) gubitkom iskazanim u prethodnih pet obracunaskih (godisnjih) perioda.

U poreskoj prijavi porez na dobit se utvrđuje posebno za transakcije iz redovnih poslovnih aktivnosti entiteta od kapitalnih transakcija (prodaja nekretnina), a u jednom (godisnjem) obracunskom periodu može se desiti da rezultat iz poslovnih transakcija ima karakter dobiti, a kapitalne transakcije da rezultiraju kapitalnim gubitkom, a u ovom slučaju osnovica za oporezivanje je porez utvrđen iz poslovnih aktivnosti (nije dozvoljeno prebijanje sa kapitalnim gubitkom). Moguća je i obrnuta situacija da se u bilansu uspjeha iskaze gubitak, da poslovni rezultat u poreskoj prijavi iz redovnih aktivnosti ima karakter gubitka, a na osnovu kapitalnih transakcija (prodaje) u poreskoj prijavi je utvrđen kapitalni dobitak. U ovom slučaju entitet je obaveza na obracun i plati porez na kapitalni dobitak u punom iznosu, odnosno nije dozvoljeno prebijanje kapitalnog dobitka sa poslovnim gubitkom iz poreske prijave.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu novih obaveza po osnovu poreskih dazbina po prednjem osnovu, a smanjenja znače isplatu ili otpis ovih obaveza.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu ove bilansne pozicije sa ostalim relevantnim informacijama o obavezama za porez na poslovni rezultat na početku perioda, promet u izvjestajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

4.20. Prihodi po osnovu prodaje

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha priznaju se prometi iz izvjestajnog perioda sa grupe racuna – Prihodi od prodaje robe maticnim i zavisnim pravnim licima, Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima, Prihodi od prodaje robe na domaćem trzistu, Prihodi od prodaje robe na inostranom trzistu, Prihodi od prodaje proizvoda i usluga maticnim i zavisnim pravnim licima, Prihodi od prodaje proizvoda i usluga ostalim povezanim pravnim licima, Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem trzistu i Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom trzistu.

Prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga se priznaju u poslovnim evidencijama prodavca ukoliko je prodavac na kupca preneo sve značajne koristi i rizike u vezi sa vlasnistvom nad robom i proizvodima.

Ako se roba i proizvodi, odnosno usluge prodaju u razmjenu za nemonetarna sredstva onda se prihod od prodaje utvrđuje u iznosu fer vrijednosti nemonetarnih sredstava primljenih u razmjenu, a ko nije moguće utvrditi fer vrijednost primljenih sredstava, onda se vrijednost prodatih roba i proizvoda utvrđuje u iznosu njihove fer vrijednosti.

Prihodi od prodaje proizvoda, robe i usluga se priznaje u momentu preuzimanja od strane kupca – kada je ugovorena isporuka u mjestu kupca, prihod se priznaje tek kada kupac potvrdi prijem robe, i proizvoda.

Prihodi od izvršenih usluga se priznaju saglasno stepenu izvršenosti ugovorene usluge – ako je usluga u potpunosti izvršena priznaje se ukupan iznos prihoda od izvršenih usluga, ako je stepen završenosti usluge manji od punog iznosa, prihod od tih usluga se priznaje adekvatno stepenu izvršenosti ugovorenih usluga, ako je moguće utvrditi stepen dovršenosti ugovorenih usluga.

Za izvršene usluge, za prodane proizvode i robu narucilac revizije sastavlja odgovarajuće racunovodstvene isprave koje registruje u poslovnim evidencijama i na osnovu tih racunovodstvenih isprava formira potrazivanje od narucioca, odnosno kupaca.

Ako se obracunata potrazivanja ne mogu naplatiti iz bilo kojih razloga ukupan iznos potrazivanja se priznaje kao rashod perioda u kojem je utvrđena nemogućnost naplate potrazivanja u ukupnom iznosu ne samo u iznosu ranije priznatih prihoda. Narucilac revizije priznaje prihode od potrazivanja za koja postoji pouzdana procjena da će ista biti naplacena u momentu obracuna potrazivanja.

Prihodi od prodaje se mjere po fer vrijednosti (trzisna vrijednost prodate robe), a nepovativi porezi i eventualno druge fiskalne dazbine nemaju karakter prihoda (ne predstavljaju ekonomske koristi entiteta vec drzave).

Prihodi na ovoj bilansnoj poziciji se evidentiraju na obracunskoj osnovi - po nacelu fakturisane realizacije kada nema znacajnijih neizvjesnosti u naplati potrazivanja i kada ne postoji rizik od povracaja robe i proizvoda od kupaca po osnovu reklamacije neodgovarajucih kvalitativnih osobina predmetnih isporuka.

Prihodi na ovoj bilansnoj poziciji se evidentiraju po nacelu fakturisane realizacije kada nema znacajnijih neizvjesnosti u naplati potrazivanja i kada ne postoji rizik od povracaja robe i proizvoda od kupaca po osnovu reklamacije neodgovarajucih kvalitativnih osobina predmetnih isporuka.

Kada postoji rizik od nenaplativosti potrazivanja zbog insolventnosti i eventualnog stecajnog postupka , odnosno likvidacije kupaca, odnosno zbog reklamacije predmetnih isporuka zbog neodgovarajucih kvalitativnih osobina isporuka, otpis takvih potrazivanja se vrsi kao ispravka potrazivanja za sumnjiva i sporna potrazivanja u okviru ostalih rashoda. U okviru rashoda se iskazuju i odobreni popusti na evidencionoj cijeni, rabati, kasa skonto i slicno.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ostvarenim prihodima u izvjestajnom periodu.

4.21. Ostali poslovni prihodi

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha priznaju se prometi iz izvjestajnog perioda sa grupe racuna – Prihodi od premija, subvencija , dotacija, regresa , kompenzacija i povracaja poreskih dazbina, Prihodi po osnovu uslovljenih donacija, Prihodi os zakupnina, Prihodi od clanarina, Prihodi od tantijema i licencnih naknada i Ostali poslovni prihodi.

Ova bilansna pozicija je u direktnoj korelaciji sa bilansnim pozicijama Potrazivanja i Ostale kratkorocne obaveze i pasivna vremenska razgranicenja u bilansu stanja, a u pojedinim slucajevima i sa bilansnim pozicijama Dugorocna rezervisanja i Kratkorocna rezervisanja.

Ostali prihodi se mjere po fer vrijednosti (trzisna vrijednost rentiranja nekretnina koja je obicno jednaka nominalnoj vrijednosti naplacene zakupnine). Poreske dazbine koje entiteti obracunavaju na registrovane transakcije ostalih prihoda i za entitet predstavljaju obavezu za placanje drzavi nemaju karakter ostalih prihoda - ne predstavljaju ekonomske koristi entiteta.

Ostali prihodi sa ove bilansne poziciji se evidentiraju na obracunskoj osnovi - po nacelu fakturisane realizacije kada nema znacajnijih neizvjesnosti u naplati potrazivanja i kada ne postoji rizik od povracaja robe i proizvoda od kupaca po osnovu reklamacije neodgovarajucih kvalitativnih osobina predmetnih isporuka.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ostvarenim ostalim poslovnim prihodima, odnosno dobicima iz izvjestajnog perioda.

4.22. Nabavna vrijednost prodate robe

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentiraju se racuni na kojima se registruje evidencija o nabavnoj vrijednosti prodate robe u maloprodaji, veleprodaji, na domacem trzistu i inostranom trzistu, konsignacione i komisione robe, u tranzitu i slicno. Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvata se i nabavna vrijednost prodatih zemljista , gradjevinskih objekata i ostalih nepokretnosti nabavljenih sa namjerom da se prodaju na trzistu. Nepokretnosti koje entiteti pribavljaju radi prodaje imaju karakter robe, ali zbog njihovih pojedinacnih vrijednosti nepokretnosti nabavljene radi prodaje imaju karakter specificne robe.

Roba koja se prodaje u maloprodaji i veleprodaji u prodajnoj cijeni sadrzi obracunatu razliku u cijeni i porez na dodatnu vrijednost i nije moguće u svakom momentu utvrditi strukturu prodajne cijene , odnosno nije moguće utvrditi nabavnu cijenu prodate robe.

Usled ovih okolnosti racunovodstveno se uglavnom vrsi knjizenje prodajne cijene na racunima na kojima se registruje nabavna cijena prodate robe , a iznos poreza na dodatnu vrijednost sadržanog u realizovanoj cijeni prodate robe se utvrđuje na mjesečnom nivou i za te iznose se vrsi, ili se može vrsiti, umanjenje dnevnih pazara kako bi na racunu prihoda ostao iznos koji za entitete ima karakter prihoda. Za iznos realizovanog poreza na dodatnu vrijednost vrsi se i registracija na racunu nabavna cijena prodate robe na nacin sto se na tom racunu registrovana prodajna cijena umanjuje za iznos realizovanog poreza na dodatnu vrijednost (storniranjem na dugovnoj strani) i za isti iznos se vrsi registracija na racunima na kojima se registruju ukalkulisani porezi na dodatnu vrijednost u cijenu zaliha (na dugovnoj strani racuna ukalkulisani pdv).

U ovim okolnostima na racunu nabavna cijena prodane robe i dalje sadrzi realizovanu razliku u cijeni koja ne moze imati karakter troska , odnosno nabavne cijene. Ova korekcija odnosno registracija na racunima navane cijene prodane robe realizuje se uglavnom pri sastavljanju godisnjih i eventualno periodicnih obracuna kada se na bazi podataka o realizaciji robe, odnosno o stanju zalih robe utvrđuje procenat realizacije koji se primjenjuje na iznos ukalkulisane razlike u cijeni i na taj nacin se utvrđuje iznos realizovane zarade – razlike u cijeni. Za ovaj iznos vrši se registracija na racunu nabavna cijena prodane robe (storno na dugovnoj strani) , na koji nacin se na racunu nabavna cijena prodane robe utvrđuje nabavna cijena prodane robe obracunata. Ovako utvrđena nabavna cijena prodane robe ima karakter troska vrednovanog po kombinovanom modelu prosjecne cijene i fifo metode. Naime nabavnu cijenu nije moguće utvrditi po principu ciste primjene fifo modela, jer kupci kupuju raznovrsnu robu nabavljenu u cijelom izvjestajnom periodu i sa pocetka i sa kraja izvjestajnog perioda u momentu kupovine, sto ne omogucava primjenu fifo modela. Nabavna cijena prodane robe ne predstavlja ni trosak vrednovan po cistom modelu prosjecne cijene jer u cijenu koštanja se na obuhvataju vrijednosti robe na zalihama. Usled prednjih okolnosti model vrednovanja troskova , odnosno nabavne cijene prodane robe ima karakter kobinovanog modela fifo i prosecne cijene utvrđivanja troskova prodane robe. Na ovoj bilansnoj poziciji se obuhvataju samo podaci o nabavnoj cijeni prodane robe, a eventualni manjkovi robe, otpis robe usled isteka roka upotrebe ili drugih okolnosti se ne obuhvata na ovoj bilansnoj poziciji vec na drugim pozicijama u bilansu uspjeha.

Nabavna cijena kupljenih i prodanih nepokretnosti utvrđuje se jednostavno jer se u racunovodstvenim evidencijama obezbjedjuju analiticki podaci o vrijednostima svih nepokretnosti pojedinačno.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o nabavci i prodaji roba, odnosno informacije o nabavnoj vrijednosti prodane robe u izvjestajnom period, ako i sve ostale informacije koje su od znacaja za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije od strane korisnika finansijskih iskaza narucioca revizije.

4.23. Troskovi materijala

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna iz kontnog okvira – Nabavka materijala, Troskovi materijala za izradu, Troskovi ostalog materijala (rezijskog) i Troskovi goriva i energije.

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentiraju se racuni na kojima se registruju troskovi goriva i energije (elektricna energije, ugadj nafta i naftini derivati, vodena para i topla voda, drva i drugo pogonsko gorivo i energija), troskovi sirovina i materijala za izradu ucinaka, troskovi rezijskog materijala , troskovi pomocnog materijala, troskovi ambalaze , troskovi za odrzavanje higijene, troskovi kancelarijskog materijala, troskovi rezervnih dijelova, troskovi alata i inventara, troskovi ostalih materijala i sirovina i slicno.

Troskovi obuhvaceni na ovoj bilansnoj poziciji utvrđuju se na bazi metode « fifo » pri cemu je prva izlazna cijena utvrđena na bazi prve ulazna (nabavne) cijene utrosenog materijala i energije.

Ova bilansna pozicija , odnosno podaci o troskovima materijala, sirovina i energije iz izvjestajnog perioda se procenjuje i prezentiraju u iznosu nastalih troskova, odnosno cijene koštanja, koja cijena podrazumijeva i nastale zavisne troskove nabavke sirovina , materijala i energije.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o troskovima materijala koji se obuhvataju na ovoj poziciji u bilansu uspjeha.

4.24. Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Troskovi bruto zarada i naknada zarada, Troskovi poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca, Troskovi naknada po ugovoru o djelu, Troskovi naknada po autorskim ugovorima, Troskovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, Troskovi naknada po osnovu ostalih ugovora, Troskovi naknada clanovima upravnih i nadzornih odbora i Ostali licni rashodi i naknade.

Troskovi koji strukturiraju ovu bilansnu poziciju su troskovi zarada za redovan rad, troskovi zarada po osnovu doprinosa na zarade, troskovi terenskog dodatka, troskovi otpremnina, troskovi za odvojeni zivot od porodice, naknade zarada sa svim pripisivim troskovima (placanjima) koji se baziraju na pravu na naknadu zarade za vrijeme privremene sprijecenosti za rad zaposlenih.

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvataju se i naknade po ugovorima o autorskim honorarima, ugovorima o privremenim i povremenim poslovima, naknada clanovima upravnih i nadzornih tijela , isplata otpremnina, jubilarne nagrade, naknade troskova na sluzbenom putu (smjestaj , ishrana i prevoz) troskovi dolaska na posao , ishrana u toku rada i ostale naknade koje entiteti placaju zaposlenima.

Ostala dugorocna primanja zaposlenih obuhvataju odsustvo na osnovu dugogodisnjeg rada , jubilarne nagrade primanja na osnovu umanjena radne sposobnosti i slicne obaveze , odnosno troskovi.

Otpremnina predstavlja naknadu zaposlenima koja se isplacuje u slucajevima kada entitet odluci da raskine radni odnos sa zaposlenim prije isteka roka za raskid radnog odnosa penzionisanjem. Ova kategorija placanja zaposlenima se bazira na dobrovoljnosti zaposlenog da prihvati isplatu otpremnine u zamjenu za ustupanje radnog mjesta u entitetu.

Troskovi zaposlenih se u bilansu uspjeha procenjuju i prezentiraju po nominalnoj vrijednosti nastalih , odnosno obracunatih obaveza po osnovu zaposlenja odnosno obaveza upodobljenih sa zaposlenjem bez obzira na isplatu , odnosno neizvršenje isplata po tim osnovama.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o troskovima koji se odnose na zaposlene radnike u izvjestajnom periodu .

4.25. Troskovi amortizacije i rezervisanja

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Troskovi amortizacije, Troskovi rezervisanja za garantni rok, Troskovi rezervisanja za zadržane kaucije i depozite, Ostala dugorocna rezervisanja.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvata se obracun amortizacije sredstava koja podlijezu obaveznom godisnjem otpisu i troskovi rezervisanja za garantni rok , rezervisanja za zadržane kaucije i depozite i ostala dugorocna rezervisanja.

Amortizacija za zemljišta, kao prirodna bogatstva se ne vrsi , za gradjevinske resurse i opremu se primjenjuje pravolinijska metoda amortizacije. Metoda je odabrana na osnovu vitalnosti pojedinih resursa u korisnom vijeku eksploatacije. Osnovica za amortizaciju resursa u upotrebi je neotpisana sadasnja vrijednost sredstava, a za novonabavljena cijena kostanja, umanjena (u oba slucaja) za rezidualnu vrijednost sredstava. Rezidualna vrijednost se ne utvrđuje za gradjevinke objekte .

Amortizacione stope za sredstva u eksploataciji se utvrđuju u zavisnosti od procijenjenog preostalog vijeka eksploatacije, a za novonabavljena sredstva u zavisnosti od ukupnog vijeka eksploatacije sa ciljem da se u oba slucaja zadovolji princip da se u periodu eksploatacije amortizaciona osnovica prenese na ucinke u celosti. Amortizacija se vrsi za svako sredstvo pojedinačno , a vijek trajanja sredstava se utvrđuje od strane profesionalnih ovlasenih procjenjivaca i takav pregled cini dio racunovodstvenih politika.

Trosak amortizacije se u bilansu uspjeha procjenjuje u obracunate iznosu koji je baziran na osnovici za obracun amortizacije, vijeku trajanja sredstava koja se amortizuju , odnosno stopama za amortizaciju sredstava koja podlijezu obavezi obracuna amortizacije. Ukoliko je entitet u izvjestajnom periodu provodilo postupak ponovne procjene sredstava koja podlijezu obavezi godisnjeg amortizovanja, te informacije obavezno treba objaviti. Uprava narucioca revizije treba objaviti i obracune amortizacije utvrđene na osnovici za amortizaciju kao istorijskom trosku i u alternativnom postupku – revalorizacijom vrijednosti sredstva za koja se vrsi obracun amortizacije, te objaviti razlike amortizacije obracunate na napred prezentirane obracune. Entiteti imaju mogucnost umanjena amortizacije obracunate u alternativnom postupku ukoliko je iznos amortizacije obracunat na ovaj nacin veci od iznosa amortizacije obracunatog na istorijskom trosku. Iznosom razlike utvrđenim na napred prezentirani obracun se terete revalorizacione rezerve (rezerve kapitala) u korist nerasporedjene dobiti.

Na sredstva koja kompanija namerava otudjiti prodajom, a koja ispunjavaju uslove evidentiranja po MSFI – 5 – Sredstva namijenjena prodaji ne vrsi se obracun amortizacije.

Sve prednje kao i ostale bitne informacije o amortizaciji sredstava za koja postoji obaveza periodicnog godisnjeg otpisivanja treba da budu objavljene u napomenama uz finansijske iskaze.

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvataju se i troskovi dugorocnih rezervisanja za buduce moguće odnosno izvjesne troskove koji imaju mogucnost, odnosno izvjesnost nastanka u roku duzem od dvanaest mjeseci od dana bilansa stanja. Rezervisanja se priznaju na osnovu sadasnjih dogadjaja ako su gubici nuzni ili izvjesno mogući da se ispuni obaveza koja je nastala iz prošlih dogadjaja.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ostalim poslovnim rashodima koji se procenjuju i objavljuju na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvjestajni period.

4.26. Ostali poslovni rashodi

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Troškovi usluga na izradi ucinaka, Troškovi transportnih usluga, Troškovi usluga održavanja, Troškovi zakupnina, Troškovi sajmovi, Troškovi reklame i propagande, Troškovi istraživanja, Troškovi razvoja koji se ne kapitalizuju, Troškovi ostalih usluga, Troškovi neproizvodnih usluga, Troškovi reprezentacije, Troškovi premija osiguranja, Troškovi platnog prometa, Troškovi članarina, Troškovi poreza, Troškovi ostalih doprinosa, Ostali nematerijalni troškovi.

Saglasno strukturi racuna koji cine ovu bilansnu poziciju , na ovoj poziciji u bilansu stanja prezentiraju se racuni na kojima se registruju troškovi poslovanja iz izvjestajnog perioda koji nisu obuhvaceni na drugim bilansnim pozicijama u bilansu uspjeha – troškovi usluga na izradi ucinaka, troškovi transportnih usluga, troškovi telekomunikacionih i postanskih usluga, troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava, troškovi zakupnina, troškovi ucesca na sajmovima i slicnim manifestacijama, troškovi reklame i propagande, troškovi istraživanja i troškovi razvoja koji ne ispunjavaju uslove za kapitalizaciju, troškovi zastite na radu, troškovi intelektualnih , zdravstvenih,

advokatskih, racunovodstvenih , revizorskih i slicnih usluga, troškovi reprezentacije, troškovi premija osiguranja imovine i lica, troškovi platnog prometa, troškovi članarina udruženjima, troškovi poreza , carina , troškovi naknada, troškovi doprinosa privrednim komoroama i slicnim asocijacijama, sudski troškovi, kao i svi rashodi koji nisu obuhvaceni na ostalim pozicijama rashoda u bilansu uspjeha.

Ostali poslovni rashodi se procjenjuju u iznosu nastalih troškova , odnosno u nominalnom iznosu nastalih troškova u poslovanju.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i iznose pojedinačnih i ukupnih rashoda koji se prezentiraju na ovoj bilansnoj poziciji , kao i sve ostale bitne informacije koje se odnose na ovu bilansnu poziciju u bilansu uspjeha.

4.27. Finansijski prihodi

Ova bilansna pozicija obuhvata racune na kojima se registruju podaci o kamatama na date kredite i slicne plasmane entiteta, kamate na neblagovremno naplacena potraživanja , odnosno kamate iz duznicko povjerilackih odnosa sa poslovnim partnerima, kamate iz poslovnih odnosa sa maticnim i zavisnim entitetima, pozitivne kursne razlike, prihodi po osnovu ucesca u dobitku zavisnih entiteta i zajednickih ulaganja i drugi finansijski prihodi entiteta iz izvjestajnog perioda.

Finansijski prihodi se u bilansu uspjeha priznaju u bruto iznosu , ne kao prebijeni saldo finansijskih prihoda i rashoda , kako je bilo ranije rjesenje u finansijskom izvjestavanju u Crnoj Gori.

Finansijski prihodi se procjenjuju u iznosu realizovanih , odnosno naplacenih potraživanja po osnovu plasmana i investicija u druge entitete , odnosno po osnovu duznicko povjerilackih odnosa sa poslovnim partnerima.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvjestajni period.

4.28. Finansijski rashodi

Ova bilansna pozicija obuhvata racune na kojima se registruju podaci o kamatama na kredite, kamate iz duznicko povjerilackih odnosa, kamate iz poslovnih odnosa sa maticnim , zavisnim i ostalim licima iz poslovanja entiteta, negativne kursne razlike, rashodi po osnovu ucesca u gubitku zavisnih entiteta i drugi finansijski rashodi entiteta iz izvjestajnog perioda.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se i podaci o obracuatim, odnosno o placenim kamatama iz duznicko povjerilackih odnosa entiteta, odnosno narucioca revizije sa poslovnim partnerima.

Finansijski rashodi se u bilansiraju (procjenjuju i prezentiraju) u bilansu uspjeha u bruto iznosu , ne kao prebijeni saldo finansijskih prihoda i rashoda , kako je bilo ranije rjesenje u finansijskom izvjestavanju u Crnoj Gori.

Finansijski rashodi se procjenjuju u iznosu nastalih obracuatih , odnosno placenih rashoda, odnosno u nominalnom iznosu nastalih rashoda u poslovanju entiteta.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvjestajni period.

4.29. Ostali prihodi

Ova bilansna pozicija obuhvata racune na kojima se registruju podaci o dobicima od prodaje nekretnina , postrojenja i opreme i prodaje (stalnih) bioloskih sredstava, dobicima od prodaje ucesca i prodaje dugorocnih hartija od vrijednosti, dobicima od prodaje sirovina i materijala, viskovi utvrdjeni inventarisanjem sredstava, naplacena otpisana potrazivanja, naknada stete po osnovu osiguranja i slicnih zastita rizika gubitka sredstava, dobicima po osnovu smanjenja obaveza i ukidanja dugorocnih rezervisanja.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se i podaci o uskladjivanju vrijednosti nematerijalnih sredstava, nekretnina , postrojenja i oprema i (stalnih) bioloskih sredstava, dugorocnih finansijskih ulaganja , zaliha sirovina i materijala i potrazivanja i uskladjivanja vrijednosti ostale imovine narucioca revizije.

Cijenim znacajnim napomenuti da se na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvataju i podaci o pozitivnim efektima promjene racunovodstvenih politika, ispravke gresaka u racunovodstvenom obuhvatanju transakcija iz ranijih izvjestajnih perioda i naknadno utvrdjeni prihodi iz ranijih perioda izvjestavanja.

Ostali prihodi se u bilansu uspjeha priznaju u nominalnom iznosu utvrdjenih prihoda po prednjim osnovama , odnosno u bruto iznosu ostalih prihoda, ne kao prebijeni saldo ostalih prihoda i ostalih rashoda.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvjestajni period.

4.30. Ostali rashodi

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme, Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloskih sredstava, Gubici po osnovu prodaje ucesca u kapitalu i dugorocnih hartija od vrijednosti, Gubici od prodaje materijala, Manjkovi, Rashodi po osnovu efekata ugovorene zastite od rizika , koji ne ispunjavaju uslove da se iskazu u okviru revalorizacionih rezervi, Rashodi po osnovu direktnih otpisa potrazivanja, Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe, Ostali nepomenuti rashodi, Rashodi po osnovu uskladjivanja vrijednosti biloskih sredstava, Rashodi od uskladjivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja, Rashodi po osnovu uskladjivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme, Rashodi po osnovu uskladjivanja vrijednosti hartija od vrijednosti dugorocnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrijednosti raspolozivih za prodaju, Rashodi od uskladjivanja vrijednosti zaliha materijala i robe, Rashodi od uskladjivanja vrijednosti potrazivanja i kratkorocnih finansijskih plasmana, Rashodi od uskladjivanja vrijednosti ostale imovine, Rashodi(efekti) promjene racunovodstvenih politika i ispravke gresaka iz prethodnih izvjestajnih perioda i Ostali rashodi iz prethodnih izvjestajnih perioda.

Ostali rashodi se u bilansu uspjeha priznaju u nominalnom iznosu utvrdjenih rashoda po prednjim osnovama , odnosno u bruto iznosu ostalih rashoda, ne kao prebijeni saldo ostalih prihoda i ostalih rashoda.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvjestajni period.

4.31. Poreski rashod perioda

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe racuna – Poreski rashod perioda i Odlozeni poreski rashodi i prihodi perioda.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se podaci o utvrdjenom porezu na poslovni rezultat iz izvjestajne godine i odlozeni rashodi i prihodi izvjestajnog perioda.

Tekuci porez na poslovni rezultat je iznos obaveza iz izvjestajnog perioda koji se utvrđuje u postupku koji je uredjen Zakonom o porezu na dobit pravnih lica na obrascu Poreska prijava koja je usaglasena sa odredbama ovog Zakona. Tekuci porez na dobit pravnih lica se sastoji iz poreza na poslovni rezultat i porez na kapitalne dobitke.

Tekuci porez na dobit iz poslovnih transakcija se utvrđuje primjenom propisane stope koja u iznosi 9% na iznos oporezivog dobitka koji se utvrđuje uskladjivanjem rezultata poslovanja iz bilansa uspjeha.

Odlozeni porezi se utvrđuju saglasno smjernicama MRS 12 – Porez na dobitak, oporezivanjem privremenih oporezivih razlika u racunovodstvenom i poreskom obracunu.

Privremene razlike mogu imati karakter privremenih oporezivih razlika i odbitnih privremenih razlika.

Privremene oporzive razlike rezultiraju odlozenim poreskim obavezama, koje se utvrđuju matematicki primjenom propisane stope za oporezivanje dobiti na iznos privremenih oporezivih razlika.

U napomenama uz finansijske iskaze uprava narucioca revizije treba da objavi sve relevantne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na pocetku perioda , promet u izvjestajnom periodu i konacno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i prezentira u bilansu stanja u nominalnom iznosu utvrđenom primjenom propisane stope poreza na dobit na osnovicu za obracun odlozenih poreskih sredstava.

4.32. Neto rezultat

Na ovoj poziciji bilnsa uspjeha prezentira se konacan iznos finansijskog rezultata za odredjeni period koji se utvrđuje najmanje jednom godisnje za period poslovne godine. Iznos na ovoj bilansnoj poziciji moze imati karakter dobitka ili gubitka sto zavisi od odnosa ostalih bilansnih pozicija bilansa uspjeha.

Neto poslovni rezultat izvjestjanog perioda se utvrđuje matematički sabiranjem (podrazumijeva i oduzimanje) poslovnog rezultata, finansijskog rezultata, rezultata iz ostalih aktivnosti, neto rezultata poslovanja koje je obustavljeno korigovanog poreskim rashodom perioda.

Poslovni rezultat se utvrđuje kao odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda perioda i moze imati karakter dobitka ili gubitka.

Finansijski rezultat predstavlja odnos finansijskih prihoda i finansijskih rashoda i moze imati pozitivan ili negativan predznak sto zavisi od odnosa pozicija koje ga strukturiraju.

Rezultat iz ostalih aktivnosti predstavlje razliku ostalih prihoda i ostalih rashoda, odnosno prihoda i rashoda koji nemaju karakter redovne djelatnosti entiteta u izvjestajnom periodu i moze imati karakter dobitka ili gubitka u zavisnosti od odnosa ostalih prihoda i ostalih rashoda iz izvjestajnog perioda.

Pozicija poreski rashod perioda predstavlja iznos utvrđenih tekucih poreza na dobitak iz poslovnih aktivnosti (redovnih i ostalih), poreza na kapitalne dobitke i odlozenih poreskih rashoda i prihoda.

5. Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja

U ovom dijelu Izvjestaja prezentiram poslovne transakcije na racunima bilansa stanja u izvjestajnom periodu. U prethodnom dijelu Izvjestaja sam prezentirao racunovodstvene politike o realizaciji , procjeni , prezentaciji odnosno objavljivanju poslovnih transakcija u vezi bilansnih pozicija koje se odnose na racune stanja. U skladu sa primijenjenim racunovodstvenim politikama , svaka bilansna pozicija je prikazana strukturalno sa podacima o pocetnom stanju i promjenama iz izvjestajnog perioda sa konacnim stanjem na dan bilansiranja. Za svaku bilansnu poziciju pojedinačno je izdata ocjena o validnosti procjene i prezentacije u predmetnom bilansu stanja na bazi rezultata dokaznog ispitivanja i izvedenih dokaza.

Shodno prednjem ocjena o validnosti procjene i prezentacije bilansnih pozicija moze biti - potvrđena kao ispravno procijenjena i prezentirana u bilansu stanja, izdata rezerva , odnosno nepotvrđena ispravnost procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije uz prezentaciju razloga zbog kojih nije bilo moguće potvrditi validnost procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije. Ako nije moguće izdati ocjenu o validnosti procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije te se okolnosti prezentiraju u Izvjestaju.

U nastavku dajem prikaz bilansa stanja narucioca revizije za izvjestajni period sa prezentiranom strukturom svake bilansne pozicije koje su prikazane sa pocetnim stanjem , prometima (promjenama) iz izvjestajnog perioda sto određuje i stanjem na kraju izvjestajne godine.

Prezentacija bilansa stanja je primjerena vazecim bilansnim semama koje je preporucila profesionalna organizacija za oblast finansijskog izvjestavanja u Crnoj Gori – Institut racunovodja.

5.01. Neuplaceni upisani kapital

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Neuplaceni upisani kapital	1.000	0	0	1.000

/ eur /

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvaceni su podaci o upisanom neuplacenom kapitalu kod narucioca revizije u simbolicnom iznosu kao prethodno.

Normativna regulativa o osnivanju privrednih drustava u nasoj zemlji omogucava upis sredstava koja ce osnivač obezbijediti za pocetak rada privrednog drustva u statusu kapitala (ulazu se sredstva u zamjenu za vlasnicka i upravljacka prava), koja sredstva ce se unijeti u privredno drusto naknadno , odnosno nakon osnivanja. Regulativnim okvirom nije predvidjen rok do kojeg osnivač, odnosno ulagač ima obavezu da izvrši unos sredstava po osnovu upisanog kapitala.

Usled prednjih okolnosti u praksi se desava da dugi period u finansijskim iskazima, odnosno u racunovodstvenim evidencijama kod privrednih drustava imamo iskzane podatke na pozicijama Upisani neuplaceni kapital. Ova bilansna pozicija ukoliko ima znacajnu participaciju u aktivima , odnosno u osnovnom kapitalu , moze imati karakter neobjektivne prezentacije materijalne osnove entiteta, jer se ne radi o resursima , odnosno sredstvima koja su u statusu kapitala realno obezbijedjena privrednom drustvu za rad od strane osnivača, odnosno ova pozicija ima samo formalni karakter u finansijskim iskazima u prednjim okolnostima.

Zbog svih ovih razloga, preporucujem upravi narucioca revizije da ovu bilansnu poziciju razriješiti u toku tekuće (2018) godine - ili da osnivač izvrši uplatu ovih sredstava , ili da se izvrši otpis ovog prava osnivača nakon sto se provedu potrebne procedure - odluka organa upravljanja, izmjene statuta, saglasnost Vlade Crne Gore, registracija kod registracionog organa i odgovarajuća registracija u racunovodstvenim evidencijama narucioca revizije.

Napominjem da je ovo specifičan model umanjenja osnovnog kapitala i ne podrazumijeva emisiju sopstvenih udjela i njihovo ponistenje, jer udjeli su samo formalno upisani i nije bilo realnog unosa sredstava po tom osnovu.

Zbog ovih razloga umanjenje kapitala u prednjim okolnostima se realizuje nakon sto se okončaju sve potrebne aktivnosti izmjene statuta narucioca revizije kod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave Crne Gore , jednostavnim izknjizavanjem – odobrava se racunovodstvena pozicija Neuplaceni upisani kapital i zaduzuje Osnovni kapital u iznosu 1.000 eur.

5.02. Nematerijalna imovina

/ eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Ulaganja u razvoj	319.153	9.999	0	329.152
Ulaganja u pravo na koriscenje intelektualne svojine – licence	7.047	(7.047)	0	0
Ulaganja u informacione sisteme – softveri	101.258	(101.258)	0	0
Ispravka vrijednosti ulaganja u informacione sisteme	(58.349)	58.349	0	0
Ostala nematerijalna ulaganja	23.215.032	0	0	23.215.032
Ispravka vrijednosti ostale nematerijalne imovine	(9.678.085)	(1.333.332)	0	(11.011.417)
Nematerijalna imovina u pripremi	312.000	0	0	312.000
Ukupno	14.218.056	(1.373.289)	0	12.844.767

Na ovoj poziciji u bilansu stanja narucioa revizije obuhvacena su nematerijalna sredstva narucioa revizije koja se koriste, odnosno otpisuju duze od dvanaest mjeseci u odnosu na pocetak eksploatacije sa strukturom kao u tabeli prethodno.

U toku izvjestajne godine narucilac revizije je izvrrio ulaganja u izradu projekte dokumentacije u iznosu 9.999 eur.

Narucilac revizije je u izvjestajnoj godini izvrrio reklasifikaciju sa ove bilansne pozicije III/5.02 – Nematerijalna imovina na bilansnu poziciju III/5.03 – Nekretnine, postrojenja i oprema, ranije registrovanih ulaganja u koriscenje informacionih sistema u iznosu 101.258 eur, otpisane vrijednosti 58.349 eur i prava na koriscenje intelektualne svojine u iznosu 7.047 eur.

Na kraju izvjestajne godine narucilac revizije je na osnovu racunovodstvenih evidencija raspolagao resursima u nematerijalnom obliku u iznosu 12.844.767 eur :

- Ulaganja u izradu projektne dokumentacije = 329.152 eur,
- Ulaganja u pravo na koriscenje tunela » Sozina » = 23.215.032 eur,
- Akumulirana amortizacija (otpлата) prava na koriscenje tunela » Sozina » = 11.011.417 eur,
- Ulaganja u nematerijalnu imovinu u pripremi = 312.000 eur.

Preporucujem upravi narucioa revizije da racunovodstvenu pozicije Ulaganja u razvoj u iznosu 329.152 eur identifikuju blize namjenskoj upotrebi i utvrde period njihovog koriscenja, odnosno period otpisa.

Korisnicima ovog Izvjestaja skrecem paznju da se ulaganja u razvoj odredjenih resursa mogu registrovati u racunovodstvenim evidencijama entiteta kao troskovi perioda, ili kao resursi u zavisnosti od izvjesnosti prakticne realizacije ulaganja u razvoj. Osvajanje, odnosno izgradnja odredjenog resursa realizuje se preko dvije faze – ispitivanje i razvoj. Ulaganja u fazi ispitivanja mogu se klasifikovati i kao troskovi perioda i kao ulaganja u razvoj resursa, sto sve zavisi od pouzdane procjene uspjesnosti okoncanja ukupnih aktivnosti na osvajanju, odnosno proizvodnji novih proizvoda. U praksi su brojni slucajevi da se razvoj nekog resursa okonca s fazom ispitivanja i da se u fazu razvoja u udje uopste, kao sto je slucaj u farmaceutskoj industiji kod osvajanja novih lijekova, a desava se i da se prodje faza ispitivanja i da se odustane od osvajanja novih proizvoda u fazi razvoja.

Ulaganja u razvoj, ukoliko uprava entiteta procijeni osnovanim da ce se ulaganja okoncati izgradnjom novih resursa pod kontrolom entiteta, treba priznati kao sredstvo na racunovodstvenoj poziciji kojoj ce po vrsti i karakteru , odnosno namjenskoj upotrebi pripadati resurs u pripremi.

Ukoliko se ulaganja u ispitivanje i razvoj odnose na sredstva materijalnog karaktera ista treba priznati na toj racunovodstvenoj , odnosno bilansnoj poziciji. Ukoliko se ulaganja odnose na pravo koriscenja resursa , kao sto je slucaj kod narucioa revizije , koji koristi i vjerovatno ce koristiti pravo upravljanja i eksploatacije infrastrukturnim drumskim komunikacijama – tunel » Sozina » i auto put Bar – Boljare , a vlasnistvo nad tim objektima se odnosi na druga lica (Vlada Crne Gore), u tom slucaju se ova ulaganja priznaju kao nematerijalna imovina.

U postupku revizije sam utvrdio da su ulaganja iz prednje tabele u iznosu 312.000 eur izvršena pre deset godina i prvobitno su u računovodstvenim evidencijama narucioca revizije bila registrovana kao ulaganja u građevinske objekte, a kasnije je izvršena reklasifikacija tih ulaganja. Ova ulaganja se u iznosu 300 hiljada eur odnose na otkupljeno pravo na izgradnju objekta na postojećem objektu u vlasništvu kompanije » Drvoimpex » ad Podgorica na adresi » Bulevar revolucije » br 10 u Podgorici. Iznos od 12 hiljada eur se odnosio na obaveze prema Institutu računovodja i revizora Crne Gore angazovanih u rješavanju problema pravilne klasifikacije ulaganja u pravo na korišćenje tunela » Sozina ».

S obzirom da je od otkupa prava na izgradnju objekta na postojećem objektu » Drvoimpex » u Podgorici prošlo više od deset godina, ne mogu biti siguran da narucilac revizije i dalje ima nesporan pravni osnov da realizuje tada očekivanu izgradnju poslovnog objekta na toj lokaciji.

Usled prednjih okolnosti preporučujem upravi narucioca revizije da ispita validnost izvršenih ulaganja po ovom osnovu i shodno tome ista registruje na odgovarajući način, misljenja sam da postoji osnovana vjerovatnoća da će ista trebati otpisati ne teret rashoda perioda.

Ulaganja u iznosu 12 hiljada eur je trebalo registrovati na poziciji na kojoj su priznata ulaganja u pribavljanje prava na korišćenje tunela » Sozina » , a ne na ovoj poziciji, te sa tih razloga preporučujem da se izvrši reklasifikacija tih ulaganja sa postojeće računovodstvene pozicije – 0150 Nematerijalna imovina u pripremi na računovodstvenu poziciju – 0145 Ostala nematerijalna imovina. Takođe preporučujem da se računovodstvena pozicija - 0145 Ostala nematerijalna imovina, reklasifikuje u – 0145 Nematerijalna imovina – korišćenje tunela » Sozina » ili slično, ali u nazivu racuna treba biti prepoznatljiva klasifikacija te imovine, koja će u računovodstvenim evidencijama narucioca revizije ostati još dugo – do 2030 godine.

Najznacajniji iznos sa ove bilansne pozicije odnosi se na procjenu izvršenih ulaganja u pravo korišćenje tunela » Sozina » . Ovaj objekat je vlasništvo Vlade Crne Gore, a na osnovu posebne odluke Vlade, ovaj objekat je dat na korišćenje naruciocu revizije. Korišćenje ovog objekta od strane narucioca revizije nije vremenski ograničeno i narucilac revizije ne plaća posebnu (koncesionu) naknadu za korišćenje dobara od javnog interesa koji su u državnom vlasništvu. Na osnovu dokumentacije o prenosu prava na korišćenje tunela » Sozina » zaključio sam da se cijena korišćenja tih prava sastoji inicijalno iz obaveza otplate duga po kreditu prema Evropskoj investicionoj banci, koja sredstva su iskoriscena u izgradnji ovog tunela .

Shodno prednjim konstatacijama ovaj način korišćenja javnih dobara nema karakter koncesionog obligacionog odnosa i sa tih razloga na ovaj ugovorni aranžman se ne primjenjuju norme kojima se uređuju koncesioni odnosi – koncedenta i koncesionara.

Korišćenje prednje prava ima utvrdjenu cijenu koja ima opšti karakter – preuzimanje obaveza otplate osnovnog duga prema Evropskoj investicionoj banci, što podrazumijeva i preuzimanje izvedenih obaveza, odnosno preuzimanje kamata na korišćenje kreditnih sredstava koja čine osnovni dug.

Pravo korišćenja tunela » Sozina » na prednji način ima karakter nematerijalne imovine i shodno tome na procjenu ove bilansne pozicije u bilansu stanja narucioca revizije primjenjuju se smjernice MRS 38 – Nematerijalna imovina.

Napominjem da se stecena nematerijalna imovina u poslovnim evidencijama , odnosno u finansijskim iskazima entiteta, inicijalno procjenjuje po nabavnoj vrijednosti , a procjene nakon početnog priznavanja mogu biti po modelu nabavne vrijednosti , ili po modelu revalorizovane (fer) vrijednosti.

U postupku revizije finansijskih iskaza narucioca revizije sam utvrdio da su ulaganja, odnosno preuzimanje obaveza otplate kredita iz kojih je finansirana izgradnja ovog tunela, prvobitno bila registrovana kao trosak, potom su izvršene reklasifikacije na osnovu preporuka ekspertskeg tima koji je dao misljenje o računovodstvenom obuhvatanju ovih ulaganja u računovodstvenim evidencijama narucioca revizije.

Po mojem misljenju klasifikacija i registracija ulaganja po osnovu prava na korišćenje tunela » Sozina » nije bila odgovarajuća, a s obzirom da je reviziju finansijskih iskaza narucioca revizije u dosadašnjem periodu realizovao veći broj revizora koji su imali različite preporuke u vezi s vrednovanjem i optisom ovih ulaganja , to se može cijeniti kao otežavanej okolnosti u pravilnom priznavanju ovih ulaganja i njihovom optisu.

Moje misljenje je bilo i dalje ostajem pri tome da se vrijednost osnovnog duga, odnosno obaveza z otplate glavnice kredita prema EIB treba cijeniti kao osnovica obracun amortizacije, a period amortizacije je trebao biti period otplate kredita. Placena kamata na godisnjem nivou trebala je da ima karakter finansijskog troska – troskovi kamata i da se ukupno obracunate kamate u periodu otplate kredita ne trebaju registrovati u računovodstvenim evidencijama narucioca revizije , odnosno u bilansu stanja, već samo da se napomenama uz finansijske iskaze obelodane podaci o ukupno obracunatim kamatama, o placenim kamatama i o očekivanim obavezama z otplatu kamata po tom kreditu. Kamate koje će dospjeti u dugom periodu (trideset godina) se ne mogu bilansirati kao obaveze, jer se radi o potencijalnim i vrlo vjerovatno realnim obavezama, ali do dospijeca iste nemaju karakter obaveza.

S obzirom na citavi niz preporuka od strane revizora koji su trebali pomoci naruciocu revizije u pravilnom rejsavanju probelma kalsifikacije ulaganja u prvo na krosčenje tunela » Sozina » , svojim preporukama su samo otezavali organizaciju kvlalitetnih evidencija po tom osnovu.

Usled ovih okolnosti u ovoj reviziji necu izdati nikakvu novu preporuku u vezi s rjesavanejm ovog preoblema, a prethodno sam saopstio svoje misljenje, na cemu sam insistirao jos pre gotovo jeden decenije kada sam bio angazovan u reviziji finansijskih iskaza narucioca revizije.

Model koji je narucilac revizije realizovao u izvjestajnoj (2017) godini , je do sada najblizi modelu koji sam preporucivao jos davno, ali isti nije tada prihvacen.

U vezi s implementiranim modelom registracije izvršenih ulaganja u ostvarivanje prava na koriscenje tunela » Sozina » , preporucujem upravi narucioca revizije , da pri izradi racio analiza iz obaveza iskljucuju obaveze po osnovu nedospelih obaveza za kamate na iskorisceni kredit, jer to u znnacajom mijenja vrijednost i karakter pokazatelja iz takve anlaize. Ove podatke uprav atakodje treba , a za izvjestajnu godinu i jeste , da objavi u napomenama uz finansijske iskaze.

U vezi s obracunom amortizacije nematerijalne imovine uopste , ne samo prava na koriscenje tunela » Sozina » , skrecem paznju upravi narucioca revizije da se obracun amortizacije nematerijalne imovine treba bazirati na procijenjenom vijeku upotrebe na taj nacin klasifikovanih prava i da se obracun amortizacije nematerijalne imovine treba realizovati na konzistentnoj osnovi. Jednom usvojen metod obracuna amortizacije primjenjuje se do kraja upotrebe nematerijalnih sredstava, a promjena amortizacionih stopa u obracunu nematerijalnih sredstava je moguca ako za to postoje opravdani razlozi.

5.03. Nekretnina, postrojenja i oprema

/ eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Gradjevinsko zemljiste	3.829.269	0	0	3.829.269
Gradjevinski objekti - nv	139.452	0	0	139.452
Gradjevinski objekti - iv	(82.298)	(2.893)	0	(85.191)
Oprema - nv	191.251	237.489	0	428.740
Oprema - iv	(130.595)	(26.245)	0	(156.840)
Kancelarijska oprema - nv	168.812	3.995	10.482	162.325
Kancelarijska oprema - iv	(110.465)	(16.653)	(9.092)	(118.026)
Oprema za telekominikacije-nv	146.588	20.857	4.854	162.591
Oprema za telekominikacije-iv	(93.264)	(24.846)	(2.761)	(115.349)
Racunarska oprema - nv	176.575	138.214	15.276	299.513
Racunarska oprema - iv	(129.857)	(106.298)	(15.216)	(220.939)
Motorna vozila - nv	865.279	242.638	11.598	1.096.319
Motorna vozila - iv	(614.347)	(70.789)	(11.598)	(673.538)
Protivpozarna oprema - nv	54.913	0	0	54.913
Protivpozarna oprema - iv	(44.035)	(3.526)	0	(47.561)
Alat i inventar - nv	28.181	129	4.289	24.021
Alat i inventar - iv	(25.155)	(840)	(4.073)	(21.922)
Reklamni panoi - nv	148.523	0	3.713	144.810
Reklamni panoi - iv	(148.523)	0	(3.713)	(144.810)
Gradjevinski objekti u pripremi	0	164.706	0	164.706
Ukupno	4.370.304	555.938	3.759	4.922.483

Narucilac revizije je na pocetku izvjestajnog perioda raspolagao stalnim sredstvima – gradjevinsko zemljiste, gradjevinski objekti i raznovrsna oprema ukupne knjigovodstvene vrijednosti od oko 4.922 hiljada eur.

U toku izvjestajne godine narucilac revizije je izvršio nova ulaganja u nabavku stalnih sredstava u iznosu 808.028 eur – gradjevinski objekti = 164.706 eur i raznovrsna oprema = 643.322 eur.

Ulaganja u nabavku sredstava u izvjestajnoj godini odnose se na nabavku – radnog teretnog vozila MAN = 164.538 eur, motornog vozila Mercedes Benz = 51.100 eur, motornog vozila Sandero = 11.082 eur, motornog vozila Duster laureate = 14.017 eur, elektronske opreme (antena, rampa, TAG) = 65.900 eur, elektronska racunarsak oprema (racunari, printeri, ups) = 4.884 eur, tv uredja = 819 eur, elektronska racunarsak oprema (racunari i printeri) = 20.583 eur, digitalni radio sistem u tunelu » Sozina » = 75.509 eur, auto oprema i aparat za zavarivanje = 691 eur, sistem detekcije pozara u zgradi komandnog centra = 3.804 eur, sistem za detekciju pozara u zgradi naplatnog centra = 2.697 eur, razglasni sistem u zgradi komandnog centra = 5.739 eur, sistem za kontrolu pristupa i evidenciju radnog vremena u zgradi komandnog centra = 5.664 eur, kancelarijski namjestaj = 515 eur, oprema za meteo stanicu = 4.957 eur, ugradnja elekto oprem i instalacij au upravnoj zgradi (smart city poligon projet) = 16.719 eur, saobracajna oprema = 12.139 eur, elektronska oprema u naplatnim punktovima tunela » Sozina » (ups) = 3.270 eur + 2.800 eur, elektronska oprema (ups) u prostorijama upravne zgrade Stari aerodorm = 6.770 eur, elektronska oprema (ups) u tunelu » Ras » = 3.188 eur, oprema za bezprekidno napajanje (ups) u trafostanici TS4 = 7.220 eur, elektronsak kontrolan oprema na naplatnom punktu tunela » Sozina » = 33.309 eur, oprema za kontrolu i brojanje novca = 2.368 eur,.....

U izvjestajnom periodu narucilac revizije je izvršio otudjenje i rashodovanje sredstava u iznosu 50.211 eur.

Narucilac revizije je u izvjestajnoj godini izvršio prodaju dva gradjevinska kontejnera za 2.2015 eur, a u ovoj prodajnoj trnsakciji ostvaren je prihod , odnosno neto prihod od prodaje ovih sredstava u iznosu 1.861 eur.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je izvršio poklon sredstava:

- Prijestonica » Cetinje » motorno vozilo marke » Renault kangoo » procijenjene vrijednosti 4.070 eur, knjigovodstvene vrijednosti 3.421 eur.
- JU osnovna skola » Balotice » Rozaje – elektronska racunarsak oprema , bez knjigovodstvene vrijednosti , zastarela i otpisana.

Narucilac revizije je u izvjestajnoj godini na predlog popisnih komisija zbog neispravnosti i nefunkcionalnosti i nemogucnosti opravke i namjenske upotrebe izvršio optis sredstava :

- Oprema u upravnoj zgradi – otpisano ukupno 19 komada sredstava nabavne vrijednosti ukupno 8.391 eur , otpisane vrijednosti ukupno 7.732 eur , odnosno knjigovodstvene vrijednosti 659 eur.
Otpis sredstava je izvršen na predlog komisije za popis tih sredstava , zbog zastarelosti i nemogucnosti upotrebe istih u poslovnim aktivnostima narucioca revizije.
- Oprema u komnadnom centru i naplatnom punktu na lokciji » Gluhi do » – otpisano ukupno 96 komada sredstava nabavne vrijednosti ukupno 18.501 eur , otpisane vrijednosti ukupno 16.892 eur , odnosno knjigovodstvene vrijednosti 1.609 eur.
Otpis sredstava je izvršen na predlog komisije za popis tih sredstava , zbog zastarelosti i nemogucnosti upotrebe istih u poslovnim aktivnostima narucioca revizije.
- Oprema u upravnoj zgradi Poslovne jedinice za izgradnju auto puta Bar – Boljare – otpisano ukupno 47 komada sredstava nabavne vrijednosti ukupno 7.263 eur , otpisane vrijednosti ukupno 6.260 eur , odnosno knjigovodstvene vrijednosti 1.472 eur.
Otpis sredstava je izvršen na predlog komisije za popis tih sredstava , zbog zastarelosti i nemogucnosti upotrebe istih u poslovnim aktivnostima narucioca revizije.

Revizijom sam utvrdio da je narucilac revizije na ovu bilansu poziciju III/5.01 – Nekretnine, postrojenja i oprema, izvršio prenos, odnosno reklasifikaciju sa bilansne pozicije III/5.02 – Nematerijalna imovina po osnovu ranije ulaganja u nabavku softvera i prava na koriscenje intelektualne svojine :

- Ulaganja u informacione sisteme – nabavna vrijednost = 101.258 eur,
- Ispravka vrijednosti informacionih sistema u iznosu 58.349 eur i
- Ulaganja u pravo na koriscenje intelektualne svojine u iznosu 7.047 eur.

Shodno prednjem na kraju izvjestajne godine narucilac revizije je raspolagao stalnim sredstvima nabavne vrijednosti 6.506.659 eur, otpisane vrijednosti 1.584.176 eur, odnosno knjigovodstvene vrijednosti 4.922.483 eur.

Na osnovu prednjih podataka utvrdio sam da prosjecan stepen otpisanosti sredstava opreme na kraju izvjestajne godine iznosi oko 63% i za gradjevinske objekte u funkciji oko 61%.

U postupku revizije sam utvrdio da se amortizacija za gradjevinske objekte obracunava po stopi 2% na godisnjem nivou sto odgovara procijenjnom vijeku koriscenja 50 godina, sto odgovara i odnosu obracunate amortizacije i amortizacione osnovice, odnosno nabavne vrijednosti gradjevinskih objekata u izvjestajnoj godini.

Amortizacija opreme za izvjestajnu godinu je izvršena primjenom amortizacionih stopa baziranih na procijenjenom vijeku koriscenja raspolozive opreme od tri do deset godina , odnosno godisnje amortizacione stope opreme iznose od 10% do 30%. Na osnovu odnosa obracunate amortizacije i nabavne vrijednosti opreme utvrdio sam da prosečna amortizaciona stopa za amortizaciju sredstava opreme iznosi oko 8,04% godisnje, sto odgovara prosecnom vijeku koriscenja sredstava opreme od oko dvanaest godina.

Na osnovu raspolozivih evidencija, dokumentacionih dokaza u vezi vlasnistva nad nekretninama i elektronske baze podataka Uprave za nekretnine Crne Gore o vlasnicima nepokretnosti i vlasnicima , odnosno korisnicima nepokretnosti registrovanih kod te Uprave, utvrdio sam da je narucilac revizije na kraju izvjestajne godine raspolagao nepokretnostima evidentiranim kod Uprave za nekretnine Crne Gore – Podrucna jedinica Bar, upisanih u :

- Listu nepokretnosti 295, KO Sotonici, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 136.028 m² i gradjevinskih objekata u površini 144 m². Vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti na KP 132/2 u površini 1.281 m² upisan je teret – dozivotno plodouzivanje.

Do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, na osnovu raspolozivih evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore, na ostalim nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti nema evidentiranih tereta ogranicenja koriscenja istih od strane narucioca revizije , odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

- Listu nepokretnosti 296, KO Sotonici, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 7.951 m² , vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti, do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, nema evidentiranih tereta ogranicenja koriscenja istih od strane narucioca revizije , odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

- Listu nepokretnosti 657, KO Gluhi do, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 72.789 m² , vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti, do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, nema evidentiranih tereta ogranicenja koriscenja istih od strane narucioca revizije , odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

- Listu nepokretnosti 1582, KO Sutomore, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 4.854 m² i gradjevinskih objekata u površini 84 m². Vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti na KP 1493/10 z aobjekat u površini 84 m² upisan je teret – nema dozvilu.

Do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, na osnovu raspolozivih evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore, na ostalim nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti nema evidentiranih tereta ogranicenja koriscenja istih od strane narucioca revizije , odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

- Listu nepokretnosti 2072, KO Misici, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 41.170 m² i gradjevinskih objekata u površini 80 m². Vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti na KP 424/3 u površini 5.555 m², KP 1507/2 u površini 1.530 m², KP 1508/3 u površini 2.136 m², KP 1511/2 u površini 624 m², KP 1517/3 u površini 2.893 m² , KP 1518/3 u površini 7.425 m², KP 1798/2 u površini 553 m², KP 1798/3 u površini 2.995 m² i KP 1799/3 u površini 1.871 m², upisan je teret – pravo sluzbenosti.

Do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, na osnovu raspolozivih evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore, na ostalim nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti nema evidentiranih tereta ogranicenja koriscenja istih od strane narucioca revizije , odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

- Listu nepokretnosti 2130, KO Misici, upravljanje u obumu prava – jedini korisnik zemljista u površini 273 m² , vlasnistvo nad predmetnim nepokretnostima se odnosi na drzavu Crna Gora, a raspolaganje na Vladu Crne Gore.

Na osnovu evidencija Uprave za nekretnine Crne Gore na nepokretnostima iz ovog lista nepokretnosti, do momenta izdavanja ovog Izvjestaja, nema evidentiranih tereta ograničenja koriscenja istih od strane narucioca revizije, odnosno od strane vlasnika – drzave Crne Gore.

Sredstva koja su obuhvacena na ovoj bilansnoj poziciji su evidentirana po istorijskom trosku sto je u skladu sa MRS/MSFI – apriorno MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Na osnovu analize ostvarenih rezultata u poslovanju pojedinacnih sredstava, odnosno koriscenja raspolozivih kapaciteta i ostvarivanja prihoda, odnosno tzv generisanja gotovine, kao ni po drugim osnovama nije bilo indikatora da je doslo do umanjenja vrijednosti sredstava. Shodno prednjem nije bilo razloga da se na bilansiranje, odnosno procjenu sredstava kojima narucilac revizije raspolaze na kraju izvjestajne godine primijeni MRS 36 – umanjenje vrijednosti sredstava.

Sredstva koja su obuhvacena na ovoj bilansnoj poziciji su evidentirana po istorijskom trosku sto je u skladu sa MRS/MSFI – apriorno MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Bez obzira na prednje konstatacije, **skrećem pažnju** upravi narucioca revizije da je opravdano izvršiti testiranje validnosti procjene stalnih sredstava bilansiranih na kraju izvjestajne godine u toku tekuće (2018) godine.

Usled prednjih napomena moguće je da će doći do umanjenja bilansirane vrijednosti stalnih sredstava, te ukoliko se pojave indikatori (grupe sredstava) koji se tretiraju MRS – 36 Umanjenje vrijednosti sredstava treba shodno smjernicama i zahtjevima ovog MRS izvršiti umanjenje vrijednosti stalnih sredstava kako je to predviđeno ovim MRS.

5.04. Ostali dugorocni finansijski plasmani

/ eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Potrazivanja za date stambene kredite zaposlenim	0	124.792	0	124.792

Narucilac revizije je izvjestajnoj godini na osnovu internih akata kojima se uređuju pitanja rješavanja stambenih potreba zaposlenih kod narucioca revizije i odluka organa upravljanja izvršio isplatu sredstava u iznosu 182.692 eur. Dio sredstava isplacen zaposlenima je saglasno Zaključku Valde Crne Gore i odlukama Odbora direktora narucioca revizije izvršen u statusu bezpovratnih isplata, a dio isplacenih sredstava u iznosu 124.792 eur + 11.208 eur + 4.683 eur, zaposleni – korisnici kredita imaju obavezu da izvrše povratak naruciocu revizije u rokovima koji su pojedinačno utvrđeni odlukama o dodjeli sredstava i ugovorima o koriscenju i povracaju primljenih sredstava.

Isplaceni krediti čije je dospjeće za povratak, saglasno uslovima koriscenja kreditnih sredstava, duže od godinu dana u odnosu na dan bilansiranja iznose 124.792 eur.

Potrazivanja od zaposlenih po osnovu datih stambenih kredita zaposlenim sa rokom dospjeca do 31.12.2018 godine iznose 11.208 eur + 4.683 eur, odnosno ukupno 15.892 eur.

Pored ovih isplata, narucilac revizije je zaposlenima izvršio isplate naknada za kamate na kroiscenje kredita kod komercijalnih banaka u zemlji. Po osnovu isplate nepovratnih sredstava za rješavanje stambenih potreba zaposlenih kod narucioca revizije i po osnovu nakande troskova kamata za koriscenje komercijalnih kredit akod banka u zemlji u izvjestajnoj godini narucilac revizije je izvršio isplatu nepovratnih sredstavazaposlenima u iznosu 191.006 eur.

U postupku revizije sam utvrdio da se potrazivanja po osnovu datih stambenih kredita u iznosu 124.792 eur + 11.208 eur, odnose na 18 zaposlenih ili ranije zaposlenih kod narucioca revizije, a potrazivanja po osnovu subvencija kamata na kredite koje su zaposleni uzeli kod komercijalnih banka u zemlji odnose se na deset radnika narucioca revizije.

5.05. Odložene poreska sredstva

/ eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Odložena poreska sredstva	21.201	0	11.211	9.990

Odloženi porezi se pojavljuju kao posljedica postojanja privremenih oporezivih razlika ili drugacije vremenske distribucije troškova na pojedine vremenske izvjestajne periode. Razlike se kumulirano na kraju vijeka trajanja sredstava, odnosno poslovnog vijeka kompanija ne pojavljuju, ali u periodima ispod tog vremenskog roka mogu se utvrditi razlike, koje efektiraju razlicitim iznosom finansijskog rezultata i obaveza iz finansijskog rezultata poslovanja perioda.

Odloženi porezi sa tekucim porezima koriguju finansijski rezultat perioda, obzirom na karakter ove pozicije (sredstvo ili obaveza) smanjuje se ili povecava iznos finansijskog rezultata.

U ovoj reviziji utvrdjene su oporezive privremene razlike po osnovu razlicitog tretmana odnosno obracuna amortizacije za racunovodstveni i poreski bilans.

Privremene oporezive razlike se, shodno smjernicama MRS – 12 Porez na dobitak, trebaju utvrditi uporedjivanjem osnovica za obracun amortizacije iz obrasca » OA » iz poreskog bilansa i knjigovodstvene vrijednosti sredstava koja podlijezu obracunu amortizacije u bilansu uspjeha. U vezi sa utvrdjivanjem ovih osnovica postoje odredjeni problemi koji ogranicavaju primjenu smjernica MRS - 12 Porez na dobitak.

Knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava narucioca revizije koja podlijezu obavezi obracuna amortizacije na kraju izvjestajne godine iznosi 13.296.829 eur, elaboracija prezentirana u napomenama III/5.01 – Nematerijalna imovina i III/5.02 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Na osnovu podataka iz obrasca » OA » – obracuna amortizacije koji je sastavljen na osnovu pravila za sastavljanje ovog obrasca, osnovica za obracun amortizacije za potrebe izrade poreskog bilansa iznosi 13.407.839 eur.

Shodno prednjem privremene oporezive razlike utvrdjene na ovaj nacin iznose 111.010 eur, a odloženi porezi iznose $111.010 \text{ eur} \times 9\% = 9.990 \text{ eur}$ i imaju karakter odlozenih poreskih sredstava, odnosno poreskih prihoda. Odloženi porezi se u bilansu stanja svode na poslednji utvrdjeni iznos, odnosno, ili se dodaje, ili se oduzima iznos koji predstavlja razliku odlozenih poreza utvrdjenih na prednji nacin i iznosa registrovanih odlozenih poreza iz racunovodstvene evidencije.

Na osnovu raspolozivih racunovodstvenih evidencija odloženi porezi kod narucioca revizije na dan 31.12.2017 godine iznose 21.201 eur.

Shodno prednjim okolnostima na kraju izvjestajne godine potrebno je registrovati registrovati korekcije, odnosno umanjene registrovanih obracunatih odlozenih poreskih sredstava za iznos 11.211 eur, koji iznos se obuhvata u bilansu uspjeha za izvjestajnu godinu i ima karakter poreskih rashoda.

5.06. Zalihe

	/eur /			
	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Materijal i rezervni dijelovi	21.482	5.534	14.004	13.012
Alat i inventar na zalihama - nv	0	7.576	14	7.562
Alat i inventar na zalihama - iv	0	(100)	0	(100)
Obrasci posebne namjene na zalihama – kartice - pv	11.301	41.750	8.727	44.324
Obrasci posebne namjene na zalihama – kartice – pdv (19%)	(1.812)	(6.658)	(1.416)	(7.054)
Obrasci posebne namjene na zalihama – kartice – ruc	(1.515)	(6.278)	(1.559)	(6.234)
Potrazivanja za date avanse	159.578	39.610	197.382	1.806
Ukupno	189.034	81.434	217.138	53.316

U izvjestajnom periodu narucilac revizije je prihode ostvario iz redovne djelatnosti - naplata usluga za koriscenje drumskih saobraćajnih komunikacija - prolaz kroz tunel » Sozina », izdavanje u zakup zemljista u putnom pojasu za instaliranje baznih stanica za prenos signala za usluge mobilne telefonije, izdavanje u zakup reklamnih panoa za postavljanje reklamnih bilborda, po osnovu prodaje TAG uredjaja, po osnovu prodaje robe i slicno.

Roba u prometu kod narucioca revizije ima specifican karakter – obrasci stroge evidencije i posebnih namjena – elektronske kartice koje narucilac revizije prodaje kupcima za ostvarivanje prava na prolaz kroz tunel » Sozina » prema kategorizaciji motornih vozila po osnovu kojih se i ostvaruje pravo na naplatu putarine za prolaz kroz tunel » Sozina ».

Usled prednjih okolnosti promet matetrijalnih obrtnih resursa kod narucioca revizije ima relativno simbolican znacaj u odnosu na ukupan poslovni promet iz izvjestajne godine. Nabavka i prodaja elektronskih kartica ima simbolicnu cijenu u odnosu na njenu upotrebu i prilive , odnosno prihode koji se ostvaruju njihovom upotrebom. Prodajna cijena ovih kartica ima prevashodno za cilj racionalnu upotrebu istih , pre nego li osnov za ostvarivanje prihoda od njihove prodaje.

Zalihe robe, odnosno elektronskih kartica se u racunovodstvenim evidencijama narucioca revizije registruu po prodajnim cijenama sa posebno iskazanim podacima o obracunatim zaradama (razlika u cijeni) i ukalkulisanim porezima na dodatu vrijednost, a u bilansu stanje se vrednuju po ciejni kovanja, odnosno nabavnoj cijeni.

Materijal i rezervni dijelovi se vrednuju po nabavnoj cijeni , a nabavka se vrsi za sopstvene potrebe odrzavanja sredstava i priznaju se u bilansu stanja po nabavnoj cijeni.

Trosenje zaliha se bazira na principu prva ulazna = prva izlazna cije (fifo metoda), ostecene zalihe i zalihe sa greskama ili bilo kakvim odstupanjima od deklarativnih svojstava se otpisuju na teret rashoda perioda.

Procjena i priznavanje pozicije zaliha u bilansu stanja se vrsi po nabavnim cijenama , korigovanjem prodajnih cijena za uracunate zarade u prodaji i uracunati porez na dodatu vrijednost, s situacijama gde postoji utvrdjena prodajna cijena.

Shodno prednjem, zalihe obuhvacene na ovoj bilansnoj poziciji procijenjene su saglasno smjernicama MRS 2 – Zalihe, procjena po nizoj od cijena – nabavna cijena, ili neto prodajna cijena.

Shodno vazecim bilansnim semama , na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se i potrazivanja za date avanse dobavljacima .

Ova normativna odredba , odnosno bilansiranje potrazivanja za date avanse , ako se isti odnose za nabavku stalnih sredstava , nije odgovarajuca , jer nije validno priznati na taj nacin placene avanse na ovoj bilansnoj poziciji, te bi trebalo opravdano ocekivati da se ova solucija koriguje kod usvajanja izmjena bilansnih sema koje ce biti izvrzene u toku tekuce (2018) godine.

Prednje napomene ne odnose se na narucioca revizije u izvjestajnoj opgdini, ali u narednom periodu se mogu suociti s ovim ogranicenjima , te sa tih razloga preporucuejm da se avansi koji se ne odnose na nabavku sirovina, materijala i roba ne obuhvataju na ovoj bilansnoj poziciji vec na poziciji – ostala potrazivanja u okviru grupe 28.

Narucilac revizije na kraju izvjestajne godine ima registrovana potrazivanja od poslovnih partnera u relativno skromnom iznosu 1,8 hiljada eur , od kojih se pored ostalog potrazivanaj odnos ei na Privrednu komoru Crne Gore, a ti avansi se ne mogu odnositi na nabavku roba , vec na izmirenje obaveza po osnovu clanskog doprinosa.

Prednje sam samo napomenuo da bih ukazao na neodgovarajucu normativnu uredjenost ove bilanse pozicije u finansijskim iskazima i kontnom okviru koji se koristi u Crnoj Gori za organizaciju racunovodstvenih evidencija i sastavljanje finansijskih iskaza na bazi tih evidencija.

5.07. Potrazivanja

/eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Potrazivanja od kupaca u zemlji	15.786	9.810.220	9.813.557	12.449
Potrazivanja od kupaca u inostranstvu	0	100.187	100.187	0
Potrazivanja od zaposlenih po osnovu datih akontacija za sluzbena putovanja	0	8.209	8.209	0
Potrazivanja od zaposlenih za upotrebu telefona iznad limita	0	410	256	154
Potrazivanja po osnovu vise placenih poreza na zarade	222	(5)	217	0
Potrazivanja od Ministarstva finansija	2.501	0	0	2.501
Potrazivanja od Ministarstva pravde	0	6.255	0	6.255
Potrazivanja od Centra za socijalni rad	11.167	23.039	25.658	8.548
Potrazivanja od Fonda za zdravstveno osiguranje	1.689	18.344	5.331	14.702
Potrazivanja od zaposlenih po osnovu datih stambenih kredita	164.403	(148.997)	15.406	0
Ukupno	195.768	9.817.662	9.968.821	44.609

Na pocetku izvjestajne godine, na osnovu racunovodstvenih evidencija, narucilac revizije je imao nenaplacena potrazivanja od duznika u iznosu 195.768 eur.

Na kraju izvjestajnog perioda nenaplacena potrazivanja narucioca revizije od duznika priznatih na ovoj bilansnoj poziciji iznose 44.609 eur, sa strukturom kao u tabeli prethodno.

Potrazivanja od kupaca iz zemlje na kraju izvjestajne godine iznose 12.449 eur – » T-com crnogorski telekom » Podgorica = 7.572 eur, NLB Banka Podgorica = 1.344 eur, » Gondor » Podgorica = 170 eur, » Karal commerce » Podgorica = 250 eur, » Maestral hotels and casinos » Budva = 220 eur, » Media export » Podgorica = 291 eur, » Net Montenegro » Podgorica = 434 eur, » Novi Cenex medical » Podgorica = 970 eur, » Salas » Danilovgrad = 704 eur, » Sauna Finlandia » Bar = 132 eur, » Telenor » Podgorica = 360 eur.

S obzirom da se promet po osnovu realizovanih poslovnih usluga vrsi za nepoznate kupce, odnosno korisnike usluga prolaza kroz tunel » Sozina », preporucujem upravi narucioca revizije da taj promet ne registruje kao potrazivanje od kupaca. S obzirom da se naplata za izvršene usluge vrsi promptno, racuni se izdaju nepoznatim kupcima i potrazivanja po tom osnovu su simbolicka u odnosu na realizovani promet isti je dovoljno evidenciono registrovati preko prelaznog racuna u racunovodstvenim evidencijama narucioca revizije.

Potrazivanja od drzavnih organa specificirana su u prednjoj tabeli, a odnose se na refundaciju troskova na bazi normativne regulative po osnovu izvršenih isplata zaposlenim po osnovu privremene sprijecenosti za rad zbog :

- Koriscenja prava na porodiljsko odsustvo = 8.548 eur ,
- Zdravstvenih razloga (bolest) = 14.702 eur,
- Lisavanja slobode zaposlenih radi vođenja sudskih postupaka protiv njih = 6.255 eur.

Na ovoj bilansnoj poziciji u ranijem izvjestajnom periodu, odnosno na pocetku izvjestajne godine obuhvacena su i potrazivanja narucioca revizije od zaposlenih po osnovu datih stambenih kredita.

Korisnicima ovog Izvjestaja skrecem paznju da se potrazivanjima od duznika podrazumijevaju potrazivanja iz komercijalnih odnosa entitetima po osnovu izvršenih usluga i prodaji resursa, odnosno transakcije kojih nisu predmet kreditni poslovi.

Dati krediti (robnii ili novciani) imaju specifican status potrazivanja i sa tih razloga se uvijek priznaju na pozicijama u finansisjskim iskazima odvojeno od komercijalnih potrazivanja, a klasifikuju se kao plasamni. Revizijom sam utvrdio da je u izvjestajnoj godini narucilac revizije izvršio ispravnu klasifikaciju datih kredita zaposlenima.

Potrazivanja narucioca revizije od zaposlenih po osnovu datih kredita priznata su na pozicijama III/5.04 – Ostali dugorocni finansijski plasmani i III/5.08 – Kratkorocni finansijski plasmani, a u napomenama uz te bilansne pozicije data je detaljnija elaboracija o strukturi i iznosu na tim bilansnim pozicijama u bilansu stanja narucioca revizije za izvjestajnu godinu.

Bez obzira sto u postupku revizije nisam obezbijedio detaljnu rocnost potrazivanja od duznika, analizom potrazivanja od duznika sa ove bilansne pozicije sam utvrdio da potrazivanja od pojedinih duznika poticu iz ranijeg vremena, odnosno u vise uzastopnih godina.

Shodno prednjim napomenama preporucujem upravi narucioca revizije da se sporna potrazivanja i potrazivanja sa rokom zastarelosti trebaju otpisati u cjelosti na teret rashoda perioda, nakon toga ostaje iznos potrazivanja narucioca revizije od duznika koji bi trebao biti potvrđen u postupku pribavljanja nezavisnih potvrda sa strane duznika.

U postupku revizije sam obezbijedio potvrde bilansiranih potrazivanja narucioca revizije od duznika s kraja izvjestajne godine u zadovoljavajucem obimu, odnosno dostavljenim konfirmacijama je potvrđena usaglasenost duznicko povjerilackih odnosa narucioca revizije i duznika. Napominjem da za priznavanje i vrednovanje potrazivanja u bilansu stanja nije dovoljna osnovanost potrazivanja, vec prevashodno pored ovog potrebnog, ali ne i dovoljnog uslova, je relevantno da je naplativost tih potrazivanja izvjesna.

Na ovaj nacin se dolazi do utvrđivanja potrazivanja ciju je naplativost u momentu bilansiranja moguće procijeniti kao ocekivani iznos potrazivanja koja ce se naplatiti u narednom periodu iza datuma bilansa stanja. U cilju zastite od nepredvidjenih dogadjaja (stecaj kod određenog duznika ili insolventnost i slicno) , na prethodno opisani iznos utvrđenih potrazivanja potrebno je izvrši rezervisanje potrazivanja na teret rashoda perioda.

Rezervisanja potrazivanja u izvjestajnoj godini narucilac revizije nije utvrdio, sto upucuje na procjenu uprave narucioca revizije da ocekuje naplatu svih bilansiranih potrazivanja.

Bez obzira na prednje napomene , skrecem paznju da obracun rezervisanja potrazivanja podrazumijeva upravo ovu pretpostavku – rezervisanja potrazivanja se utvrđuju na nespornim potvrđenim potrazivanja kao zastita u naplati potvrđenih potrazivanja usled nepridivdijih dogadjaja , neocekivana likvidacija nekog od poslovnih partnera , insolventnost i slicno.

Usled napred prezentiranih razloga, ne izrazavam rezervu na korektnost pocjene i prezentacije ove bilansne pozicije u bilansu stanja koji je bio predmet revizije i koji je prezentiran ovim Izvjestajem, vec na prednje okolnosti samo **skrecem paznju.**

4.08. Kratkorocni finansijski plasmani

/ eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Sredstva orocena kod banaka u zemlji	400.000	0	400.000	0
Tekuci dio dugorocnih plasamna - dospjece za naplatau do 31.12.2018 godine	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	11.208	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	11.208
Subvencije kamata na stamebne kredite zaposlenih	0	4.684	0	4.684
Ukupno	400.000	15.892	400.000	15.892

Na ovoj poziciji u bilansu stanja , na kraju izvjestajne godine , obuhvaceni su plasmani , odnosno potrazivanja narucioca revizije od zaposlenih po osnovu datih stambenih kredita koji za otplatu dospijevaju do 31.12.2018 godine.

Ova bilansna pozicija je u dijelu koji se odnosi na tekuci dio dugorocnih plasmana komplementarna bilansnoj poziciji III/5.04 – Ostali dugorocni finansijski plasmani , odnosno ukupna potrazivanja po osnovu datih plasmana su distribuirana na ove dvije bilansne pozicije s aspekta roka dospjeca naplate datih plasmana.

Shodno prednjem, na osnovu uslova koriscenja i otplate iskoriscenih kredita od strane zaposlenih do kraja tekuce (2018) godine za otplatu dopijevaju obaveze korisnika kredita, odnosno naplata plasmana narucioca revizije u iznosu 11.208 eur.

Potrazivanja po osnovu datih stambenih kredita odnose se na 18 zaposlenih ili ranije zaposlenih kod narucioca revizije.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvacena su i potrazivanja narucioca revizije od zaposlenih po osnovu izvršenih placanja kamata na kredite iskoriscene kod komercijalnih banaka u zemlji , koje obaveze dopijevaju za placanje do kraja tekuce (2018) godine, u iznosu 4.684 eur.

Potrazivanja po osnovu datih subvencija z akamate na kredite koje su zaposleni narucioca revizije iskoristili u ranijem periodu, odnose se na 18 zaposlenih kod narucioca revizije.

Na ovoj poziciji su obuhvacena i sredstva orocena kod banaka u zemlji u ranijem periodu , a koja su povucena u toku izvjestjane godine.

Orocena sredstva koja su na pocetku perioda iznosila 400.000 eur , povucena su u potpunosti, novih plasmana po tom osnovu nije bilo, te shodno tim napomenama, na kraju izvjestajne godine narucilac revizije nema orocnih sredstava kod banaka u zemlji.

5.09. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Ziro racun	2.308.275	16.594.923	16.662.159	2.241.039
Racun za platni promet sa inostranstvom	2.108	2.312.692	2.309.544	5.256
Prealzni racun – prenos sredstava za placanje u inostranstvu	0	1.150.295	1.150.295	0
Prelazni racun – podignuta gotovina	0	1.350	1.350	0
Prelazni racun – prenos sredstava medju racunima istog pravnog lica	0	7.337.423	7.337.423	0
Prelazni racun – uplata pazara po osnovu naplate putarine za prolaz kroz tunel » Sozina »	10.493	7.938.496	7.919.929	29.060
Depoziti na naplatnom punktu tunela » Sozina »	2.000	0	0	2.000
Blagajna na naplatnom punktu tunela » Sozina »	1.000	7.938.496	7.938.496	1.000
Glavna blagajna	194	1.351	1.479	66
Ukupno	2.324.070	43.275.026	43.320.675	2.278.421

Novcana sredstva narucioca revizije na kraju izvjestajne godine predstavljaju sredstva na racunima za platni promet u zemlji koje narucilac revizije ima registrovane kod:

- NLB Banke ad Podgorica , ziro racun broj 530-19247-84 = 596.049 eur,
- NLB Banke ad Podgorica , ziro racun broj 530-23120-08 = 86.969 eur,
- NLB Banke ad Podgorica , ziro racun broj 530-24132-76 = 97.705 eur,
- Crnogorske komercijalne banke ad Podgorica, ziro racun broj 510-11963-41 = 53.361 eur,
- Hipotekarne banke ad Podgorica , ziro racun broj 520-19492-90 = 1.387.108 eur,
- Lovcen banke ad Podgorica, ziro racun broj 565-1628-53 = 99 eur,
- Societe generale banke Montenegro ad Podgorica, ziro racun broj 550-7648-31 = 1.543 eur,
- Prve banke Crne Gore ad Podgorica, ziro racun broj 535-5830-49=74 eur,
- Atlas banka ad Podgorica , ziro racun broj 505-6695-65 = 15.510 eur.

Novcana sredstva na racunima za platni promet u inostranstvu na kraju izvjestajnog perioda na racunima za platni promet u inostranstvu, nalaze se na racunima koje narucilac revizije ima registrovane racune kod:

- NLB Banka ad Podgorica, partija broj 00-503-0005050.3 = 1.391 eur,
- Crnogorska komercijalna banka ad Podgorica, partija broj 2325014 = 2.670 eur,
- Hipotekarna banka ad Podgorica, partija broj 420-0101-520042396354 = 1.144 eur,
- Societe generale banke Montenegro ad Podgorica, partija broj 00-522-000056.0. = 50 eur,
- Hipotekarna banka ad Podgorica – biznis kartica = 2.621 eur.

Na osnovu racunovodstvenih evidencija, blagajnickih izvjestaja i izvjestaja popisnih komisija utvrdio sam da je narucilac revizije na kraju izvjestajne godine raspolagao sredstvima u blagajni u iznosu 66 eur.

Sredstva na prelaznom racunu za uplatu dnevnih pazara u iznosu 29.059 eur, cine sredstva naplacena do isteka izvjestajne godine, odnosno sredstva koja su ostvarena u naplati usluga za prolaz kroz tunel » Sozina », a nisu uplacena na ziro racun narucioca revizije do kraja (posljednjeg dana) izvjestajne godine.

Narucilac revizije na osnovu interne regulative, a u skladnosti s odredbama opste regulativ ekoja uređuje pitanja drzanja gotovog novca u blagajni i z apotrebe izvršavanja tekucih placanja kod naplate izvršenih usluga ima utvrđene iznose gotovog novca u poreskim kasama na naplatnom punktu Gluhi do kod tunela » Sozina » u iznosu 2.000 eur, koja sredstva imaju karakter depozita.

Narucilac revizije saglasno internim aktima i odredbama Zakona o sprecavanju nelegalnog poslovanja ima uređena pitanja blagajnickog maksimuma, a shodno tim kriterijima narucilac revizije je utvrdio iznos gotovine koji drzi u blagajni na naplatnom punktu Gluhi do kod tunela » Sozina » u iznosu 1.000 eur.

Shodno prethodno prezentiranoj strukturi narucilac revizije je na kraju izvjestajne godine raspolagao novcanim sredstvima u iznosu od 2.278.421 eur.

Iznos raspolozivih sredstava sa ove bilansne pozicije je potvrđen racunovodstvenom evidencijom, izvjestajima popisnih komisija, izvodima iz racuna kod poslovnih banaka, preko dnevnika blagajni, ovjerenim potvrdama o zaduzenijima depozitima, a sredstva koja nalaze na racunima kod poslovnih banaka su potvrđena i dostavljenim konfirmacijama od strane poslovnih banaka kod kojih narucilac revizije ima registrovane racune za platni promet u zemlji i sa inostranstvom.

5.10. Porez na dodatu vrijednost i aktivna vremenska razgranicenja

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Porez na dodatu vrijednost	0	285.382	285.382	0
Unaprijed placeni troskovi	0	1.125	0	1.125
Unaprijed obracunata kamata na kredite EIB	5.340.781	0	777.230	4.563.551
Ukupno	5.340.781	286.507	1.062.612	4.564.676

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja obuhvaceni su prometi i stanje po osnovu porez na dodatu vrijednost placenog u fazi nabavke robe i prijema usluga i unaprijed obracunate obaveze koje se amortizuju na vremenskoj osnovi, odnosno odnose se na buduce periode u odnosu na bilans stanja.

Narucilac revizije je u izvjestajnoj godini bio obveznik obracunavanja i placanja poreza na dodatu vrijednost po osnovu realizovanog prometa oporezivog ovim porezom. Na pocetku izvjestajnog perioda narucilac revizije nije imao utvrđen poreski kredit po osnovu poreza na dodatu vrijednost. U izvjestajnom periodu izvršena su placanja tzv prethodnog poreza na dodatu vrijednost sa pravom na odbitak po osnovu nabavke robe i prijema usluga u iznosu 285.382 eur, od kog iznosa narucilac revizije nije imao pravo na povracaj, odnosno na umanjenje obaveza za porez na dodatu vrijednost u iznosu 13.870 eur. Porez na dodatu vrijednost iz izvjestajnog perioda koji je narucilac revizije platio u fazi nabavke resursa i prijema usluga i koji je iskoriscen za umanjenje obaveza za porez na dodatu vrijednost iznosi za izvjestaji period 271.512 eur.

Prednji podaci su odgovarajuci iznosima koje je narucilac revizije preko obrasca PR PDV 2 – Prijava poreza na dodatu vrijednost dostavio Poreskoj upravi Crne Gore za izvjestajnu godinu.

U izvjestajnom periodu narucilac revizije je realizovao promet po kom osnovu su utvrđene obaveze za porez na dodatu vrijednost u iznosu 1.600.680 eur, sto odgovara podacima koje je narucilac revizije preko obrasca PR PDV 2 – Prijava poreza na dodatu vrijednost dostavio Poreskoj upravi Crne Gore za izvjestajnu godinu.

Obaveze za porez na dodatu vrijednost za izvjestajnu godinu narucilac revizije je umanjio po osnovu tzv ulaznog poreza na dodatu vrijednost i po osnovu izvršenih placanja.

Na osnovu odnosa umanjenja obaveza za porez na dodatu vrijednost po osnovu izvršenih placanja u fazi nabavke roba i prijema usluga i po osnovu izvršenih placanja, narucilac revizije na kraju izvjestajnog perioda na osnovu racunovodstvenih evidencija nema registrovan poreski kredit, utvrđene su obaveze za porez na dodatu vrijednost u iznosu 51.275 eur.

Na kraju izvjestajne godine narucilac revizije je na ovoj bilansnoj poziciji imao bilansirane unaprijed placene obaveze po osnovu clanarina poslovnim udruženjima u iznosu 1.125 eur od kog iznosa se na 2018 godinu odnosi 750 eur i na 2019 godinu 375 eur.

Skrećem paznju da se poreske obaveze narucioca revizije usaglasavaju sa Poreskom upravom Crne Gore, a u izvjestajnoj godini Poreska uprava je vrsila nadzor nad obracunom i uplatom poreskih obaveza kod narucioca revizije.

O izvršenom nadzoru Poreska uprava Crne Gore je izdala Zapisnik broj 03/7-277/1-17 od 29.03.2018 godine kojim je obuhvaceno izvjestavanje o izvršenom nadzoru obracuna i uplate javnih prihoda kod narucioca revizije do zakljucno sa 28.02.2018 godina.

Shono prednjim konstatacijama mogu zakljuciti da su poreske obaveze narucioca revizije na kraju izvjestajne godine usaglasene sa Poreskom upravom Crne Gore.

5.11. Osnovni kapital

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Upisani kapital – ulozni vlasnika	497.153	0	0	497.153

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se upisani i uplaceni, odnosno prilozeni ulozni u sredstva entiteta, odnosno na ovoj poziciji se prezentiraju podaci o sredstvima koja vlasnici osnovnog kapitala obezbeduju za rad entiteta u formi kapitala, odnosno unos sredstava po kojem osnovu se ostvaruju vlasnicka i upravljacka prava.

Osnivaci pri osnivanju novih entiteta mogu kao kapital upisati i sredstva koja nisu unijeli u entitet do registracije entiteta kod registracionih organa. U ovim slucajevima u Statutu se upisuje iznos upisanog kapitala, a u racunovodstvenim evidencijama se na pozicijama u aktivu registruju sredstva koja su osnovaci unijeli u pocetak rada entiteta, a sredstva koja su osnivaci entiteta upisali, ali ih nisu unijeli u sredstva entiteta obuhvataju se na racunovodstvenoj poziciji, odnosno na bilansnoj poziciji Upisani neuplaceni kapital.

U postupku ove revizije sam utvrdio da je Vlada Crne Gore u statusu osnivaca, osnovu odredbi Statuta, obezbijedila kapital narucioca revizije iznosi 497.153 eur:

- Novcاني ulog u iznosu 1.000 eur,
- Nenovcани kapital u iznosu 496.153 eur.

Ranije u ovom Izvjestaju sam konstatovao da sam revizijom utvrdio da osnivač novcани iznos upisanog kapitala nije uplatio u sredstva narucioca revizije, do dana izdavanja ovog Izvjestaja,

Usled prednjih okolnosti preporučujem upravi narucioca revizije da ovo pitanje razriješi - ili da osnivač izvrši uplatu upisanog neuplaćenog novčanog kapitala u iznosu 1.000 eur, ili da se ovaj iznos otpiše na teret osnovnog kapitala.

Korisnicima ovog Izvjestaja, skrećem paznju da se umanjenje osnovnog kapitala po osnovu neuplaćenog upisanog kapitala ne vrsi emisijom sopstvenih uloga i njihovim ponistajem, jer za to nisu ni ispunjeni uslovi, s obzirom da uplata tih sredstava nije izvršena.

Ukoliko se uprava narucioca revizije odluci za umanjenje osnovnog kapitala po ovom osnovu, potrebno je donijeti odgovarajuću odluku organa upravljanja, pripremiti izmjene statuta, pribaviti saglasnost Valde Crne Gore za te promjene i registracionom organu dostaviti na registraciju izmijenjeni statut.

U racunovodstvenim evidencijama ova transakcija se realizuje odobrenjem racunovodstvene pozicije – Neuplaceni upisani kapital i zaduzenjem Osnovnog kapitala, u iznosu 1.000 eur. Ova transakcija ima karakter promjena stanja na racunima resursa i kapitala i ne obuhvata se preko bilansa uspjeha, vec samo preko bilansa stanja.

Nenovcани osnivački kapital – odnosno udjeli osnivaca iznose 496.153 eur i u potpunosti su uneseni kao sredstva narucioca revizije.

Vlasništvo nad udjelima kod narucioca revizije, u momentu izdavanja ovog Izvjestaja, se u potpunosti (u obimu 100%) odnosi na Vladu Crne Gore.

Kapital narucioca revizije se može povećati novim ulozima u novcu ili nenovcanim oblicima koji se pri tom procjenjuju od strane profesionalnih eksperata za tu oblast. Povećanje kapitala je moguće i distribucijom distributivnog dijela kapitala – iz nerasporedjene dobiti , za što je potrebna odluka osnivača. Nerasporedjena dobit pripada osnivačima koji odlučuju o namjeni i korišćenju nerasporedjene dobiti , a akumulirana nerasporedjena dobit se po pokricu eventualnih gubitaka može isplatiti osnivačima u predviđenoj proceduri po odbitku obaveza za poreze na prihode od kapitala – dividende.

5.12. Nerasporedjena dobit

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povećanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Nerasporedjeni dobitak	1.751.550	2.131.818	1.751.550	2.131.818

Na početku izvjestajnog perioda kumulirani finansijski rezultat narucioca revizije je imao karakter nerasporedjenog dobitka u iznosu 1.751.550 eur.

Narucilac revizije je u izvjestajnom periodu ostvario ukupne prihode u iznosu 8.444.613 eur, uz ukupne rashode iz izvjestajne godine u iznosu 6.081.213 eur, na osnovu kojih odnosa je utvrđen dobitak pre oporezivanja na iznos 2.363.400 eur.

Narucilac revizije je po poreskoj prijavi poreza na dobit pravnih lica koju je dostavio Poreskoj upravi Crne Gore za izvjestajnu godinu utvrdio oporezivu dobit u iznosu 2.448.563 eur.

Shodno odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica narucilac revizije , na osnovu dostavljene poreske prijave o porezu na dobit pravnih lica, za izvjestajni period utvrđene su pripadajuće obaveze za porez na dobit pravnih lica u iznosu 220.370 eur.

Privremene oporezive razlike pri razlicitim obracunima amortizacije za potrebe poreskog bilansa i za potrebe poslovnog bilansa, utvrđene upoređivanjem knjigovodstvene vrijednosti stalnih sredstava i neamortizovane vrijednosti sredstava, koja se amortizuju po poreskom bilansu, iznose 111.010 eur.

Ova razlika u finansijskom rezultatu utvrđenom u racunovodstvenom i poreskom bilansu je u izvjestajnoj godini oporeziva po stopi 9% sto određuje odložena poreska sredstva u iznosu 9.990 eur. Do kraja prethodne izvjestajne godine registrovana su odložena poreska sredstva u iznosu 21.201 eur.

Shodno prednjim okolnostima na kraju izvjestajne godine potrebno je registrovati registrovati korekcije, odnosno umanjene registrovanih obracunatih odlozenih poreskih sredstava za iznos 11.211 eur, koji iznos se obuhvata u bilansu uspjeha za izvjestajnu godinu i ima karakter poreskih rashoda.

Na bazi prednjeg obracuna utvrđeni su ukupni porezi iz poslovnog rezultata izvjestajne godine u iznosu 231.582 eur i imaju karakter poreskih rashoda u bilansu uspjeha, odnosno poslovni rezultat iz izvjestajne godine pre oporezivanja ima karakter dobitka u iznosu 2.363.400 eur, a dobitak iz izvjestajne godine nakon oporezivanja iznosi 2.131.818 eur.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je vlasnicima uloga izvršio isplatu dividendi i ostalih isplata iz nerasporedjene dobiti (sponzorstva i pomoci), saglasno odlukama vlasnika kapitala i organa upravljanja narucioca revizije u iznosu 1.751.550 eur.

Nakon svih napred prezentiranih transakcija utvrđen je konacni kumulirani poslovni rezultat – nerasporedjeni dobitak narucioca revizije na kraju izvjestajne godine u iznosu 2.131.818 eur.

5.13. Dugorocna rezervisanja

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povećanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Rezervisanja za sudske sporove	468.500	(37.930)	107.055	323.515

Na ovoj bilansnoj poziciji su obuhvaceni podaci o rezervisanjima za moguće obaveze koje mogu nastati po osnovu sudskih sporova koje tuzioci vode protiv narucioca revizije pred sudskim organima u zemlji.

U postupku revizije sam utvrdio da je narucilac revizije po osnovu mogucih gubitaka resursa iz nerijesenih sudskih sporova, na pocetku izvjestajne godine imao registrovana rezervisanja po tom osnovu u iznosu 468.500 eur.

Na kraju izvjestajne godine po osnovu mogucih gubitaka sporova, odnosno mogucih obaveza po tom osnovu narucilac revizije je, za 22 sudskih sporova u kojim se pojavljuje kao tuzena strana pred sudovima u zemlji, procijenio moguće gubitke resursa u iznosu 323.515 eur.

Procjene mogucih obaveza iz nerijesenih sudskih sporova na kraju izvjestajne godine u iznosu kao u tabeli prethodno baziraju se na smjericama MRS 38 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

5.14. Dugorocni krediti

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Dugorocni kredit EIB-osnovni dug	16.146.683	0	0	16.146.683
Kamate po dugorocnom kreditu EIB – reklasifikovano sa bilansne pozicije III/5.15- Ostale dugorocne obaveze	4.569.552	0	0	4.569.552
Dio kredita koji dospijeva za otplatu do 31.12.2018	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	(1.333.333)	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	(1.333.333)
Dio obracunatih kamata koje dospijevaju za otplatu do 31.12.2018	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	(711.071)	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	(711.071)
Ukupno	20.716.235	(2.044.404)	0	18.671.831

Na ovoj bilansnoj poziciji su prezentirane kreditne obaveze narucioca revizije ciji je rok korisčenja duzi od 12 mjeseci u momentu odobranja kredita.

Na pocetku izvjestajne godine obaveze po osnovu neotplacenih dugorocnih kredita su iznosile 16.146.683 eur, osnovni dug po kreditu i obaveze za kamate koje za placanje dospijevaju do konacne otplate duga. Obaveze sa ove bilansne pozicije se u potpunosti odnose na obaveze prema Evropskoj investicionoj banci.

Narucilac revizije je u toku 2004 godine i 2005 godine, po osnovu ugovornog odnosa od Evropske investicione banke iskoristio kredit na iznos 24.000.000 eur sa rokom otplate 20 godina i grace rokom od sedam godina, kamatna stopa je bazirana na EURIBOR, odnosno za cijenu na trzistu kapitala.

Shodno prednjem prva rata za otplatu dospela je u uprili 2011 godine, a poslednja otplata dospijeva u aprilu 2030 godine.

Na bazi amortizacionog plana otplate duga, a odgovarajuci podaci se obezbeduju i kroz racunovodstvene evidencije narucioca revizije, na pocetku izvjestajne (2017) godine iznos neotplacenih dugorocnih obaveza po ovom kreditu je bio 17.999.982 eur. Od ovog iznosa osnovnog duga u izvjestajnoj (2017) godini za otplatu je dopsijevalo 1.333.333 eur, a nakon 31.12.2017 godine 16.146.683 eur.

Iznos obaveza sa dospijecem duzim od dvanaest mjeseci u odnosu na datum bilnsa stanja ima dugorocni karakter i obuhvata se na ovoj bilnsnoj poziciji, a iznos cije je dospijeece u roku do dvanaest mjeseci u odnosu na bilans stanja se priznaje na bilansnoj poziciji III/5.16-Kratkorocne finansijske obaveze u bilnasu stanja.

Na osnovu racunovodstvenih evidencija na pocetku izvjestajne godine obracunate nedospjele kamate na ovaj kredit su iznosile 5.340.780 eur, od kog iznosa je u toku 2017 godine za placanej dospjelo 771.228 eur, odnosno nakon 31.12.2017 godine, nedospjele obracunate kamate su iznosile 4.569.552 eur.

U prethodnoj izvjestajnoj godini obracunate nedospjele kamate po ovom kreditu su priznate na bilnsnoj poziciji III/5.15 – Ostale dugorocne obave u bilnasu stanja, koje su u izvjestajnoj godini sa te bilansne pozicije reklasifikovane na ovu bilansnu poziciju – III/5.14 – Dugorocni krediti, usled kojih okolnosti su izvršene izmjene uporednih podataka na ovim bilansnim pozicijama.

Po mojem misljenju, kamate koje nisu dodpjele za placanje, a posebno ako se radi o dugom periodu od vise decenija, se ne trebaju bilansirati jer iste nemaju karakter pouzdano mjerljivih obaveza vec se radi o potencijalnim obavezama.

Status kredita i kamata obracunatih na te kredite nikada ne treba izjednacavati , jer kredit ima pouzdano mjerljiv iznos duga koji ce duznik platiti davaocu istog. Placanje u jednoj ili vise transi nece biti od uticaja na iznos obaveza koje treba platiti, sto nije slucaj s kamatama, jer one imaju karakter izvedene (uslovne) obaveze. Ukoliko bi se desilo da narucilac revizije u nekom momentu koji pripada periodu otplate kredita izvrši potpunu otplatu duga, kamata dalej iza tog roka ne bi bilo, odnosno kamata zavisi od osnovnog duga.

Pored prednjih okolnosti bilansiranje svih kamata koje nemaju fiksni karakter je otezano, jer usled promjenjivih kamata, kao sto je slucaj sa ovim kreditom gde je ugovoren model obracuna EURIBOR, postoji potreba stalnog azuriranja tog obracuna.

Shodno amortizacionom planu otplate duga ukupne kmate koje ce narucilac revizije platiti , ukoliko otplata bude realizovana u svemu prema ugovoru o kreditu, iznosi 17.287.776 eur. Kada se ovaj iznos prizna u bilansu stanja, svi pokazatelji racio analize koji ce biti bazirani na obracunima sa ovim podatkom ce biti nevalidni , jer ce dati pogresan rezultat.

U momentu otplate prvog anuiteta ukupne obaveze shodno amortizacionom planu su bile po ovom ugovornom odnosu oko 41 milion eur. Ovo upucuje na zaljucak potencijalnom investitoru da entitetu treba toliko sredstava da bi se kreditno razduio, ali cinjenicno stanje je da se entitet u tom momentu mogao razduziti s 24 miliona eur, (pretpostavka da ugovor dozvoljava prijevremnu otplatu).

Usled ovih i drugih okolnosti sam misljenja da kamate koje nisu dospjele za placanje ne treba priznavati u bilansu stanja , vec podatke o istim obelodaniti u napomenama uz finansisjsjek iskaze.

S obzirom da je narucilac revizije u vezi ovim problemom imao brojen preporuke od strane angazovanih revizora i nakon petnaest godina u vezi s tim nije postignuta podudarnost misljenja medju revizorima u ovoj reviziji po ovom osnovu ne zahtijevam od narucioca revizije bilo sta, niti u vezi s ovim imam preporuke.

Pretodno sam saoptio svoje misljenje, koje sam u vezi s ovim problemom saopstio i u angazovanju u reviziji finansijskih iskaza narucioca revizije za 2009 godinu.

Misljenja sam da narucilac revizije ne treba da u svakom angazovanju drugog revizora mijenja politiku priznavanja , odnosno nepriznavanja obracunatih za placanje nedospjelih kamata po ovom osnovu , te samo zbog tih razloga i nemam prepruka u vezi s bilansiranjem kamata po kreditu iskoriscenom od Evropske investicione banke iz 2004 godine i 2005 godine, kojim je djelimicno finansirana izgradnja tunela » Sozina ».

Shodno elaboraciji prezentiranoj prethodno, na kraju izvjestajne godine neotplaceni dugorocni krediti narucioca revizije iznose 20.716.235 eu rod kog iznosa se na osnovni dug odnosi 16.146.683 eur i na kamate 4.569.552 eur. Od ovog iznosa do kraja tekuce (2018) godine za otplatu dospijeva 2.044.404 eur od kog iznosa se na osnovni dug odnosi 1.333.333 eur i na kamate 711.071 eur. Nakon isteka tekuce (2018) godine , obaveze po oovm kreditnom odnosu iznose 18.671.831 eur , od kog iznosa s ena osnovni dug odnosi 12.813.350 eur i na kamatu 3.858.481 eur.

Iznos obaveza koje za otplatu dospijevaju nakon isteka 2018 godine imaju dugorocni karakter i obuhvataju se na ovoj poziciji u bilansu stanja izvjestajne godine.

Iznos obaveza po koje dospijevaju za otplatu u tekucoj (2018) godini prezentiran je u napomenama (uz bilansnu poziciju) III/5.16 - Kratkoročne finansijske obaveze u ovom Izvjestaju.

5.15. Ostale dugorocne obaveze

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Kamate po dugorocnom kreditu EIB	4.569.552	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx
Reklasifikovano na bilansnu poziciju III/5.14-Dugorocni krediti	(4.569.552)	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx
Ukupno	0	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxx

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentirane su obaveze po osnovu kamata obracunatih na kredit koji je narucilac revizije iskoristio 2004 godine i 2005 godine od Evropske investicione banke za djelimicno finansiranje izgradnje tunela »Sozina ».

Detaljnija elaboracija u vezi s obracunom i priznavanjem kamata obracunatih na taj kredit je prezentirana u napomenama uz bilansnu poziciju III/5.14 – Dugorocni krediti.

5.16. Kratkoročne finansijske obaveze

/eur/

	01.01.2017 (početno stanje)	povećanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Dio kredita i kamata koji dospijevaju za otplatu do 31.12.2017	2.104.561	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	2.104.561	0
Dio kredita koji dospijeva za otplatu do 31.12.2018	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	1.333.333	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	1.333.333
Dio obračunatih kamata koje dospijevaju za otplatu do 31.12.2018	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	711.071	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	711.071
Ukupno	2.104.561	2.044.404	2.104.561	2.044.404

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvacene su obaveze naručioca revizije po osnovu kredita iskoriscenog od Evropske investicionebanke iz 2004 godine i 2005 godine za izgradnju tunela » Sozina », koje dospijevaju za otplatu do 31.12.2018 goidine.

Detaljnija elaboracija u vezi s otplatom tog kredita je prezentirana u ovom Izvjestaju u napomenama uz bilansne pozicije III/5.14 – Dugorocni krediti i III/5.15 – Ostale dugorocne obaveze.

5.17. Obaveze iz poslovanja

/eur/

	01.01.2017 (početno stanje)	povećanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Obaveze za primljene avanse	4.415	0	3.730	685
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	40.065	1.587.164	1.589.701	37.528
Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	0	237.689	204.380	33.309
Ukupno	44.480	1.824.853	1.797.811	71.522

Neizmirene obaveze naručioca revizije koje se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji na kraju izvjestajne godine iznose 71.522 eur sa strukturom kao u tabeli prethodno.

Obaveze za primljene avanse na kraju izvjestajne godine su simboličnog iznosa 685 eur i odnose se na Ministarstvo odbrane Crne Gore Podgorica = 112 eur, » Telenor » Podgorica = 50 eur, » Uniprom » Podgorica = 44 eur, » Glosarij » Podgorica = 500 eur i » Medica » Podgorica = 100 eur.

Neizmirene obaveze na kraju izvjestajne godine prema dobavljačima iz zemlje iznose 37.528 eur – CEDIS Podgorica = 19.168 eur, T-com – crnogorski telekom Podgorica = 7.271 eur, » Jugopetrol » Podgorica = 4.562 eur, » Euromix beton » Bar = 1.167 eur, » Salas 23 » Danilovgrad = 1.037 eur, » C line » Podgorica = 868 eur, » M tel » Podgorica = 549 eur, » BB grupa » Podgorica = 398 eur, » Drvoimpex » Podgorica = 380 eur, » Filan company » Podgorica = 364 eur, » Komunalno » Bar = 321 eur, Institut za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite Podgorica = 238 eur, » POS4.me » Podgorica = 238 eur, » Jugoagent » Bar = 149 eur, » Lepont » Podgorica = 110 eur, » Venom » Podgorica = 128 eur, » Stadion » Podgorica = 102 eur, » Deponija » Podgorica = 97 eur, » Telenor » Podgorica = 76 eur, » Cistoca » Podgorica = 69 eur, » Drvoimpex » Podgorica = 58 eur, » Veletex » Podgorica = 49 eur, » Kastex » Podgorica = 44 eur, » Okov » Podgorica = 41 eur, » Goodwill corporation » Podgorica = 30 eur i » Press + » Podgorica = 10 eur.

Naručilac revizije na kraju izvjestajne godine ima bilansirane neizmirene poslovne obaveze prema dobavljačima iz inostranstva u iznosu 33.309 eur i cjelosti se odnose na jednog povjerioca – » Emovis tehnologije » Split – Hrvatska.

Shodno prednjem, naručilac revizije na kraju izvjestajne godine ima utvrđene obaveze prema poslovnim partnerima koje se obuhvataju na ovoj poziciji u bilansu stanja u iznosu 71.522 eur.

5.18. Ostale kratkorocne obaveze i pasivna vremenska razgranicenja

/eur/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Obaveze za neto zarade	0	1.234.808	1.234.808	0
Obaveze za neto naknade zarada	0	12.709	12.709	0
Obaveze za bobuse zaposlenim, menadzmentu i Odboru direktora	0	168.903	168.903	0
Obaveze prema clanovima nadzornog odbora	0	12.925	12.925	0
Obaveze prema revizorskom odboru	0	1.500	1.500	0
Obaveze za poklone i ostala licna primanja zaposlenih	0	57.866	57.866	0
Obaveze za zimnicu	0	60.060	60.060	0
Obaveze za prevoz radnika	0	40.203	40.203	0
Obaveze za radni tim za pripremu dokumentacije	0	34.002	34.002	0
Obaveze za naknade komisije	0	10.293	10.293	0
Obaveze za jubilarne naknade	0	2.830	2.830	0
Obaveze za terenski dodatak	0	8.369	8.369	0
Obaveze za isplate po osnovu ugovora o djelu	0	35.688	35.508	180
Obaveze prema fizickim licima po osnovu zakupa sredstava	0	16.423	16.432	0
Obaveze za isplate iz nerasporedjene dobiti	29.127	322.912	275.484	76.555
Obaveze za sponzorstva i pomoci isplacene iz nerasporedjene dobiti	0	45.000	44.356	644
Obaveze za isplate iz dobiti za sportske klubove i Olimpijski komitet Crne Gore	0	360.000	360.000	0
Obaveze iz dobiti za investicije	479.000	187.900	0	666.900
Obaveze za isplatu dividende vlasniku kapitala – Vlada CG	734.358	755.738	1.387.444	102.652
Obaveze iz dobiti za ekspertske radni tima za pripremu dokumentacije za most » Verige » Hereg Novi	13.000	30.000	41.874	1.126
Obaveze iz dobiti za rjesavanje stambenih pitanja zaposlenih	0	50.000	50.000	0
Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada	0	965.716	965.716	0
Obaveze za poreze i doprinose po osnovu ugovora o djelu , autorskih honorara i rad u komisijama	0	2.475	2.475	0
Obaveze za poreze i doprinose po osnovu naknada isplacenih Odboru direktora	0	5.596	5.596	0

/NASTAVAK/

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Obaveze za poreze i doprinose za naknade isplacene po osnovu ugovora o zakupu	0	1.104	1.104	0
Obaveze za poreze i doprinose na naknade isplacene radnom timu	0	2.726	2.726	0
Obaveze za poreze i doprinose na naknade isplacene revozorskom odboru	0	148	148	0
Obaveze za prirez na porez na zarade i naknade zarada	0	32.263	32.263	0
Obaveze za prirez na porez na naknade po osnovu ugovora o djelu , autorskih honorara i rad u komisijama	0	143	143	0
Obaveze za prirez na porez na naknade isplacene Odboru direktora	0	270	270	0
Obaveze po osnovu prireza na porez na isplacene zakupnine fizickim licima	0	166	166	0
Obaveze za prirez na porez na naknade isplacene radnom timu	0	409	409	0
Obaveze za prirez na poreze na naknade isplacene revozorskom odboru	0	23	23	0
Obaveze prema PKCG	0	5.678	5.678	0
Obaveze prema SSCG (520-1034100-29)	0	4.206	4.206	0
Obaveze prema SSCG (510-105-16)	0	4.206	4.206	0
Obaveze prema sindikatu » Monte put » Podgorica	0	9.980	9.980	0
Razgraniceni troskovi nabavke zaliha	0	7.651	7.651	0
Ukupno	1.255.485	4.490.889	4.898.326	848.057

Na ovoj poziciji u bilansu stanja narucioa revizije za izvjestajnu godinu prezentirane su obaveze po osnovu licnih primanja zaposlenih koje obaveze obuhvataju neto isplate i pripadajuće poreze i doprinose iz i na licna primanja, isplata dividendi vlasniku kapitala kod narucioa revizije, obaveze po osnovu zakupa , ugovora o djelu , naknada zaposlnima i ostalim osnovama u iznosima i po strukturi kao u tabeli prethodno.

Narucilac revizije je u pojedinim periodima izvjestajne godine zaposljavao razlicit broj radnika - januar = 119 radnika, februar = 118 radnika , mart = 125 radnika, april = 125 radnika, maj = 126 radnika, jun = 127 radnika , jul = 132 radnika, avgust = 133 radnika, septembar = 133 radnika, oktobar = 132 radnika , novembar 131 radnika i decembar = 132 radnika.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je u potpunosti izvršio isplatu neto zarada, naknada zarada i ostalih naknada zaposlenima za izvjestajni period , odnosno na kraju izvjestajne godine narucilac revizije po tom osnovu nije imao neizmirenih obracunatih obaveza.

Na kraju izvjestajne godine narucilac revizije je imao bilansiranih neizmirenih obaveza koje se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji ubilansu stanja narucioa revizije za izvjestajni period u iznosu 848.057 eur:

- Obaveze za ulaganja u nabavku sredstava iz nerasporedjene dobiti = 666.900 eur,
- Obaveze za isplatu dividend vlasniku kapitala – Valda Crne Gore = 102.652 eur,
- Obaveze za isplate iz nerasporedjene dobiti , shodno odlukama organa upravljanja kod narucioca revizije i vlasnika kapitala = 76.555 eur + 644 eur = 77.199 eur,
- Obavez za isplatu iz dobiti za ekspertske radni tima z apripremu dokumentacije za izgradnju mosta » Verige » preko zaliva u Boki kotorskoj = 1.126 eur,
- Obaveze po osnovu ugovora o djelu = 180 eur.

Vlasnik udjela kod narucioca revizije je Vlada Crne Gore kojoj pripada pravo na naplatu dividende nakon raspodjele nerasporedjene dobiti saglasno regulativi koja uređuje ovu oblast.

Osnivac je saglasno svojim aktima dao saglasnost Odboru direktora narucioca revizije da iz dobiti koja pripada Vladi Crne Gore izvrši određene isplate sportskim organizacijama i pomoci pojedincima, a dijela pripadajuće dividende osnivač se odrekao ukorist narucioca revizije sa cilejm da se ta sredstva iskoriste z anabavku novih sredstava za potrebe narucioca revizije.

Sadržaj ove bilansne pozicije je dovoljno razumljiva za korisnike Izvjestaja, te sa tih razloga nema potrebe da , mimo ovih kratkih, obrazloženja dodatno elaboriram strukturu iste.

Iako sam to i ranije u ovom Izvjestaju konstatovao jos jednom **skrecem paznju** da se poreske obaveze narucioca revizije usaglasavaju sa Poreskom upravom Crne Gore, a u izvjestajnoj godini Poreska uprava je vrsila nadzor nad obracunom i uplatom poreskih obaveza kod narucioca revizije.

O izvršenom nadzoru Poreska uprava Crne Gore je izdala Zapisnik broj 03/7-277/1-17 od 29.03.2018 godine kojim je obuhvaceno izvjestavanje o izvršenom nadzoru obracuna i uplate javnih prihoda kod narucioca revizije do zakljucno sa 28.02.2018 godina.

Shono prednjim konstatacijama mogu zakljuciti da su poreske obaveze narucioca revizije na kraju izvjestajne godine usaglasene sa Poreskom upravom Crne Gore.

5.19. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda

/eur /

	01.01.2017 (pocetno stanje)	povecanja	smanjenja	stanje na dan 31.12.2017
Naplateni porez na dodatu vrijednost	0	1.600.680	1.600.680	0
Obaveze za porez na dodatu vrijednost – razlika za placanje	50.335	1.329.799	1.328.859	51.275
Obaveze za carine i druge uvozne dazbine placene pri uvozu – nabavka sredstava	0	26.351	26.351	0
Ukupno	50.335	2.956.830	2.955.890	51.275

Neizmirene obaveze narucioca revizije koje se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji na kraju izvjestajnog perioda odnose se na neizmirene obaveze za porez na dodatu vrijednost, carine i druge uvozne dazbine u iznosu kao u prednjoj tabeli.

Na pocetku izvjestajne godine narucilac revizije je imao utvrdjene neizmirene obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost u iznosu 50.335 eur, sto cini i ukupan iznos neizmirenih obaveza koje se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji na pocetku izvjestajnog perioda.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je bio obveznik obracunavanja i placanja poreza na dodatu vrijednost, a po osnovu realizovanog prometa iz izvjestajne godine utvrdjene su obaveze za porez na dodatu vrijednost u iznosu 1.600.680 eur.

Utvrdjene obaveze za porez na dodatu vrijednost su izmirene umanjnjem za poreski kredit, odnosno tzv ulazni porez na dodatu vrijednost po osnovu nabavke robe i prijema usluga iz izvjestajnog perioda i uplatom sa ziro racuna po osnovu obaveza utvrdjenih na osnovu prijava (PR PDV – 2) iz izvjestajog perioda.

U postupku revizije sam utvrdio da su podaci iz racunovodstvenih evidencija o tzv ulaznom porezu na dodatu vrijednost i obracunatim obavezama za porez na dodatu vrijednost iz izvjestajnog perioda odgovarajuci podacima koje je narucilac revizije dostavio Poreskoj upravi Crne Gore preko obrasca PR PDV 2 – Prijava poreza na dodatu vrijednost, za izvjestajnu godinu.

Shodno prednjim odnosima o obracunanim obavezama za porez na dodatu vrijednost, umanjnjima za ulazni porez i izvršenim placanjima, utvrdio sam da narucilac revizije na kraju izvjestajne godine ima utvrdjene neizmirene poreske obaveze u iznosu 51.275 eur.

Ukupno neizmirene obaveze koje se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji na kraju izvjestajne godine iznose 51.275 eur i u potpunosti se odnose na obaveze za porez na dodatu vrijednost.

Jos jednom korisnicima ovog Izvjestaja **skrecem paznju** da se poreske obaveze narucioca revizije usaglasavaju sa Poreskom upravom Crne Gore, a u izvjestajnoj godini Poreska uprava je vrsila nadzor nad obracunom i uplatom poreskih obaveza kod narucioca revizije.

O izvršenom nadzoru Poreska uprava Crne Gore je izdala Zapisnik broj 03/7-277/1-17 od 29.03.2018 godine kojim je obuhvaceno izvjestavanje o izvršenom nadzoru obracuna i uplate javnih prihoda kod narucioca revizije do zakljucno sa 28.02.2018 godina.

Shono prednjim konstatacijama mogu zakljuciti da su poreske obaveze narucioca revizije na kraju izvjestajne godine usaglasene sa Poreskom upravom Crne Gore.

5.20. Obaveze po osnovu poreza na dobit

	01.01.2017 (pocetnostanje)	povecanja	smanjenja	31.12.2017 (konacnostanje)
Obaveze za porez iz rezultata	171.915	221.659	173.204	220.370

Narucilac revizije je u izvjestajnom periodu ostvario ukupne prihode u iznosu 8.444.613 eur, uz ukupne rashode iz izvjestajne godine u iznosu 6.081.213 eur, odnosno dobitak pre oporezivanja iznosi 2.363.400 eur.

Na osnovu prijave poreza na dobit pravnih lica koju je narucilac revizije dostavio Poreskoj upravi Crne Gore za izvjestajnu godinu je utvrdjena oporeziva dobit u iznosu 2.448.563 eur.

Shodno odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica narucilac revizije, na osnovu dostavljene poreske prijave o porezu na dobit pravnih lica, za izvjestajni period narucilac revizije je utvrdio obaveze za porez na dobit pravnih lica u iznosu 220.370 eur.

Privremene oporezive razlike u izvjestajnoj godini utvrdjene su po osnovu razlicitih kriterija u obracunu amortizacije za potrebe poreskog bilansa i za potrebe poslovnog bilansa. Privremene oporezive razlike utvrdjene uporedjivanjem knjigovodstvene vrijednosti stalnih sredstava i neamortizovane vrijednosti sredstava koja se amortizuju po poreskom bilansu iznose 111.010 eur. Ova razlika u finansijskom rezultatu utvrdjenom u racunovodstvenom i poreskom bilansu je u izvjestajnoj godini oporeziva po stopi od 9% sto odredjuje odlozene poreze u iznosu 9.990 eur - sredstva.

Na osnovu racunovodstvenih evidencija narucioca revizije, do kraja prethodne (2016) godine, utvrdio sam da je racunovodstveno registrovano stanje odlozenih poreza kod narucioca revizije u iznosu 21.201 eur i imaju karakter poreskih sredstava.

Shodno prednjem za izvjestajnu godinu je izvršena korekcija, odnosno umanjjenje racunovodstveno registrovanog stanja odlozenih poreza za 11.211 eur. Ova korekcija odlozenih poreskih sredstava se priznaje u bilansu uspjeha kao poreski rashod.

Shodno prednjem poslovni rezultat iz izvjestajne godine pre oporezivanja ima karakter dobitka u iznosu 2.363.400 eur, odnosno dobitak iz izvjestajne godine nakon oporezivanja iznosi 2.131.818 eur.

Napominjem da se ukupni porezi iz poslovnog rezultata sastoje iz odlozenih poreza i tekucih poreza, a da se placanje obaveza poreskim organima vrsi u iznosu tekucih poreza, koji se utvrdjuje poreskom prijavom o porezu na dobit pravnih lica.

Elaboracija i obracun odlozenih poreza prezentirani su u ovom Izvjestaju u napomenama uz bilansnu poziciju III/5.05 – Odložena poreska sredstva.

5.21. Potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Prezentacija materijalno finansijske pozicioniranosti narucioca revizije na poslovnom trzistu i zakljucci iz ovog Izvjestaja su bazirani na dokumentacionim dokazima, odnosno na cinjenicnom stanju.

Na osnovu prezentirane mi dokumentacije, ukljucujuci i izjave uprave narucioca revizije, utvrdio sam da se narucilac revizije nalazi u sudskim sporovima pred sudovima u zemlji kao tuzena strana i kao tuzilac, te sa tih razloga potencijalno je moguće očekivati nove, odnosno potencijalne obaveze, odnosno potencijalna sredstva iz tekucih sudskih sporova.

U postupku revizije sam utvrdio da je narucilac revizije po osnovu procjena iz okoncanja nerijesenih sudskih sporova , moze imati racunovodstveno neregistrovane, odnosno nove obaveze.

Revizijom sam utvrdio da je mogucnost novih obaveza narucioca revizije u odnosu na racunovodstveno stanje od strane menadzmenta procijenjena na iznos 468.500 eur.

Na kraju izvjestajne godine po osnovu mogucih gubitaka sporova , odnosno mogucih obaveza po tom osnovu narucilac revizije je, za 22 sudskih sporova u kojim se pojavljuje kao tuzena strana pred sudovima u zemlji, procijenio moguće gubitke resursa u iznosu 323.515 eur.

Procjene mogucih obaveza iz nerijesenih sudskih sporova na kraju izvjestajne godine u iznosu kao u tabeli prethodno baziraju se na smjericama MRS 38 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

6. Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha

Transakcije realizovane u izvjestajnom periodu koje se registruju na racunima prihoda i rashoda u ovom dijelu Izvjestaja prezentiram shodno bilansnim semama na kojima se prezentiraju racuni uspjeha. Racune prihoda i rashoda prezentiram u skladnosti sa racunovodstvenim politikama o realizaciji, procjeni, prezentaciji, odnosno objavljivanju poslovnih transakcija u vezi bilansnih pozicija koje se odnose na racune uspjeha. Svaka bilansna pozicija je prezentirana strukturalno shodno grupisanju srodnih transakcija i podaci su prezentirani adekvatno napred pomenutoj strukturi sa uporednim podacima iz prethodne izvjestajne godine.

Shodno prednjem ocjena o validnosti procjene i prezentacije bilansnih pozicija moze biti - potvrđena kao ispravno procijenjena i prezentirana u bilansu stanja, izdata rezerva, odnosno nepotvrđena ispravnost procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije uz prezentaciju razloga zbog kojih nij ebilo moguće potvrditi validnost procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije. Ako nije moguće izdati ocjenu o validnosti procjene i prezentacije konkretne bilansne pozicije te se okolnosti prezentiraju u Izvjestaju.

U nastavku dajem prikaz bilansa uspjeha narucioa revizije za izvjestajni period sa uporednim podacima. Prezentacija bilansa uspjeha je primjerena vazecim bilansnim semama koje je preporucila profesionalna organizacija za oblast finansijskog izvjestavanja u Crnoj Gori – Institut racunovodja.

6.01. Prihodi od prodaje

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Prihodi od prodaje robe – bezkontaktnih kartica	5.517	
Prihodi od naplacenih usluga prolaza kroz tunel » Sozina »	8.223.618	7.391.003
Ukupno	8.229.135	7.391.003

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaceni su podaci o prihodima ostvarenim iz redovne aktivnosti narucioa revizije u izvjestajnoj godini – naplata usluga prolaza kroz tunel » Sozina ».

Ranije u ovom Izvjestaju sam konstatovao da vlasništvo nad tunelom » Sozina » se odnosi na Crnu Goru, odnosno Vladu Crne Gore.

Narucilac revizije upravlja i koristi tunel po uslovima koje utvrđuje Vlada Crne Gore, a koji se pored ostalog odnose i na cijenu naplate usluga prolaza kroz tunel » Sozina ».

Saglasno regulativi koja uredjuje koriscenje drumskih saobraćajnica, Vlada Crne Gore je odlukom utvrdila cijenu naknada, nain placanja, nacin ostvarivanja prva na popust na cijenu i naplatu za za usluge prolaza kroz tunel » Sozina ».

U izvjestajnoj godini po osnovu izvršenih usluga prolaza kroz tunel » Sozina » narucilac revizije je realizovao prihode u iznosu 8.223.618 eur i po osnovu prodaje bezkontaktnih kartica koje se koriste za ostvarivanj prava na prolaz tunelom iznos 5.517 eur, odnosno ukupno 8.229.135 eur.

6.02. Ostali poslovni prihodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Prihodi od zakupnina	93.320	63.768
Prihodi od refundacija od drzavnih organa – Ministarstvo pravde	2.059	
Prihodi od naplate stete	13.494	
Ostali prihodi	570	70
Ukupno	109.443	63.838

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaceni su podaci o prihodima ostvarenim po osnovu izdavanja zemljisnih površina u putnom pojasu na prilaznim saobraćajnicama tunelu » Sozina » za postavljanje baznih stanica za prenos signala mobilne telefonije i po osnovu izdavanja na koriscenje reklamnih panoa za postavljanje reklamnih bilborda u iznosu od oko 93 hiljade uer.

Na ovoj bilansnoj poziciji za izvjestajnu godinu obuhvaceni su i prihodi ostvareni po osnovu nakanade stete iz osiguranih slucajeva od osiguravajucih drustava , naknada troskova od drzavnih organa , kao u prethodnoj tabeli.

6.03. Nabavna vrijednost prodane robe

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Nabavna vrijednost prodane robe	5.752	8.564

Osnovna djelatnost narucioca revizije u izvjestajnoj godini bila je koriscenje drumskih saobracajnih komunikacija – tuneli » Sozina » i » Ras » i prilaznih puteva tunelu » Sozina » i naplata prolaza kroz tunel » Sozina ».

Usled ovih okolnosti komercijalni promet robe, odnosno nabavana cijena prodane robe je simbolicnog karaktera u odnosu na ostvareni promet narucioca revizije u izvjestajnom periodu.

Nabavna cijena prodane robe iz prednje tabele odnosi se na nabavku obrazaca specijalne namjene – elektronske kartice za prolaz kroz tunel » Sozina ».

Shodno racunovodstvenim politikama narucioca revizije troskovi koji se obuhvataju na ovoj bilansnoj poziciji se utvrduju na bazi metode « fifo » pri cemu je prva izlazna cijena utvrđivana na bazi prve ulazna (nabavne) cijene.

6.04. Troskovi materijala

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Troskovi materijala za odrzavanje higijene	4.852	5.512
Troskovi kancelarijskog materijala	26.250	17.902
Troskovi alata i inventara	2.171	0
Troskovi ostalog materijala	10.222	4.454
Troskovi materijala za odrzavanje osnovnih sredstava	7.432	5.117
Troskovi materijala za zimsko odrzavanje puteva	2.114	2.252
Troskovi rezervnih dijelova za odrzavanje opreme i tunela » Sozina » i » Ras »	24.879	2.213
Troskovi rezervnih dijelova za odrzavanje vozila	9.579	50.490
Troskovi elektricne energije	208.187	218.508
Troskovi goriva	36.151	29.882
Troskovi vode	1.234	0
Troskovi radne odjece i obuće	12.486	6.589
Ukupno	345.557	342.919

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvaceni su troskovi materijala za odrzavanje higijene, kancelarijskog materijala, troskovi inventara, troskovi za odrzavanje sredstava, troskovi radne odjece i obuće, troskovi goriva i troskovi elektricne energije u iznosima kao u prednjoj tabeli.

Revizijom sam utvrdio da struktura troskova obuhvacenih na ovoj na ovoj bilansnoj poziciji je odgovarajuca poslovnoj aktivnosti narucioca revizije iz izvjestajnog perioda.

Saglasno racunovodstvenim politikama narucioca revizije troskovi obuhvaceni na ovoj bilansnoj poziciji se priznaju na bazi metode « fifo » pri cemu je prva izlazna cijena utvrđivana na bazi prve ulazna (nabavne) cijene.

6.05. Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi

	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Troskovi neto zarada i naknada zarada	1.209.688	1.103.108
Troskovi naknada za prevoz	38.728	36.721
Troskovi naknada za terenski dodatak	7.444	9.868
Troskovi naknada za rad u komisijama	11.768	15.465
Troskovi naknada po ugovorima o djelu	35.688	18.274
Troskovi naknada clanovima Odbora direktora	12.925	3.424
Troskovi naknada clanovima Revizorskog odbora	1.200	0
Troskovi naknada po odlukama i rjesenjima Odbora direktora	12.709	0
Troskovi pomoci i poklona zaposlenim	50.670	43.488
Troskovi zimnice	60.060	57.024
Troskovi naknada za jubilarne nagrade	3.147	2.362
Troskovi naknada za smjestaj i ishranu na sluzbenom putu	3.123	3.966
Troskovi naknada prevoza na sluzbenom putu	4.465	3.535
Troskovi nadnica na sluzbenom putu	4.796	6.178
Troskovi poreza na zarade i naknade zarada	181.835	148.333
Troskovi poreza na prevoz zaposlenih	6.521	4.935
Troskovi poreza na terenski dodatak	82	40
Troskovi poreza na nakande za rad u komisijama	1.991	2.825
Troskovi poreza na nakande isplacene po odlukama i rjesenjima Odbora direktora	8.535	0
Troskovi poreza na ostale naknade	626	254
Troskovi poreza na zimnicu	9.667	8.776
Troskovi prireza porezu na dohodak fizickih lica i ostalih doprinosa (PKCG+SSCG)	41.010	34.617
Troskovi doprinosa na zarade na teret zaposlenog	441.635	439.374
Troskovi doprinosa na zarade na teret poslodavca	210.446	198.379
Troskovi doprinosa na isplaceni prevoz zaposlenih (14.289 + 6.251)	20.540	18.791
Troskovi doprinosa na terenski dodatak (179+78)	257	176
Troskovi doprinosa na naknade za rad u komisijama (4.345 + 1.901)	6.246	12.372
Troskovi doprinosa na nakande isplacene po odlukama i rjesenjima Odbora direktora (18.663+8.165)	26.828	0
Troskovi doprinosa na zimnicu (21.213 + 9.281)	30.494	29.338
Troskovi doprinosa na isplate za sindikat »Montepub»	9.981	0
Troskovi poreza i doprinosa na naknade po ugovorima o djelu i autorskim nakandama	2.565	0
Troskovi poreza i doprinosa na naknade clanovima Odbora direktora	5.867	1.395
Troskovi poreza , prireza i doprinosa na naknade clanovima Revizorskog odbora	471	0
Ukupno	2.462.008	2.203.018

Na ovoj poziciji obuhvaceni su troskovi zaposlenih – troskovi neto zarada i naknada zarada, troskovi naknada za prevoz zaposlenih, troskovi naknada za terenski dodatak, troskovi naknada za rad komisijama, troskovi pomoci zaposlenima, troskovi zimnice, troskovima naknada po ugovorima o djelu i ugovorima o autorskom honoraru, troskovi naknada clanovima nadzornog i revizorskog odbora, troskovi naknada radnom timu troskovi jubilarnih nakanda, troskovi naknada za sluzbena putovanja, troskovi zakupa sredstava koji su u vlasnistvu fizickih lica, sa strukturom kao u tabeli prethodno.

Narucilac revizije je u pojedinim periodima izvjestajne godine zaposljavao razlicit broj radnika – januar = 119 radnika, februar = 118 radnika , mart = 125 radnika, april = 125 radnika, maj = 126 radnika, jun = 127 radnika , jul = 132 radnika, avgust = 133 radnika, septembar = 133 radnika, oktobar = 132 radnika , novembar 131 radnika i decembar = 132 radnika.

6.06. Troskovi amortizacije i rezervisanja

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Amortizacija nematerijalne imovine	1.333.332	1.333.332
Amortizacija materijalne imovine	193.741	212.666
Troskovi rezervisanja – MRS 37	8.000	89.629
Ukupno	1.535.073	1.635.627

Amortizacija obracunata u poslovne svrhe shodno MRS/MSFI i racunovodstvenim politikama iznosi kao napred. Ukupni troskovi amortizacije se sastoje od amortizacije nematerijalne imovine i amortizacije materijalne imovine.

Amortizacija nematerijalne imovine iznosi za izvjestajnu godinu 1.333.332 eur i odnosi se na amortizaciju prava na koriscenje tunela » Sozina » . Amortizaciona osnova u iznosu 24.000.000 eur kod obracuna amortizacije za ovo pravo je utvrđena u iznosu kredita dobijenog od Evropske investicione banke kojim je djelimicno finansirana izgradnja tunela » Sozina » u 2004 godini i u 2005 godini.

Amortizacioni period ovog prava je odgovarajuci periodu otplate duga Evropskoj investicionoj banci , odnosno do 2030 godine.

Detalnija elaboracija u vezi s nematerijalnom imovinom i amortizacijom iste je prezentirana u ovom Izvjestaju u napomenama uzbilansnu poziciju III/5.02 – Nematerijalna imovina.

Amortizacija materijalne imovine se odnosi na amortizaciju gradjevinskih objekata u iznosu 2.893 eur i amortizaciju opreme u iznosu 190.848 eur, sto cinu ukupan iznos amortizacije materijalne imovine u iznosu 193.741 eur.

Za gradjevinske objekte izvršen je obracun amortizacije po godisnjoj amortizacionoj stopi od 2% na godisnjem nivou sto odgovara procijenjnom vijeku koriscenja 50 godina.

Amortizacija opreme za izvjestajnu godinu je izvršena primjenom amortizacionih stopa baziranih na procijenjenom vijeku koriscenja raspolozive opreme od tri do deset godina , odnosno godisnje amortizacione stope opreme iznose od 10% do 30%.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvaceni su i troskovi po osnovu rezervisanaj troskova saglasno procjeni uprave koja se bazira na smjernicama MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

6.07. Ostali poslovni rashodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Troskovi transportnih usluga i usluga spedicije	706	987
Troskovi postanskih usluga	1.467	1.246
Troskovi telefonskih usluga i internet usluga	48.238	26.132
Troskovi usluga održavanja sredstava	439.599	214.662
Troskovi zakupnina	77.070	63.671
Troskovi reklame i propagande	9.577	8.398
Troskovi usluga fotokopiranja i stampe	1.296	2.675
Troskovi ciscenja i ostale komunalne usluge	6.571	5.660
Troskovi revizije	1.198	1.260
Troskovi registracije motornih vozila	9.385	5.233
Troskovi reprezentacije	29.177	26.622
Troskovi upotrebe sopstvenih usluga	34.169	31.687
Troskovi sponzorstva, poklona i donacija (4.071+13.262+5.845)	23.178	23.150
Troskovi premija osiguranja	19.902	16.305
Troskovi platnog prometa	18.155	14.669
Troskovi članarina poslovnim udruženjima	6.145	3.127
Troskovi sudskih i administrativnih taksi	1985	823
Troskovi vjestacenja i sudski troškovi	4.005	266
Troskovi subvencija kamata na stambene kredite zaposlenim kod komercijalnih banaka u zemlji	16.980	15.913
Troskovi kredita za rješavanje stambenih potreba	174.025	200.538
Troskovi stručne literature	846	665
Troskovi obrazovanja zaposlenih	2.725	3.442
Troskovi advokatskih, notarskih i ostalih intelektualnih usluga	2.524	989
Troskovi zdravstvenih usluga	3.005	329
Troskovi pomoći zaposlenima	12.755	2.000
Troskovi zaštite na radu	0	6.234
Troskovi ostalih usluga	1.990	300
Ukupno	946.673	676.983

Na ovoj poziciji su obuhvaćeni troškovi naručioca revizije koji nisu obuhvaćeni na drugim bilansnim pozicijama u bilansu uspjeha sa strukturom i u iznosima kao u prethodnoj tabeli.

6.08. Finansijski prihodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Prihodi od dividendi	50.000	50.000
Prihodi od kamata	2.329	2.565
Drugi finansijski prihodi	1.394	0
Ukupno	53.723	52.565

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaćeni su prihodi po osnovu od dividendi iz raspodjele dobiti iz ranijih godina, koj asredstva su uplacena na racun naručioca revizije od strane Valde Crne Gore iz sredstava budžeta Crne Gore u iznosu 50.000 eur.

Na ovoj poziciji u bilansu uspejha obuhvaćene su i kamate na depozite po vidjenju i orocene depozite u iznosu 2.329 eur i drugi finansijski prihodi u iznosu 1.394 eur, sto cini ukupan iznos prihoda sa ove bilanse pozicije za izvjestajnu godinu 53.723 eur.

6.09. Finansijski rashodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Rashodi kamata po kreditima	777.230	850.784
Rashodi kamata iz duznicko povjerilackih odnosa	2.360	0
Rashodi kamata po obavezama za poreze i doprinose i druge poreske dazbine	222	0
Drugi finansijski rashodi	91	0
Ukupno	779.903	850.784

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaceni su troškovi kamata iz izvjestajen godine na kredit iskoriscen od Evropske investicione banke za izgradnju tunela » Sozina » u 2004 godini i u 2005 godini. Iznos kredita za otplatu prema EIB od strane narucioca revizije je bio 24 miliona eur , a pripadajuca kamata na koriscenje tih sredstava za 2017 godinu je bila 777.230 eur.

Detaljnija elaboracija o strukturi kreditnih obaveza i cijeni koriscenja tih sredstava prezentirana je u Izvjestaju ranije uz bilansne pozicije III/5.01 – Nematerijalna imovina, III/5.14 – Dugorocni krediti, III/5.15 – Ostale dugorocni krediti i III/5.16 – Kratkoročne finansijske obaveze.

Rashodi priznati u izvjestajnoj godini na ovoj bilansnoj poziciji u iznosu 2.360 eur odnose se na zatezne kamate placene na obaveze iz duznicko povjerilackih odnosa i ostali finansijski rashodi u simboliznom iznosu , kao u tabeli prethodno.

6.10. Ostali prihodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Prihodi od ukidanja dugorocnih rezervisanja	45.931	112.720
Prihodi od prodaje opreme	5.282	0
Prihodi iz ranijih godina	1.087	15.719
Prihodi od smanjenja obaveza	12	0
Ukupno	52.312	128.439

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaceni su prihodi po osnovu uskadjivanja rezervisanja izvršenih u ranijim periodima , ukidanje rezervisanja u iznosu 45.931 eur, nakandno utvrđeni prihodi iz ranijeg perioda u iznosu 1.087 eur i prihodi po osnovu prodaje sredstava, odnosno ukupno 52.312 eur.

Detaljnija elaboracija o prodaji stalnih sredstava prezentirana je u ovom Izvjestaju u napomenama uz bilansnu poziciju III/5.03 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

6.11. Ostali rashodi

	/eur/	
	01.01.2017 31.12.2017.	01.01.2016 31.12.2016.
Rashodi rashodovanja opreme	3.759	3.630
Rashodi iz ranijih godina	1.927	4.014
Manjkovi	179	8
Drugi nepomenuti rashodi	382	131
Ukupno	6.247	7.783

Na ovoj poziciji u bilansu uspjeha obuhvaceni su troškovi rashodovanja opreme po predlogu popisnih komisija cija je knjigovodstven avrijednost u momentu otpisa bila 3.759 eur, naknadno utvrđeni rashodi iz ranijih godina u iznosu 1.927 eur, manjkovi u iznosu 179 eur i ostali nespecificirani rashodi u iznosu 382 eur, sto cinu ukupan iznos rashoda sa ove bilansne pozicije u iznosu 6.247 eur.

Detaljnija elaboracija o otpisu, odnosno rashodovanju sredstava opreme prezentirana je u ovom Izvjestaju u napomenama uz bilansnu poziciju III/5.03 – Nekretnine, postrojenja i oprema

6.12. Rezultat iz redovnog poslovanja pre oporezivanja

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Prihodi i dobiti ukupno	8.444.613	
Troškovi i rashodi ukupno	(6.081.213)	
Finansijski rezultat pre poreza	2.363.400	1.910.167

Narucilac revizije je u izvjestajnom periodu ostvario ukupne prihode u iznosu od 8.444.613 eur, uz ukupne rashode iz izvjestajne godine 6.081.213 eur, na osnovu kojih odnosa je utvrđen dobitak pre oporezivanja na iznos 2.363.400 eur.

6.13. Poreski rashod perioda

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Tekuci porezi	(220.371)	(171.915)
Odloženi porezi	(11.211)	13.298
Ukupno	(231.582)	(158.617)

Narucilac revizije u izvjestajnom periodu shodno odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica narucilac revizije je za izvjestajni period utvrdio oporezivi dobitak u iznosu 2.448.563 eur, odnosno obaveze za porez na dobitak u iznosu 220.370 eur.

Privremene oporezive razlike u izvjestajnoj godini utvrđene su po osnovu razlicitih kriterija u obracunu amortizacije za potrebe poreskog bilansa i za potrebe poslovnog bilansa. Privremene oporezive razlike utvrđene uporedjivanjem knjigovodstvene vrijednosti stalnih sredstava i neamortizovane vrijednosti sredstava koja se amortizuju po poreskom bilansu iznose 111.010 eur. Ova razlika u finansijskom rezultatu utvrđenom u racunovodstvenom i poreskom bilansu je u izvjestajnoj godini oporeziva po stopi od 9% sto određuje odložene poreze u iznosu 9.990 eur - sredstva.

Na osnovu racunovodstvenih evidencija narucioca revizije, do kraja prethodne (2016) godine, utvrdio sam da je racunovodstveno registrovano stanje odlozenih poreza kod narucioca revizije u iznosu 21.201 eur i imaju karakter poreskih sredstava.

Shodno prednjem za izvjestajnu godinu je izvršena korekcija, odnosno umanjeње racunovodstveno registrovanog stanja odlozenih poreza za 11.211 eur. Ova korekcija odlozenih poreskih sredstava se priznaje u bilansu uspjeha kao poreski rashod.

Na bazi prednjeg obracuna utvrđeni su ukupni porezi iz poslovnog rezultata izvjestajne godine u iznosu 231.582 eur – tekuci porez u iznosu 220.371 eur i odloženi poreszi (poreski rashod) u iznosu 11.211 eur.

Napominjem da se ukupni porezi iz poslovnog rezultata sastoje iz odlozenih poreza i tekucih poreza, a da se placanje obaveza poreskim organima vrši u iznosu tekucih poreza, koji se utvrđuje poreskom prijavom o porezu na dobit pravnih lica.

6.14. NETO REZULTAT

	/eur/	
	01.01.2017	01.01.2016
	31.12.2017.	31.12.2016.
Finansijski rezultat pre poreza	2.363.400	1.910.167
Porezi - ukupno	(231.582)	(158.617)
Finansijski rezultat poslije poreza	2.131.818	1.751.550

Narucilac revizije je za izvjestajni period utvrdio dobitak pre oporezivanja u iznosu 2.363.400 eur, porezi iz rezultat za taj period iznose 231.582 eur i imaju karakter poreskih rashoda, na osnovu kojih odnosa je utvrđen konacan poslovni rezultat perioda – dobitak nakon oporezivanja u iznosu 2.131.818 eur.

IV: Sporovi pred sudskim organima u toku

Tekuci sudski sporovi

U postupku revizije, na bazi izvjestaja koji je pripremio Sektor za pravne i opšte poslove narucioca revizije utvrdio sam da je na kraju izvjestajnog perioda narucilac revizije imao nerijesenih sudskih sporova, odnosno kao strana u sporu bio je ukljucen u 23 nerijesena sudska spora:

Na osnovu dostavljenog izvjestaja Sektora za pravne i opšte poslove narucioca revizije utvrdio sam da se narucilac revizije na dan 26.12.2017 godine, kao strana u sudskim postupcima pojavljivao u 2 predmeta kao tuzilac i kao tuzena strana u 21 sudski predmet.

Sudski predmeti u kojima je narucilac revizije kao tuzena strana u sporu:

Po izvjestaju Sektora za pravne i opšte poslove, narucilac revizije je tuzena strana u 21 sudskom sporu u kojima tuzioci zahtijevaju naknadu nastale materijalne štete od strane narucioca revizije, a u jednom broju predmeta nije odredjena vrijednost spora. U takvim slucajevima vrijednost tuzbenog zahtjeva, odnosno spora se utvrđuje u samom postupku.

Skrecem paznju da Sektor za pravne i opšte poslove u dostavljenom izvjestaju nije saopstila procjenu uspjeha u svim tekucim sudskim sporovima, a takva procjena je neophodna, jer to je po mojem misljenju i osnovni razlog za prihvatanje sudskog postupka, odnosno ukoliko strana u sporu ne ocekuje bar djelimican uspjeh, sudski spor nema smisla, jer ce pored osnovnog spora koji eventaulano izgubi imati i obavezu da plati i dodatne sudske troskove. Takodje, napominjem da uspjeh bilo koje strane u sporu pred sudom u prvostepenom postupku nije garancija konacnog uspjeha, sa razloga sto je ne mali broj slucajeva potvrđen kroz praksu da se prvostepene odluke sudskih organa ponistavaju od strane visih sudskih instanci, a kasnije se desavaju i slucajevi da konacan ishod u ponovljenim postupcima bude i drugacijeg karaktera u odnosu na raniju sudsku odluku po istom tuzbenom zahtjevu tuzioca.

Usled ovih okolnosti, neophodno je saciniti procjene uspjeha u tekucim sporovima pred sudskim organima, ali uspjeh u sporu je siguran samo za pravno okoncane sporove, te sa tih razloga sve sporove koji su u toku u revizijama kvalifikujem sa neizvjesnim ishodom, odnosno sa neizvjesnim uspjehom narucioca revizije u tim predmetima pred sudskim organima, sve do okoncanja postupka.

Na osnovu izvjestaja Sektora za pravne i opšte poslove narucioca revizije u nastavku dajem spisak nerijesenih sudskih sporova sa stanjem na dan 29.12.2017. godine u kojima tuzioci vode sporove protiv narucioca revizije pred sudskim organima.

1. Skopelja Nikola, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu ekspropijacije nepokretnosti za izgradnju juzne prilazne saobracajnice tunelu » Sozina ». Vrijednost spora 152.003 eur, vanparnicni postupak prekinut 12.11.2010 godine do donosenja rjesenja Uprave za nekretnine PJ Bar o ekspropijaciji.
2. Bajkovic Rastislav, sudski spor po osnovu naknade stete. Vrijednost spora 22.884 eur, postupak u status prekida, ocekuje se nastavak postupka.
3. Vukosavovic Marija, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu ekspropijacije nepokretnosti za izgradnju sjeverne prilazne saobracajnice tunelu » Sozina ». Vrijednost spora 22.515 eur, donijeta je prvostepena presuda, predmet je na odlucivanje kod Viseg suda u Podgorici.
4. Vukosavovic Marija i drugi, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu ekspropijacije nepokretnosti za izgradnju sjeverne prilazne saobracajnice tunelu » Sozina » u površini 3.920 m². Nakon izvršenog vjestacenja postupak ce biti nastavljen, vrijednost spora nije utvrdjena, te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.
5. Niklan Radosav, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu deponovanja materijala iz tunela » Sozina » za izgradnju sjeverne prilazne saobracajnice tunelu » Sozina ». Nakon izvršenog vjestacenja postupak ce biti nastavljen, vrijednost spora nije utvrdjena, te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.
6. Knezevic Petar, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu nasipanja gradjevinskog suta na lokacija u vlasnistvu tuzioca. Donijete prvostepena presuda u izosu 83.032 eur + 6.280 eur u korist tuzica. Po izjavljenoj zalbi tuzenog postupak ce biti ponovljen.

7. Radovic Stanica i drugi, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu ekspropijacije nepokretnosti za izgradnju sjeverne prilazne saobraćajnice tunelu » Sozina ». Vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.Postupak je u fazi prekida , zbog utvrđivanaj prava nasledninstv a, zbog smrti jednog od tuzilaca.
8. Djuricic Milorad i drugi, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu gradjevinskih radova kroz seoski put Gluhi do. Vrijednost spora je inicijalno bila 30.000 eur, utvrđena 13.618 eur, donijeta prvostepena presuda - zahtjev tuzilaca odbijen zbog nastupanja zastare, izjavljena revizija Vrhovnom sudu Crne Gore.
9. Ostojic Zeljko i drugi, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu gradjevinskih radova za postavljanje cjevovoda za tunel »Sozina ». Vrijednost spora je 29.632 eur, donijeta prvostepena presuda - zahtjev tuzilaca odbijen zbog neblagovremenosti pokretanja postupak, izjavljena revizija Vrhovnom sudu Crne Gore.
10. Zecevic Simo, sudski spor po osnovu naknade stete, po osnovu gradjevinskih radova za postavljanje cjevovoda za tunel »Sozina ».Vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.Postupak je u fazi prekida , zbog utvrđivanja prava nasledninstva, zbog smrti tuzioca.
11. Spahic Branimir, sudski spor po osnovu naknade stete, vrijednost spora je 4.590 eur + 5.288 eur. Donijeta prvostepena presuda , potvrđen zahtjev tuzilaca, izjavljena zalba, postupak prekinut zbog nastupanaj okolnosti od znacajnog uticaja na dalji tok postupka – pokrenut stečajni postupak protiv jedne od tuzenih strana » SCT » iz Ljbljana, ocekuje se nastavak postupka.
12. Djuricic Milo, sudski spor po osnovu naknade stete, vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.Postupak je u fazi prekida , zbog utvrđivanja prava nasledninstva, zbog smrti tuzioca.
13. Brezanin Jana i drugi, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu ekspropijacije nepokretnosti za izgradnju juzne prilazne saobraćajnice tunelu » Sozina ».Vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije, nakon završenog vjestacenje vjestaka poljoprivredne struke.
14. Lakic Veselin, sudski spor po osnovu naknade stete, vrijednost spora je 33.300 eur + 5.513 eur, donijeta prvostepena presuda - zahtjev tuzilaca potvrđje. Po zalbi tuzenog postupak se ponavlja.
15. Vlaisavljevic Jovica, sudski spor po osnovu naknade stete po osnovu gradjevinskih radova kroz Djurmansku rijeku. Vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.
16. JP vodoovd i kanalizacija Bar, sudski spor po osnovu naknade troskova postupka , koji je narucilac revizije izgubio. Vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije, realno je ocekovati da tuzilac uspije u ovom sporu.
17. Ostojic Mladen, sudski spor po osnovu naknade stete , vrijednost spora je 800 eur, donijeta prvostepena presuda - zahtjev tuzilaca djelimično usvojen, izjavljena je zalba Visem sudu u Podgorici.
18. Mladen Ostojic, radni spor po osnovu osporavanja aneksa ugorovora o radu, vrijednost spora nije utvrđena , te ce sa tih razloga u samom postupku tuzilac precizirati tuzbeni zahtjev u odnosu na tuzenog, odnosno u odnosu na narucioca revizije.
19. Dobrila Minic, sudski spor po osnovu naknade troskova postupka , koji je narucilac revizije izgubio. Vrijednost spora je 120 eur, narucilac revizije izvrsio ranije sve obaveze po pravosnaznosti izvrsne presude, ovaj zahjev vrlo vjerovatno neosnovan.
20. Djokovic Mustafa, radni spor po osnovu prestanka radnog odnosa, donijeta prvostepena presuda, usvojen zahtjev tuzioca, izjavljena zalba Visem sudu Crne Gore.
21. Primorje AD Slovenija, spor po osnovu naknade štete zbog dodatnih troškova, u postupku je nakon tri nalaza vještaka, od kojih su dva nalaza utvrdila nepostojanje štete dok je jedan nalaz bio suprotan, određeno 4.vještačenje

Sudski predmeti u kojima je narucilac revizije kao tuzilac u sporu:

Na osnovu izvjestaja Sektora za pravne i opšte poslove narucioca revizije u nastavku dajem spisak nerijesenih sudskih sporova sa stanjem na dan 29.12.2017 godine u kojima narucilac revizije vodi sudske sporove protiv tuzenih:

1. Vukosavovic Marija i drugi, sudski spor o naknadi stete po osnovu sticanaj bez osnova. Vrijednost spora je 99.833 eur , iznos koji je narucilac revizije isplatio tuzenim u ranijem postupku po presudama suda. Ove presude je ponistio Vrhovni sud Crne Gore i postupak vracen na ponovno odlucivanje. Uložena žalba Visem sudu od strane tuzenih po osnovu mjesne nadleznosti suda, nakon odluke Viseg suda postupak ce biti nastavljen.
2. » Rudnici boksita » Niksic, regresni zahtjev po osnovu naknade stete iz osnova isplate duga za racun glavnog duznika. Spor je u fazi prekida , zbog statusa tuzenog – otvoren stecajni postupak nad tuzenim. Nije realno ocekivati da ce narucilac revizije uspeti da realizuje regres izvršenih placanaj za racun tuzenog u iznosu 4.500 eur.

Shodno prednjem, u zavisnosti od ishoda sudskih sporova koji se vode pred sudskim organima i u zavisnosti od vrijednosti izgubljenih i dobijenih sudskih sporova narucilac revizije moze imati potencijalne obaveze, za koje je narucilac revizije procijenio rezervisanja u iznosu 323.515 eur.

Detaljnija elaboracija o rezervisanjima sredstava za potencijalne gubitke iz sudskih sporova, prezentirana je u ovom Izvjestaju u napomenama uz bilansnu poziciju III/5.13 – Dugorocna rezervisanja.

V: Dogadjaji nakon bilansa stanja 31.12.2017 godine i nacelo stalnosti poslovanja « Monte put » d.o.o. Podgorica

U periodu od sastavljanja bilansa stanja - 31.12.2017 godine do dana sastavljanja ovog Izvjestaja u poslovanju ovog preduzeća nije bilo materijalno značajnih događaja koji bi bitnije uticali na poslovanje i finansijsku pozicioniranost narucioca revizije u narednom periodu od najmanje dvanaest mjeseci.

Finansijski iskazi narucioca revizije za izvjestajnu godinu bazirani su na pretpostavci menadžmenta da će preduzeće nastaviti sa poslovanjem. Procjene koje je vrsila uprava narucioca revizije bazirane su na pretpostavci poslovanja preduzeća u kontinuitetu na neodređeno vrijeme, te su i finansijski iskazi za izvjestajnu godinu sastavljeni i prezentirani analogno prednoj pretpostavci.

Uprava narucioca revizije je obavezna da izvrši procjenu o sposobnosti kompanije da nastavi sa poslovanjem u naredno vrijeme, bazirajući svoju pretpostavku na prosudjivanju događaja u narednom periodu koji će dovesti do poboljšanja u poslovanju što će rezultirati povoljnijom finansijskom pozicioniranosti preduzeća.

Postupcima sustinskog ispitivanja korektnosti prezentiranja finansijskih iskaza narucioca revizije za izvjestajni period konstatovao sam da zaključci racio analize nemaju karakter limitirajućih okolnosti po osnovu povrata na uloženi kapital i uložena sredstva, odnosno efikasnost uloženi sredstava i profitabilnost.

Na dan bilansa stanja ukupna sredstva narucioca revizije iznose oko 24.860 hiljada eur, od kog iznosa na stalna sredstva se odnosi 17.903 hiljada eur, a ukupne obaveze na dan bilansa stanja iznose 22.231 hiljada eur, od kog iznosa se na dugorocne obaveze odnosi 18.671 hiljada eur. U iznos ukupnih obaveza obuhvacene su i obaveze po osnovu nedospjelih kamata na akreditirane od EIB u iznosu 3.858 hiljada eur, odnosno u dugorocnim obavezama u iznosu 4.569 hiljada eur.

Na bazi odnosa ukupnih raspoloživih sredstava i bilansiranih obaveza može se konstatovati da je solventnost, odnosno dugorocna likvidnost narucioca revizije zadovoljavajuća, jer su ukupne obaveze u potpunosti (u obimu 1,12 puta sa uracunatim kamata na kredit EIB, odnosno 1,40 puta, bez uracunatih kamata na kredit EIB) pokrivena ukupnim sredstvima.

Ocjena o tekućoj likvidnosti, bazirana na odnosu obrtnih sredstava i tekucih obaveza, obuhvatajući i tekuci dio dugorocnih kredita i kamata prema EIB je zadovoljavajuća jer su tekuće obaveze u cjelosti pokrivena obrtnim sredstvima.

Obrtna sredstva na kraju izvjestajne godine iznose oko 6.957 hiljada eur, a kratkorocne obaveze (sa uracunatim tekucim kamata prema EIB) iznose oko 3.236 hiljada eur, odnosno bez uracunatih kamata prema EIB iznose 2.524 hiljada eur.

Na bazi prednjih odnosa izvodi se zaključak da kratkorocne obaveze u potpunosti (u obimu 2,15 puta, odnosno 2,76 puta) pokrivena obrtnim sredstvima, odnosno tekuća likvidnost je zadovoljavajuća.

Ocjena povrata na uloženi kapital je zadovoljavajuća, jer narucilac revizije u kontinuitetu ostvaruje pozitivne rezultate u poslovanju, a kumulativni poslovni rezultat ima karakter neraspoređenog dobitka u značajnom iznosu – oko 2.132 hiljade eur.

Na bazi prednjih konstatacija izveo sam i zaključak o zadovoljavajućoj efikasnosti korišćenja poslovnih sredstava.

Na osnovu celokupne realizovane analize, odnosno analize poslovnog rizika narucioca revizije, cijenim da mogu izvesti zaključak da se narucilac revizije neće suočiti sa problemima insolventnosti u poslovanju u narednom kratkorocnom periodu jer se poslovne obaveze mogu podmirivati sa raspoloživim obrtnim sredstvima i ostvarenim prilivima.

Na osnovu zaključaka iznetih napred cijenim da mogu dati konacnu ocjenu sa aspekta procjene mogućnosti nastavka poslovanja ove kompanije na neodređeno vrijeme – na nivou poslovnih aktivnosti, odnosno poslovnih obaveza ova kompanija se u kratkorocnom periodu neće suočiti sa problemima zbog kojih bih imao razloga da istaknem status stalnosti poslovanja.

Prednje konstatacije omogućavaju izvodjenje zaključka da će solventnost kompanije u narednih dvanaest mjeseci biti zadovoljavajuća, a ovo znači da sigurnost povjerioca i kreditora u naplati svojih potraživanja od narucioca revizije neće biti dovedena u pitanje.

Procjena koju je vrsilo rukovodstvo kompanije sa aspekta kontinuiranog nastavka poslovanja kompanije u narednom kratkorocnom periodu, nije sporna, ali izvodjenje zaključaka o održivosti kompanije na dugi rok nije predmet ovog Izvjestaja.

VI: Javne nabavke « Monte put » d.o.o. Podgorica - postupci nabavke roba, radova i usluga

Narucilac revizije ima organizacioni status privrednog drustva ciji je osnivač Vlada Crne Gore, a obaveze iz poslovanja narucioaca revizije se alimentiraju iz sredstava koja narucilac revizije realizuje koriscenjem tunela » Sozina » i prilaznih saobraćajnica tom tunele, odnosno izdavanejm u zakup za postavljanje baznih stanica mobilnih operatetra i reklamnih panoa korisnika usluga.

U izvjestajnoj godini narucilac revizije je na osnovu odredbi Zakona o javnim nabavkama (» Sl.list CG » broj 42/11, broj 57/14, broj 28/15 i broj 42/17), imao status subjekta na kojeg se u poslovanju primjenjuju odredbe tog zakona.

U clanu dva Zakona pored ostalog je utvrđeno da se taj zakon primjenjuje se na privredna drustva koja ispunjavaju sljedece uslove:

- imaju status pravnog lica,
- osnovana su radi obavljanja djelatnosti od javnog interesa i ne obavljaju industrijsku ili komercijalnu djelatnost i
- u kojima država, odnosno jedinica lokalne samouprave posjeduje vise od 50 % akcija, odnosno udjela u tom privrednom društvu ili koje država, odnosno lokalna samouprava ili drugi narucilac finansira sa više od 50% iz sredstava budzeta Crne Gore, jedinice lokalne samouprave i drugih javnih prihoda ili nad kojima nadzor vrsi narucilac ili koja imaju vise od polovine clanova organa upravljanja ili nadzornog organa koje je imenovao narucilac.

Shodno odredbama regulative koja uredjuje oblast javnih nabavki, narucilac revizije ima i utvrđene obaveze prema Upravi za javne nabake kao nadleznom regulatornom drzavnom organu koji uredjuje oblast javnih nabavki u Crnoj Gori i obezbedjuje implementaciju usvojenih procedura na cijelom drzavnom prostoru.

Saglasno obavezama koje proisticu iz regulative o javnim nabavkama narucilac revizije je usvojio i u predvidjenoj proceduri ucinio javnim preko portala Uprave za javne nabavke:

- Plan javnih nabavki za 2017 godinu, za kompaniju » Monteput » d.o.o. Podgorica, broj 12816 od 27.11.2017 godine
- Izmjene i dopune plana nabavki male vrijednosti i za 2017 godinu , za kompaniju » Monteput » d.o.o. Podgorica , broj 12853 od 28.11.2017 godine

Da napomenem da su odredbama Zakona o javnim nabavkama u Crnoj Gori do 30.06.2017 godine, utvrđeni vrednosni pragovi za pojedine postupke nabavke roba i usluga – Neposredni sporazumi do 5.000 eura , Soping postupci od 5.000 eura do 25.000 eura za nabavku roba i do 50.000 eura za izvodjenje radova i Tenderski postupci preko 25.000 eura za nabavku roba, odnosno preko 50.000 eura za izvodjenje radova po pojedinacnom postupku.

Izmjenama Zakona o javnim nabavkama od 01.07.2017 godine (clan 20) , utvrđeni su postupci javnih nabavki :

- 1) otvoreni postupak;
- 2) ograniceni postupak;
- 3) pregovarski postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje;
- 4) pregovarski postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje;
- 5) konkurs.

Zakonom je utvrđeno da je narucilac javnih nabavki duzan da postupke javnih nabavki iz clana 20 Zakona, primjenjuje za nabavku:

- 1) roba i usluga cija je procijenjena vrijednost javne nabavke jednaka ili veća od 15.000,00 eur i
- 2) radova cija je procijenjena vrijednosti javne nabavke jednaka ili veća od 30.000,00 eur.

Zakonom je (clan 29), utvrđeno da narucilac javnih nabavki moze, bez sprovođenja postupaka iz clana 20 ovog zakona, da sprovede hitnu nabavku, u cilju otklanjanja i sprecavanja opasnosti od nepredvidjenih događaja na koje narucilac nije mogao ili ne moze da utice, otklanjanja posljedica tih nepredvidjenih događaja, ugroženosti zdravlja i zivota gradjana, ako nije u mogucnosti da sprovede postupak javne nabavke i postupi u rokovima odredjenim tim zakonom.

Na te nabavke primjenjuje se postupak koji utvrdi narucilac javnih nabavki posebnim aktom, uz postovanje nacela javnih nabavki, koji akt se objavljuje na svojoj internet stranici.

Članom 30 Zakona utvrđeno je da naručilac javnih nabavki male vrijednosti primjenjuje postupak koji utvrdi naručilac posebnim aktom, uz postovanje načela javnih nabavki, koji akt se objavljuje na svojoj internet stranici.

Naručilac javnih nabavki je dužan da prilikom sprovođenja nabavke male vrijednosti obezbijedi primjeren rok ponudjaca za dostavljanje ponuda, koji ne smije biti kraci od tri radna dana.

Skrećem pažnju da su u završnoj fazi nove izmjene regulative koja uređuje pitanja javnih nabavki koja bi trebala da eliminiše mnoga limitirajuća pitanja, oslobodi obveznike javnih nabavki blokada od strane nedobronamjernih ponudjaca blokada postupka odlučivanja i realizacije javnih nabavki, jer su posotejca rješenja neracionalna i ta oblast bi trebala biti uređena na sasvim potpuno novi način.

U postupku revizije sam utvrdio da je naručilac revizije u izvjestajnom periodu (2017 godina) ugovorio javne nabavke:

- Otvoreni postupci = 25 postupaka ugovorenih u 2017 godini, od čega su 22 postupka provedena pre stupanja na snagu izmjena zakona , u iznosu 835.064 eura sa obracunatim porezom na dodatnu vrijednost, a tri postupka , nakon izmjena zakona od 01.07.2017 godine u iznosu 62.067 eur. Shodno prednjem javne nabavke roba i usluga u izvjestajnoj godini su izvršene u iznosu 897.131 eur sa uracunatim porezom na dodatnu vrijednost.
- Postupci sopinga = osam postupaka ugovorenih u 2017 godini u iznosu 36.304,41 eur, bez obracunatog poreza na dodatnu vrijednost, odnosno 43.202,17 eur sa obracunatim porezom na dodatnu vrijednost.
- Postupci neposrednih sporazuma = 187 postupaka ugovorenih u 2017 godini u iznosu 31.336 eura sa uracunatim porezom na dodatnu vrijednost. Participacija vrijednosti javnih nabavki ugovorenih u postupku neposredne pogodbe u odnosu na ukupno izvršene javne nabavke u 2017 godini iznosi 31.336 eura : 909.602 eur = 3,45 %, što je saglasno s odredbama Zakona o javnim nabavkama.
- Postupci nabavke male vrijednosti = 338 postupaka ugovorenih u 2017. godini u iznosu 400.761,79 eura sa obracunatim porezom na dodatnu vrijednost.
- Postupaka hitne nabavke nije bilo u izvjestajnom periodu.

« MONTE PUT » d.o.o. PODGORICA

S A D R Z A J		str
I	Izvjestaj revizora o finansijskim iskazima kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017 godinu	03
II	Finansijski iskazi kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017. godinu	04
	1. Iskaz o finansijskoj poziciji / Bilans stanja	04
	2. Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha	06
	3. Iskaz o tokovima gotovine	07
	4. Iskaz o promjenama na kapitalu	09
III	Napomene uz finansijske iskaze kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017. godinu	10
	1. Opsti podaci	10
	2. Sastavljanje i prezentacija finansijskih iskaza i izvjestaja	14
	3. Interne kontrole i racunovodstveni sistem	16
	4. Racunovodstvene politike	18
	5. Iskaz o finansijskoj poziciji / Bilans stanja	36
	6. Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha	59
IV	Sudski sporovi u toku	66
V	Dogadjaji nakon bilansa stanja i naceo stalnosti poslovanja kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017 godinu	69
VI	Javne nabavke kompanije « Monte put » d.o.o. Podgorica za 2017. godinu	70

o0o